

DEMOKRACIJA IN SVOBODA

.....
So vprašanja, ki se v človeški zgodovini stalno postavljajo, pa tudi ponavljajo. Med temi so zlasti tista, ki so temeljnega značaja in predstavljajo osnovne človekove vrednote. Med nje spadajo tudi resnica, svoboda, pravica itd.

O vsem tem je pred kratkim razpravljala v Rimu simpozij na univerzi LUISS (Visoka šola za socialne vede), ki so se ga udeležili zlasti številni časniki. Program je obsegal celo vrsto tem in predavanj ter okroglih miz, kjer se je diskusija vrtela okoli temeljnega problema.

Sicer pa je osnovno vprašanje resnice in svobode, pa tudi demokracije sploh, že staro kot človeštvo samo. Grški filozofi, nato pa rimski misleci vse tja do moderne dobe oz. sodobnosti, so o tem razpravljali. Seveda ni tu mesto za naštevane velikih imen istih, vendar pa recimo Aristotel, Platon, sv. Tomaž Akvinski, kasneje Locke ali Rousseau ne morejo izostati. Pa še od Hegla do Maritaina - tudi ti so ogromno prispevali v tem okviru.

Kaj je demokracija? Vlada ljudstva, ki so jo poznali že v Atenah, delno v Rimu. Danes pomeni vsekakor široko soudeležbo svobodnih državljanov pri vodenju države in javnih zadev sploh. Ne moremo si npr. predstavljati sedanje politične Evrope brez demokracije in z njo povezane svobode. Moderna oz. sodobna zgodovina je te pojme v glavnem uresničila po ameriški oz. francoski revoluciji.

Kaj pa svoboda? Tudi ta pojem je univerzalnega značaja in pomena, o njem so tudi vedno pisali politični misleci. Morda bi tu (kar v povezavi obeh pojmov) citiral zgornjo misel filozofa Jacquesa Maritaina, ki pravi: "Avtentična demokracija predpostavlja soglasje duhov in volj o osnovah skupnega življenja... Znotraj same sebe mora ustvariti nek skupni človeški »credo«, namreč credo svobode."

Naj tu nekoliko podrobneje omenim kak utrinek z rimskega simpozija. Na zaključni okrogli mizi je med drugim spregovoril prof. Michael Novak z American Enterprise Institute v Washingtonu. Ko je npr. govoril o resnici in njenem pomenu, je citiral velikega sodobnega ruskega pisatelja Solženicina, ki je dejal, da resnica lahko razoroži celo vojsko. Nedvomno je prav dolžnost informacije (tiska, radija, TV, itd.), da se pri svojem poslanstvu drži tega načela. Novak je še citiral znano Ciceroovo misel, da je zakon tisto, kar sploh omogoča svobodo.

Za zaključek naj še navedemo pozdravne besede, ki jih je na rimskem simpoziju izrekel prof. Mario Arcelli, rektor univerze LUISS. Ko je podčrtal splošno vlogo in mesto vrednot ter informacije v sodobni družbi, je tako dejal: "V tem okviru je jasno, da se problem demokracije danes kaže tudi v možnosti za pristop k informaciji, ki mora priti do vsakega posameznika... Zlasti pa je danes potrebno posredovati mladim metodo, ki naj jim omogoča, da jih nenehno prelivane večkrat zvodljivih informacij ne preplavi..."

Rektor rimske visoke šole še dodaja, da sta dve veliki načeli v svetu informiranja, kot je dejal papež Janez Pavel II.: povedati resnico in spoštovati človekovo dostojanstvo.

ANDREJ BRATUŽ

ITALIJANSKA NOTRANJA POLITIKA

POSPEŠENE PRIPRAVE NA VOLITVE

DRAGO LEGIŠA

Tako imenovani Dom svoboščin, ki je volilno zavezništvo vse sredinskodesne opozicije, še dalje nastopa zelo samozavestno in čedalje odločneje poudarja, da o njegovi zmagi na bližnjih volitvah ne more biti več nobenega dvoma, zlasti potem, ko se je zavezništvu priključila Bossijeva Severna liga. Slednja namreč ne grozi več s secesijo ali odcepitvijo in ne napoveduje ustanovitve t.i. Padanije na italijanskem severu, ampak se skupno z Berlusconiem in Finijem ter nekaterimi bivšimi krščanskimi demokrati zavezuje za federalno ureditev i-

V italijanskem notranjepolitičnem življenju se kot na tekočem traku vrstijo dogodki, ki zelo jasno opozarjajo, da se naglo bližamo državnoborskim volitvam.

talijanske države, in to celo ob spoštovanju načela "državne enotnosti". Pristanek na to načelo je od Bossija zahteval predvsem voditelj Nacionalnega zavezništva Fini. Da so časi, ko je za Severno ligo secesija bila aksiom, povsem minili, je Bossi dokazal tako s svojo udeležbo na volilnem shodu Doma svoboščin v Bariju kot tudi z ravnanjem njegovih deželnih svetovalcev v deželnem zboru Lombardije, kjer je Berlusconi je, Finije-

va in Bossijeva večina izglasovala sklep, po katerem se bo razpisal referendum o prenosu nekaterih pomembnih pristojnosti od osrednje na deželno oblast. Deželni zbor Lombardije torej zahteva, naj se ljudje izrečejo o predlogu, da bi odslej o zdravstvu, šolstvu in krajevni varnosti odločala dežela in ne država (četrta ob spoštovanju načela državne enotnosti). Za takšen referendum naj bi se v kratkem izrekla tudi deželna zbornica Piemonta in Veneta.

Levosredinska večina hiti sicer poudarjati, da je sklep o referendumu očitna prevara, češ da njegovi pobudniki sami dobro vedo, da ne bo nikdar postal zakon. Ta večina pa nikakor ne more skrivati zadržev in ne more ali ne zna primerno in ustrezno odgovorjati. Berlusconi in njegovi prijatelji ter zavezniki pa spretno nadaljujejo s svojimi propagandnimi gestami, kot je na primer napoved, da bo Dom svoboščin že na začetku volilne kampanje objavil imena kandidatov za ministre v vladi, ki jo bo seveda vodil Berlusconi. Za volilno gesto moremo smatrati tudi načrt davčne reforme, ki ga je izoblikovala sedanja opozicija in ki korenito spreminja in predvsem poenostavlja veljavni davčni sistem. Berlusconi in prijatelji skratka ponujajo volivcem same "cukrčke", le da bi jim slednji zaupali glas.

STRAN 2

HAIDER, BOMBE IN POVORKE

OBLAKI ŠE NE POMENIJO NEVIHTE, A VENDAR...

IVAN ŽERJAL

FOTO KROMA

Konec minulega tedna bi bil moral za tržaško javnost potekati v prazničnem duhu. Trst je namreč slavil 170-letnico nove ceste, ki je povezovala Trst z Ljubljano in Dunajem. Za lepo izpeljavo praznovanj so si prizadevali zla-

sti prebivalci Opčin, saj so slovesnosti in kulturne prireditve potekale ravno v tem kraju. Praznik pa je skalilo ne toliko slabo vreme, ki je prirediteljem zagodilo zlasti v soboto zvečer, kolikor nenapovedan in nepričakovan obisk zloglasnega koroškega dežel-

nega glavarja Jörga Haiderja. Ta se je namreč udeležil osrednje slovesnosti v soboto, 16. t.m., pri openskem Obelisku in je seveda pritegnil nase pozornost večine udeležencev in predstavnikov javnih občil, ki so ga naravnost oblegali.

Kronike Haiderjevega showa res ni potrebno podajati, saj je to v prejšnjih dneh storil predvsem italijanski krajevni tisk. Čeprav bi se lahko strinjali, da nepričakovani obisk koroškega deželnega glavarja ni povsem pokvaril sobotnega praznika, pa je vsekakor treba priznati, da je človek to praznovanje doživljal z mešanimi občutki. Po eni strani je hotela biti to proslava ceste, ki je svojčas pomenila gospodarsko povezavo Trsta z zaledjem. Ravno v tistem času (v desetletju 1830-40) so po besedah podžupana Damianija nastale v tržaškem mestu najpomembnejše gospodarske in zavarovalniške ustanove. Cesta Trst-Ljubljana-Dunaj pa ni pomenila le gospodarske poti.

STRAN 2

Veliko smo prestali v tem minulem letu, mi drugi po svetu, koder smo se klatili in se še klatimo. In koliko so prestale naše matere, naši očetje, naše žene, naši otroci! Koliko skrbi zaradi nas, koliko strahu so prestali zaradi naših življenj in tudi koliko solza je preteklo v tem času, sam Bog ve...

O polnoči so streli iz topov naznanili, da je staro leto minulo in nastopilo 1944. leto. Tisti, ki niso šli spat, so se zbudili, da smo si voščili novo leto. Naša voščila so bila samo ena, da bi se nas Bog kaj kmalu usmilil, nam dal mir, da bi se mogli vrniti v našo domovino.

DORICA KAMUC, SARDINCI (IZ DNEVNICA FRANCA PAVLICE - OLBIIJA, 31. DECEMBRA 1943)

02 Janez Povše
SLOVENIJA NA VOLITVE BREZ VELIKIH OBETOV?

03 Erika Jazbar / intervju
GIORGIO BANCHIG

04 Danijel Devetak
SVETI OČE: "CERKEV NAS POTREBUJE"

06 Iva Koršič
ZAMEJSKA PREMIERA MONODRAME DEVETSTO

06 Lojzka Bratuž
ROŽMANOV SIMPOZIJ V RIMU

07 Erika Jazbar / pogovor
TANJA KUŠTRIN

08 Luisa Antoni
GLASBENA MATICA V NOVIH PROSTORIH

10 Harjet Dornik
VPISI NA SREDNJIH ŠOLAH

15 Erik Dolhar
OLIMPIJSKE IGRE SYDNEY 2000

16 Mirjam Simčič
JUBILEJNO ROMANJE V RIM

S 1. STRANI

POSPEŠENE
PRIPRAVE
NA VOLITVE

Kako pa na vse to odgovarja leva sredina? V zadnjih tednih se je predvsem "izživljala" z vprašanjem, kdo bo njen kandidat za ministrskega predsednika. Marsikomu je bilo gotovo mučno gledati na televizijskih zaslonih "tekmo" med Amatom in Rutelijem (prvi je predsednik vlade, drugi rimski župan). Zlasti slednji nastopa, kot da bi bil na modni reviji ali na reviji lepotcev. Končno se je ta "špektakel" le prenehal in je prodrli predlog, naj se o tem vprašanju sklepa, potem ko bo vlada predložila parlamentu osnutek finančnega zakona za leto 2001. Finančni zakon pa mora parlament odobriti do 31. decembra 2000.

Novi finančni zakon, ki ga bo v kratkem predstavila vlada, je v temeljnih točkah že znan. Omeniti je treba predvsem, da bo vlada v ta zakon po vsej verjetnosti vključila tudi reformo davka na dediščino, s čimer bo zajamčeno, da bodo novi predpisi, ki urejajo davek na dediščino, postali veljavni že prvega januarja leta 2001. Glavne novice na tem področju naj bi bile naslednje: za dediščino do vrednosti 350 milijonov lir prizadeti ne bodo plačali nobenega davka; za dediščino, katere vrednost presega omenjeno vsoto, pa bo prizadeti plačal manj davka kot doslej. Na področju zdravstva nameravajo baje odpraviti plačevanje tako imenovanega "tiketa", češ da je že upravljanje tega področja dražje od prihodkov, ki jih dajejo "tiketi". Ta teden so začeli na ravni vlade proučevati predlog o davčnih olajšavah v korist družin in podjetij, pri čemer naj bi upoštevali večje prihodke, ki jih je državna uprava imela od boja proti davčnim utajevalcem. Davkoplačevalcem naj bi vrnil skupno vsaj 17 ali 18 milijard lir, od teh od 5 do 8 milijard že ob koncu leta 2000. Najmanjše pokojnine naj bi se zvišale za 80 ali 100 tisoč lir mesečno. Gre predvsem za tako imenovane socialne pokojnine,

ki jih prejema, kdor ni lastnik stanovanja, v katerem prebiva. Nekatere izboljšave so bile predvidene tudi za prejemnike srednje-visokih pokojnin. Jasno je, da bo skušala vlada to zelo pomembno in tudi kočljivo vprašanje urediti tudi ob upoštevanju vsega, kar na tem področju načrtuje opozicija. Njuni nalogi pa so različni, kot je tudi različna odgovornost vlade in opozicije. Volivci se bodo seveda odločali tudi po stvarnem delu, ki sta ga opravili v zadnjem mandatu vlada in njena večina v parlamentu. Na splošno pa lahko trdimo,

da bo bližnja volilna kampanja po vsej verjetnosti potekala v marsikaterem pogledu povsem drugače kot prejšnje kampanje, saj je treba upoštevati velik in morda celo odločilen vpliv, ki ga pri oblikovanju javnega mnenja imajo predvsem sodobna elektronska sredstva množičnega obveščanja. Nekdanjih množičnih volilnih shodov tako rekoč ni več, četudi je še vedno zelo učinkovita propaganda "od vrat do vrat", kot tudi ne gre seveda zanemariti osebnih stikov med kandidati in volivci.

S 1. STRANI

OBLAKI NE
POMENIJO ŠE
NEVIHTE...

Udeleženci in govorniki na sobotni proslavi - tržaški župan Riccardo Illy, ljubljanski županja Viktorija Potočnik, sežanski župan Miroslav Klun, odbornik za kulturo občine Celovec Walter Gassner in predsednik rajonskega sveta za Vzhodni Kras Zoran Sosič - pa so poudarili ne samo gospodarski pomen, ampak tudi in predvsem vlogu nove ceste v smislu povezovanja in ustvarjanja sožitja in prijateljstva med različnimi ljudmi in narodi. Cesta naj bo torej še naprej tista stična točka, kjer si različni narodi prijateljsko podajajo roke. Vse te besede o sožitju in spoštovanju pa so izzvenile precej čudno ob prisotnosti Jörga Haiderja, ki je sicer bil nekoliko izžvižgan, a je po drugi strani bil deležen tudi precejšnjih aplavzov, več ljudi (žal so bili med njimi tudi domačini) pa se je dalo slikati skupaj z njim.

"Afera Haider" je, kot je bilo pričakovati, v tržaškem političnem življenju dvignila veliko prahu. O tem je tekla beseda tudi na seji tržaškega občinskega sveta v ponedeljek, 18. t.m.

Vendar to ni edini dogodek, ki je razgibal ta tržaški konec tedna. Že v noči od petka na soboto je pred sedežem Srednjeevropske pobude, Evropske banke za obno-

vo in razvoj in Deželnega komisariata za likvidacijo jurske imovine v ulici Genova eksplodirala zažigalna bomba. Atentat je povzročil sicer majhno škodo, hotel pa je biti predvsem demonstrativnega značaja. Odgovornost zanj so prevzela t.i. *Teritorialna protimperialistična jedra (ali protimperialistične celice) za izgradnjo bojujoče se komunistične partije*. Gre za skrajnolevičarsko teroristično organizacijo, ki deluje zlasti na severovzhodu Italije in ki je odgovornost za atentat prevzela tudi v imenu obnovljenih Rdečih brigad. Kot izhaja iz dokumenta, naslovljenega *Resolucija št. 2 - september 2000*, je cilj te organizacije ravno tržaško mesto kot sedež pomembnih ustanov za obnovo in razvoj srednje in vzhodne Evrope ter Balkana, pa tudi kot morebitno pomembno vozlišče v luči oblikovanja 5. evropskega koridora.

Vedno v soboto, 16. t.m., pa sta v tržaškem mestnem središču potekali dve različni manifestaciji: od Borznega trga je po tržaških ulicah krenila povorka krajevnih desničarskih skrajnežev, ki jo je organizirala stranka Movimento Sociale - Fiamma Tricolore proti zakonu za zaščito slovenske manjšine in proti Slovencem nasproh. Na Obedankovem trgu pa so se na "protimanifestaciji" zbrali privrženci Stranke komunistične prenove in anarhisti. Obe manifestaciji nista bili

OB ARETACIJI VODITELJA SEPARATISTOV
ETA NEMOTENO NAPREJ?

BREDA SUSIČ

"Velik uspeh za demokracijo!" je ob aretaciji Inakija Garcie Arreguija, voditelja separatistične organizacije ETA, pisal *El Mundo*. Dnevnik ABC je podobno ocenil petkov dogodek: "Zaprte prvega moža ETE obuja ponovno zaupanje družbe v sposobnost države in sil javne varnosti, da premaga terorizem." *Diario* pa je objavil nekoliko bolj pesimističen komentar: "Aretacija Inakija de Reterije (bojno ime Garcie Arreguija) žal ne bo ustavila ETE. Skupina ga bo nadomestila z nekom drugim in bo odgovorila na način, ki je zanj običajen - z umori."

posebno množični, tudi do izgredov ni prišlo zaradi budnega nadzora sil javnega reda. Vendar ne bi smeli zadeve kar tako likvidirati. Spomnimo se namreč, da je ravno v Trstu za jesen napovedan shod pripadnikov evropskih neofašističnih in neonacističnih organizacij. Krajevni upravitelji so že izrazili svoje ogorčenje in nasprotovanje, s strani državnih oblasti pa uradne prepovedi še ni bilo.

Gre torej za skupek dejavnikov in dogodkov, ki utegnejo za zdaj še pretežno jasno nebo kaj kmalu napolniti z grozečimi črnimi oblaki. No, že večkrat se je zgodilo, da kljub črnim oblakom nevihte ni bilo. Do nje pa bi vendar znalo priti, in to bi Trst lahko zopet popeljala nazaj v mračno obdobje pred kakim desetletjem.

Napoved - ki so jo resnici na ljubo osvojili vsi še tako optimistično razpoloženi komentatorji - se je uresničila že dan po aretaciji Inakija. Kralj Juan Carlos in kraljica Sofia, prvi minister Aznar in nemški kancler Schröder so se za las izognili atentatu. Španska policija je v bližini baskovskega mesta Hernani, samo 25 minut pred prihodom kralja, odkrila podtaknjeno bombo. Visoki državni predstavniki so se udeležili uradnega odprtja muzeja enega največjih modernih kiparjev, Baska Eduarda Chillide. Izvedenci so povedali, da eksplozija ne bi nujno povzročila smrti uglednih gostov, ker je bila od kraja oddaljena 500 metrov. Notranji minister je komentiral, da je v resnici šlo za demonstrativno akcijo. ETA je hotela dokazati, da lahko udari kadarkoli in kjerkoli.

Tako bi bil lahko potrjen sum, da aretirani voditelj separatistov Arregui v resnici ni bil več v samem vrhu organizacije, pač pa da je njegovo mesto že pred časom zasedla nova nesporna voditeljica, Soledad Iparraguirre. Omerio Cia v dnevniku *La Repubblica* piše, da je policija sploh lahko prišla do Arreguija samo zato, ker ni imel več zaslonbe in zaščite, ki so je deležni najvišji Etini voditelji.

Arreguija so francoski policisti aretirali v baskovskem mestecu Bidart na francoski strani meje. Zaslusujejo ga v Parizu. Čeprav gre torej za nesporen skupni uspeh francoske in španske policije, ki sodelujeta v boju proti separatistični organizaciji, Mimmo Candito v dnevniku *La Stampa* opozarja, da, če bo odgo-

vor baskovski krizi samo policijske narave, bo dejstvo, da se bo "vojna" na tem območju še nadaljevala, sicer grenka, vendar zelo utemeljena možnost.

ETA je bila ustanovljena leta 1959 kot odgovor na narodnostno zatiranje Francovega režima. Od takrat se bori za samostojnost in neodvisnost Baskovske dežele. *Euzkadi Ta Askatasuna* (kar pomeni *baskovska domovina in svoboda*) je do danes za ta cilj žrtvovala več kot 800 življenj. Leta '98, ko je na Severnem Irskem IRA proglasila premirje in začela s političnimi pogovori z Londonom, se je zdelo, da bo do podobnega rezultata prišlo tudi na Iberskem polotoku. ETA pa je decembra minulega leta preklcala premirje, ki je trajalo celih 14 mesecev, in obsodila špansko vlado, češ da ni storila dovolj za to, da bi dosegli kompromis.

Baskovska kultura in jezik sta starodavna, edinstvena, jezik ni indeuropejski in nihče pravzaprav ne ve, od kod točno izhaja. Baskovsko ljudstvo je vedno bilo ponosno in se je skozi zgodovino vedno borilo za ohranitev lastne specifičnosti. Ta je seveda v "tuji" državi - kljub veliki avtonomiji, ki jo provinca uživa v demokratični Španiji - podvržena hudim pritiskom in asimilaciji, tako da danes baskovski jezik obvlada le 30% od 2,5 milijonov prebivalcev. Kljub veliki narodni zavednosti in ponosu ter zaskrbljenosti za ohranitev jezika in kulture pa večina ne odobrava sredstev, ki jih za dosego lastne države uporablja ETA.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

SLOVENIJA NA VOLITVE
BREZ VELIKIH OBETOV?

Slovenija bi v tem trenutku še kako potrebovala obetavne volitve, ki bi omogočile celovit nastop političnih in življenjskih izkušenj oziroma opredelitev. Vse je kazalo, da bo do takšnih volitev zares prišlo, saj se je pomladna politika končno povezala, kar je na ravni njenega zastopstva polovice slovenskega volilnega telesa. Presenetljivo pa se je pokazalo, da pomladna politika še vedno ni do takšne mere uredila svojih vrst, kot je to storila slovenska levica, zato je pač svojo povezavo razdrla. In tako se bodo Slovenci ponovno odpravili na volišča v tistem skrajnem proporcionalnem duhu, ko vsaka stranka nastopa bolj ali manj zase in v prvi vrsti sorodnim strankam jemlje glasove. V takšnem vzdušju so pomladne stranke spet v ospredju pozornosti, namreč katera med njimi bo dobila več od druge, medtem ko se s slovensko levico nihče več ne ukvarja v prepričanju, da je njena zmaga že zagotovljena. Bližnje volitve tudi zato niso prelomno zanimive, ker bodo izjemno težko omogočile možnost za kakšno večjo in bistveno spremembo. Vse je v nekem smislu že vnaprej znano, v naslednjih štirih letih naj bi še naprej vladala koalicija najmočnejše leve stranke z eno od pomladnih strank, po možnosti s tisto, ki se že sedaj za takšno prihodnost ogreva.

Volitve, ki ne odpirajo velikih možnosti novih poti, seveda ne delujejo spodbudno, toda Slovenija se je očitno tako odločila. Bo-

lje bi bilo, da bi bilo drugače, saj sedanja politična razporeditev sproža premajhno državno in državniško učinkovitost, ker je znotraj nje mogoče vladati brez velikih naporov in plodne ustvarjalnosti. Opozicija v takšni politični razporeditvi, ki je zadnja leta značilna za Slovenijo, ni nevarna, zaradi nje se vladajoči večini ni treba posebej truditi, rezultat pa je medlo in kar preveč umirjeno stanje. Tudi ni mogoče v takšnih razmerah storiti kaj bistvenega za ukinjanje razdalj med eno in drugo polovico volilnega telesa, za ukinjanje dveh zgodovinskih, ki zaradi dogodkov med II. vojno in zaradi poveljnega obdobja še vedno obremenjujeta Slovence. Obstoj dveh narodovih zgodovinskih sklicevanje na zasluge in pravičnost le ene oziroma na krivdo in malovrednost druge strani, vse to jemlje mladi državi ogromno prepotrebne moči in ohranja škodljive notranje razdalje. Kazalo je, da se bo pomladnim vrstam vendarle posrečilo preseči pogostoma nepotrebne in kar preveč malenkostne medsebojne spore ter da bodo zategadelj bližnje volitve resnično lahko ponudile Sloveniji zares nekaj temeljnega novega, toda žal se je vse obrnilo v potrdjevanje znanega in starega. Seveda je volilna izbira v rokah volilcev, ki pa bi le v primeru zelo presenetljivih rezultatov preprečili praktično že začrtano in nemara dogovorjeno usmeritev.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / GIORGIO BANCHIG

O BENEŠKI SLOVENIJI STVARNO

ERIKA JAZBAR

Kako torej gledate na današnje slovensko prisotnost v videmski pokrajini? V čem se stopnja njene zavesti razlikuje od tiste v Nadiških dolinah, v Kanalski dolini, Reziji in Terski dolini?

Ko proučujemo prisotnost slovenske manjšine v videmski pokrajini, opazimo, da je jedro slovenske skupnosti v Nadiških dolinah, v sedmih občinah, ki so tradicionalno in zgodovinsko slovenske. Gre za občine Špeter, Podbonesec, Grmek, Srednje, Podutana, Sovodnja in Dreka. Omenjeno območje predstavlja zgodovinsko Beneško Slovenijo, četudi velja povedati, da so pod Beneško republiko spadale tudi Rezija in Terske doline. V Nadiških dolinah živi približno 6000 ljudi, vendar je treba tudi povedati, da se vsi ne čutijo in se ne proglašajo za Slovence. To je v glavnem odvisno od zgodovinskih trenutkov, ki smo jih preživljali v zadnjih letih.

Kanalska dolina je imela posebno zgodovinsko izkušnjo, saj je prišla pod Italijo po prvi svetovni vojni; slovenska skupnost, ki tu živi, ima svojo posebno tradicijo.

Kako pa je z dolino rož?

Rezija je posebno navezana na svoje narečje; sami Rezijani se zavedajo, da sestavljajo skupnost, ki je nedvomno "sui generis", to je svojevrstna skupnost, nekateri bodo trdili, da niso Slovenci, temveč le Rezijani, da govorijo rezijansko narečje, ki po mnenju nekaterih (ali so jim dali razumeti) ne pripada slovenskemu jeziku. Najdejo pa se tudi ljudje, ki dobro vedo, da je rezijansko narečje slovenskega jezika.

Tudi v Terskih dolinah gre za neko posebno obliko slovenskega narečja...

Šibko točko omenjenega pregleda predstavljajo Terske doline. Krivda je predvsem v geografskem položaju njihovih občin Tipana in Bardo; Terske doline nimajo namreč centrov v dolini. Gre za gorate občine in vasi, ki ne morejo biti močno povezane med sabo, da bi lahko združile svoje sile in postale močnejše. Iz tega sledi, da so šibka točka tudi z organizacijskega in kulturnega vidika. Kljub delu nekaterih neutrudnih kulturnih, političnih in družbenih delavcev, ki si že vrsto let prizadevajo v tej smeri, se morajo pogosto opirati na slovenske organizacije iz Nadiških dolin in Čedadu.

Iz Terskih dolin pa prihajajo razveseljive novice iz krajevnih uprav, ki so posebno pozorne na razvoj slovenske kulture. Pri tem bi omenil zadnje pismo, ki ga je na občane naslovil župan Elio Berra. Ta poziva občane, naj se naučijo in naj uporabljajo slovensko narečje, o čemer ste poročali v zadnji številki vašega časopisa. Ob tem bi dodal, da imajo v tipanski državni šoli tečaje slovenskega jezika, za Veliko noč pa je izšla v Bardu tudi pomembna publikacija, *Boava besieda*, z mašnimi berili v domačem narečju.

Kaj je skupno stvarnostim, o katerih ste spregovorili?

Vse doline, kjer živijo Slovenci v videmski pokrajini, družijo problem fizičnega obstoja slovenske skupnosti. V goratih predelih je število ljudi vedno manjše, ljudje se starajo. Socialni in demografski problemi resno pestijo našo skupnost.

Giorgio Banchig je našim bralcem in širši zamejski javnosti znana osebnost, saj spada med vidne predstavnike Slovencev, ki živijo v videmski pokrajini, kot prosvetno-družbeni delavec, urednik biltena *Slovit* in človek, na katerega se običajno obrneš, če bi rad zvedel, "kaj se pravi" med Slovenci v Benešiji. Z njim smo se pogovorili o sedanjosti in prihodnosti slovenskega človeka, ki živi pod Matajurjem, o problemih in perspektivah, željah in novostih.

Kako pa je z beneškimi Slovenci, ki živijo v Vidmu, Čedadu in Manzanu oz. industrijskem središču proizvodnje stolov? So med sabo povezani, organizirani?

V tem smo pomanjkljivi. Pred leti smo navezali stike, organizirali ljudi, nekaj smo v tem pogledu tudi naredili, v Vidmu je bila npr. slovenska maša enkrat mesečno. Takoj pa nam je bilo jasno, da stvari ne tečejo. Nujno je namreč, da se ti ljudje sami organizirajo, mi ne poznamo njihovih potreb in problemov, tako da je vsaka pobuda, ki prihaja z naše strani, lahko neprimerna. Pomoč jim lahko nudimo, povod pa mora priti z njihove strani.

Benečani, ki živijo v Čedadu, imajo več priložnosti za stike s slovenskim svetom, ker so v Čedadu prisotne naše osrednje organizacije, ustanove in kulturna društva.

Vsi tisti, ki so se odselili, pa imajo še vedno stike z vasio in domačimi, tako da se ob nedeljah in praznikih dogaja, da se naše vasi napolnijo, saj se marsikdo vrača v domači kraj. Mislim, da bi jim bilo treba nuditi nekaj več, da bi ostali tudi kulturno povezani z našo stvarnostjo.

Že dalj časa govorimo in pišemo o novem vetru, ki naj bi pihal v teh dolinah, o vetru, ki se bistveno razlikuje od tistega, na katerega ste bili navajeni pred nekaj desetletji. Ali se tokrat položaj zares spreminja na bolje?

Mislim, da v naših dolinah piha novi veter in so vsi znaki v tej smeri pozitivni. Tradicionalno nasprotovanje slovenski kulturi, ki je bilo tako značilno za Benečijo, ni več tako krepko in glasno. Ostale so seveda nekatere osebe, nostalgiki, ki še vedno pravijo, da želimo raznorodovati tukajšnjo skupnost, ji vsiliti slovenski jezik in uničiti naš slovenski dialekt, češ da ni slovenski.

Novi veter se čuti predvsem med mlado generacijo, ki ni več v zadregi, ko je treba pokazati ali reči, da je slovenska. Večkrat naletimo na zanimivo protislovje: nekateri starejši ljudje ti bodo po slovensko rekli: "Jaz sem Italijan", medtem ko ti bo marsikateri mladi v italijanskem jeziku rekel "Io sono sloveno"; mlajše generacije niso imele namreč možnosti se naučiti slovenskega jezika doma ali v šoli. Nova zavest je obetavna za prihodnost, vendar so s tem v zvezi nujne podpore in so potrebni instrumenti, da bo lahko naša skupnost ohranila svojo istovetnost.

Kakšno vlogo igrajo pri obranjanju slovenskega jezika in kulture domači prosvetni delavci? Ali je kulturno delovanje živo?

FOTO BUMBACA

Če smo kot skupnost preživeli in bomo dočakali tudi v videmski pokrajini zaščitni zakon, ki se nas neposredno tiče, je zasluga organiziranega prosvetnega delovanja, ki se je začelo po drugi svetovni vojni. Pred tem datumom ni bilo takšne potrebe, ker je bila naša organiziranost po vaseh in okoli župnij, ki so bile povečini slovenske, spontana. To pomeni, da nismo potrebovali kulturnih ustanov, ki bi pripomogle k ohranjanju naše identitete.

Prosvetna društva so za našo skupnost bistvenega pomena, so steber naše kulturne dejavnosti, četudi v zadnjih časih opažamo, da se je delavnost nekoliko zmanjšala.

Glavni družbeni momenti, ki so za nas tradicionalni, npr. Dan emigranta, Dan slovenske kulture ali prireditve po vaseh, ostajajo za večino ljudi privlačni, in to se vidi pri udeležbi. Posebno vlogo igrajo seveda pevski zbori, ki so v velikem številu po vsem našem teritoriju, v vaseh in v župnijah ter združujejo predvsem mlade ljudi.

Kakšno vlogo odigravajo pa krajevne uprave?

Po porazu tradicionalne politike, t.j. po koncu prve republike, ne vidimo novih pomembnejših znakov v političnem življenju. Nove stranke nimajo velikega vpliva, na teritoriju ni organiziranih političnih skupin, kratka stranke niso organizirane in nimajo pri ljudeh velikega odziva.

Krajevne uprave, občine in Gorska skupnost so tako postale edini forum soočanja, kar zadeva politične, gospodarske, kulturne in družbene probleme naših ljudi in krajev. Postale so za ljudi tudi pomembne oporne točke. Gorska skupnost je postala podobna našemu zgodovinskemu "arengu", s katerim so razpolagali naši predniki pod beneško republiko.

Odobritev zakona 482/99 je bila posebno pomembna za furlansko skupnost, pogosto pa trdimo, da bi se omenjenih zaščitnih norm lahko začeli posluževati tudi v Benešiji oz. v videmski pokrajini. Kako se ravnate s tem v zvezi?

Zakon 482/99 bi moral predstavljati uvod in podlago, ki bi lahko pospeševala uvajanje zakona za slovensko manjšino. V ta namen je dne 22.12.1999 Gorska skupnost odobrila tudi resolucijo, v kateri zahteva od občin, naj izvajajo zakon, vsaj v tistih točkah, ki bi lahko olajšale

ali pospeševale uresničevanje zakona za slovensko manjšino v Italiji. Moram pa povedati, da so se do sedaj na poziv Gorske skupnosti odzvale le občine Špeter, Podutana, Grmek, Srednje, Tipana in Rezija. Iz tega seznama je obenem tudi razvidno, da so se pozitivno izrekle tudi uprave, ki politično niso vezane na levo sredino, in sicer Rezija ter Podutana. Ostale občine zaenkrat niso odgovorile. Mislim, da naloga ni ravno tako zahtevna, saj je dovolj, da zahtevo podpiše 1/3 občinskih svetovalcev, torej bi zadevo lahko izvedli precej enostavno, brez večjih problemov in velikih diskusij.

Kaj si pričakujete od odobritve zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji? Ali ste z njim zadovoljni?

Zaščitni zakon v Benešiji nestrpno pričakujemo. Nudil nam bo priložnost, da ohranimo in krepimo našo kulturo in naš jezik. Ne bo rešil vseh naših problemov in se zavedamo, da pri izvajanju bo potrebno mnogo navora in truda.

Glavna kritika, ki jo imamo na račun zakona, je v tem, da bo preveč pravic odvisnih od trenutne politične volje. Vsekakor smo Benečani in Slovenci v videmski pokrajini optimisti, ker človek, ki doslej ni imel nič, tudi če mu ponudijo nekaj malega, ima že nekaj. Zato z veseljem pričakujemo, da bo zakon odobren v kratkem. Ob tem nas zaščitni zakon priznava in upošteva, zaščitne norme veljajo za nas kot za ostale Slovence, ki živijo v F-Jk. Končno bo jasno in zapečaten, da smo tudi mi Slovenci, kar nekateri krogi še danes zanikajo.

Ob tem pričakujemo, da nam bo zakon dal možnost izkoristiti našo kulturo in jezik za ekonomsko in družbeno napredovanje. Lahko dodamo, da smo sodelovali pri oblikovanju členov, ki se tičejo Benečije; nekaterih točk nam niso odobrili, zahtevali pa smo in dosegli, da v 21. členu zakon nudi finančno pomoč Gorskim skupnostim Kanalske, Terske in Nadiške doline za gospodarski razvoj celotnega območja. Milijarda lir, ki jo predvideva člen, sicer ne bo rešila naših problemov, smo pa zadovoljni, da so vsaj načelno upoštevali našo željo, da bi povežali našo zaščito s socialnim in ekonomskim razvojem našega teritorija.

Kot urednik biltena *Slovit*, ki obvešča italijansko javnost o življenju slovenske manjšine v Italiji, ste vsak dan v stiku z večinskim narodom. Kako se je spremenilo, če se je seveda, odnos Italijana, ki živi v F-Jk, do naše narodnostne skupnosti?

Ko smo razmišljali o ustanovitvi *Slovita*, smo izhajali iz ugotovitve, da manjšina sicer razpolaga s številnimi mediji, od časopisov do radija, televizije, informacija pa ne prihaja do italijanskega človeka. Prisotnost Slovencev v Italiji je večkrat nepoznana v italijanskem javnem mnenju, da ne govorimo o stopnji poznavanja naše stvarnosti na ravni preprostih ljudi. Tako smo se odločili, da bomo ponudili pomoč predvsem političnim dejavnikom, strankam, medijem itd. Odslej ne bodo mogli trditi, da nas ne poznajo; če nas želijo spoznati, zdaj vedo, kam naj se obrnejo.

STRAN 12

3

ČETRTEK
21. SEPTEMBRA
2000

KRATKO

V ITALIJI VAL STAVK

Sindikati šolnikov bodo po vsej verjetnosti napovedali protestno stavko, saj se nikakor ne strinjajo s predlogom šolskega ministra De Maura, ki šolnikom ponuja trideset tisoč lir poviška na mesečnih plačah, kar je za sindikate naravnost žaljivo. Za vse poviške je minister predlagal le 400 milijard lir letno. Šolniki, ki so člani sindikata Unicobas, so že napovedali stavko za petek, 6. oktobra. Tedaj bo stavkalo tudi neučno osebje tega sindikata. Ostali šolski sindikati še proučujejo razne oblike stavkovnega gibanja in datume, ko šolnikov ne bo na delovnih mestih.

V petek, 29. t.m., bodo od 9. do 13. ure stavkali šoferji mestnih avtobusov, vozniki tramvajev in podzemskih železnic. V četrtek, 5. oktobra, bodo štiri ure stavkali uslužbenci mestnih prevozov. Začetek stavke bodo določili sindikati na krajevni ravni.

V petek, 22. t.m., bo 24-urna stavka pomožnega osebja na letališčih, ki bo stavko ponovilo v sredo, 27. t.m., in bo trajala od 10. do 18. ure. V petek, 6. oktobra, bodo od 10. do 14. ure stavkali uslužbenci civilnega letalstva Enac, v soboto, 7. oktobra, pa bodo od 10. do 14. ure stavkali nadzorniki poletov na letališču Fiumicino v Rimu, medtem ko bodo njihovi kolegi v Milanu stavkali v sredo, 11. oktobra, od 10. do 18. ure.

KOLIKO BO STALA RAZŠIRITEV EZ NA VZHOD

Kot je napisal nemški dnevnik *Die Welt*, bo Evropska zveza za svojo razširitev na evropski Vzhod porabila v obdobju 2000-2006 80 milijonov evrov ali kakih 160 milijard lir. Od te vsote bodo zainteresirane države ob priključitvi prejele skupno 58 milijard evrov (kakih 115 milijard lir), nadaljnjih 22 milijard evrov (ali kakih 45 milijard lir) pa bodo te države prejele še pred priključitvijo, da bi mogle izvesti reforme, ki ustrezajo gospodarskim in političnim zahtevam Evropske zveze.

O razširitvi EZ na Vzhod so v Bruslju razpraljali ta teden zunanji ministri petnajsterice. Razširitev zadeva skupno dvanajst držav. O začetku širjenja še ni bil določen noben datum, predvideva pa se, da bodo o seznamu prvih držav kandidatki za priključitev sklepali konec leta 2002 ali na začetku leta 2003, vendar bo prva država priključena šele v letu 2004. Morda bo tudi o tem vprašanju odločilna konferenca voditeljev celotne petnajsterice, ki bo decembra v francoski Nici.

PERUJSKI PREDSEDNIK FUJIMORI ZAPUŠČA OBLAST

V Peruju bodo v kratkem predsedniške volitve, na katerih pa ne bo kandidiral sedanji predsednik Alberto Fujimori. Tako je iznenada po televiziji sporočil sam Fujimori, ki je s tem hkrati potrdil, da je novica o velikem škandalu, o katerem se je govorilo v zadnjih dneh, ustrezala resnici. V javnost je namreč prišel videoposnetek, ki kaže, kako je mogočni voditelj tajnih služb Vladimiro Montesinos izročil petnajst tisoč dolarjev (kakih 35 milijonov lir) podkupnine poslancu opozicije, da bi tako prešel v vrste vladajoče večine. Fujimori torej ni odstopil, a je le napovedal, da bo razpustil obveščevalno službo, s pomočjo katere se je njegova vlada dejansko spremenila v pravo diktaturo.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

25. NAVADNA NEDELJA

*"Na sramotno smrt ga obsodimo." (Mdr 2, 20)**"O Bog, usliši moje molitev." (Ps 54, 4)**"Prosite, pa ne prejimate, ker slabo prosite." (Jak 3, 3)**"Sin človekov bo izročen v človeške roke." (Mr 9, 31)*

Marsikoga moti, da je v sv. maši greh tolikokrat omenjen: v samem začetku, v Slavi (dvakrat), po evangeliju duhovnik tiho moli, da se nam izbrišejo naši grehi, v veroizpovedi (pri krstni veroizpovedi je celo odpoved hudemu duhu), pri darovanju ("izmij, Gospod, moje krivdo, in očisti me grehov"), pri samem spremenjenju - srcu sv. maše ("ki se za vas in za vse preliva v odpuščanje grehov"), po očenašu (dvakrat), pri molitvi "Jagnje Božje (trikrat) ter pred sv. obhajilom.

Ker nekateri menijo, da je to nekaka nevroza, besedo greh enostavno črtajo, češ da je bolje poudarjati svetlo stran človeka.

Zopet drugi istovetijo greh s hudobnim duhom, a zapadejo kritiki, ki jim očita, da so izgubili čut za greh. Ali da so se poslovlili od hudiča, ki pa izvira iz skrivnosti greha, ki mu lahko zapademo tudi mi.

So tudi taki, ki trdijo, da je človek že po naravi kristjan, dasi anonimen (prim. K. Rahner).

Zopet drugi so mnenja, da se bo človek sčasoma razvil v boljšega, idealnega človeka (delno po Teilhardu de Chardinu).

Nekateri mislijo, da je leto Vodnarja leto sreče in zasuka v novo, lepšo bodočnost.

Prav nasprotno menijo pesimisti: da se namreč potaplja v brezizhodno nečloveško družbo.

Za vse te nazore si moramo vzeti čas za premislek. Ker smo ljudje obdarjeni z razumom, srcem čustvovanjem, medsebojno naravnostjo, iščemo odgovor na vsa življenjska vprašanja. Zato se moramo soočiti tudi z grehom.

Greh se tedaj razodene kot krčevito oklepanje v samega sebe, kot zapadlost obstoječemu in navidezno gotovemu, kot nezmožnost živeti za druge ter za nepredvidljivo novost prihodnosti (gl. W. Kasper, EidG, 113).

Sv. pismo jasneje prikaže greh kot odklon Boga: človek noče priznati, da je od Boga, da je njegova stvaritev; ljudje "dušijo resnico. Saj jim je to, kar je mogoče spoznati o Bogu, očitno: sam Bog jim je namreč to razodel... Čeprav so namreč Boga spoznali, ga niso kot Boga slavili ali se mu zahvaljevali, marveč so postali v svojih mislih prazni in nespametno srce jim je otemnelo" (Rim 1, 18-19, 21).

Verska zmeda je tudi danes zelo velika. Ponekod se kar bohotijo ločine-sekte. Povsod zaznavamo hudobijo, ne samo nesreče in katastrofe ter krivično trpljenje. Časom visoke kulture sledijo padci v barbarstvo in v kaos.

Sv. pismo ne prikazuje samo vzpona in dopolnitve vsega, marveč tudi sodbo. Zaradi tega se moramo odločati, ker smo odgovorni za zgodovino, svet, človeka (gl. W. Kasper, n. delo 159).

Sv. maša ne govori samo o grehu, marveč predvsem o Bogu človeku Jezusu Kristusu, ki nas greha rešuje; rešuje nas ujetosti v človeške misli in navade. Rešuje nas ljubezen.

Jezus nas uči in kaže pot do ljubezni: po ponižnosti, ki priznava svoj nič pred Bogom ter streže otroško vdano sočloveku. To je seveda pot križa. Izroča namreč Boga v roke ljudi, ki delajo z njim, kar hočejo.

Toda Jezus ne govori samo, kako ga bodo umorili, marveč tudi, da bo tretji dan vstal. Tega pa nihče ne razume. Apostoli ne le preslišijo to napoved, marveč so vključeni v sanje o karijeri, o prvem mestu v človeškem kraljestvu. Jezus se jim zato zdi kot tujec sredi med njimi in celo kot sovražnik, ki se preda.

A on vse ve in vnaprej naznanja (Mr 9, 31).

Pred 50 leti je J. Zdešar, pionir dušnopastirstva med rojaki po Evropi, v neki rimski knjižnici odkril drobno knjižico kard. Bone z naslovom *De missae sacrificio* (O mašni daritvi). Bona jo je bil napisal pred stoletji. A do danes ohranja vso svojo svežino. Že o sami pripravi na mašo, ko si duhovnik v zakristiji nadeva mašne paramente: amikt, albo, pas (manipel), štolo, planeto (kazulo), navaja duhovnika na molitev in premišljevanje Jezusovega trpljenja: kako so ga aretirali in zvezali, privezali k stebri, ga pokrili s sramoto, vlekli so ga, se mu posmehovali, ga opljuvali, suvali, kako je nosil križ zaradi nas in naših grehov.

Vsa mašna daritev povečuje Jezusovo ljubezen, ne greha, ki ga pa Jezus po ljubezni uničuje.

Tudi zbranost pred sv. daritvijo naravnava srce na mašno "molitev".

Zelo dobro je, če nedeljsko daritev sv. maše pripravi manjša skupina laikov skupaj z duhovnikom že med tednom: branje božje besede, pesmi, prejem sv. obhajila, vse sodelovanje pri njej.

Tako so prošnje in molitev dobre in postanejo čudovite ter čudežne. Združene z Jezusovim trpljenjem so zaupne, modre, močne. Take molitve Bog rad uslišuje (gl. Jak 3, 17; 4, 2c. 3).

"CERKEV NAS POTREBUJE"

DANIJEL DEVETAK

Berninijevo stebrišče, od koder je "mož v belem" v tem posebnem svetem letu na prelomu tisočletja že nagovoril milijone vernikov z vsega sveta, je prejšnjo nedeljo sprejelo v svoj objem tudi ostarele osebe oz. tiste, ki so dopolnile vsaj šest križcev. Pripadniki t.i. tretje življenjske dobe iz Italije in številnih drugih držav so se zbrali v velikem številu - ob koncu slovesnosti jih je bilo približno 60 tisoč -, saj so vedeli, da jih bo na Trgu sv. Petra sprejel človek, ki dobro pozna njihove potrebe in zahteve, pa tudi zmožnosti življenja po Duhu, ki je večno krepak in mlad, kot to sijajno dokazuje sam 80-letni sveti oče Janez Pavel II. s svojo neizčrpno energijo.

Pred dobrim mesecem dni se je papež veselil praznika v Tor Vergati z oceansko množico mladih in med njimi prav zaživel, kot so poudarili številni opazovalci. Prejšnjo nedeljo pa ni bil nič manj živahen, saj se je večkrat tudi pošalil, ko so ga sivolasi romarji z nahrbtniki in raznobarnimi trakovi z dolgimi aplavzi spomnili na Svetovni dan mladosti: "Tekmujete z mladimi!" S svojim navdušenjem in veseljem so ga tako prevzeli, da je med branjem homilije sproti spreminjal zaimke "vi" v "mi" in tako na najboljši način do-

kazal, da dobro razume in deli z njimi radosti in tegobe "tretje dobe"; s tem iskrenim skrajšanjem razdalj je jasno pokazal, da mu ne gre za to, da bi pridigal s prestola, ampak za to, da živi z ljudmi in za ljudi. "Družba in Cerkev vas, nas potrebujeta... V svetu, kot je današnji, ki pogosto mitizira moč in oblast, smo klicani, da pričamo o vrednotah, ki v resnici kaj pomenijo in niso le navidezne, ki ostanejo za vedno, saj so zapisane v srce vsakega človeka in jih jamči tudi Božja beseda." Starost je po besedah svetega očeta pomembna življenjska etapa; zato si Cerkev pri-

zadeva, da bi ostareli s polno mero dostojanstva živeli v najboljšem človeškem, družbenem in duhovnem vzdušju. Pri tem se papež Wojtyła ni mogel izogniti pozivu oblasti in javnim ustanovam, naj s primerno mero občutljivosti poskrbijo in naredijo, kar je v njihovi moči, kajti "družba bi se lahko dosti bolj potrudila, da bi bolje razumela potrebe ostarelih...", katerih dostojanstvo mora biti vedno in vsekakor spoštovano in cenjeno." Pri tem je verjetno mislil, kar je v prejšnjih letih že večkrat podrčal, tudi na vlogo, ki jo lahko imajo starejše osebe pri vzgoji in obli-

kovanju mlajših. Tudi če jih družba zaradi njihove fizične ali psihične neučinkovitosti zanemara ali potiska ob rob, češ da so svoje že opravili, lahko z dragocenim zakladom zgodovinskega spomina ogromno naredijo v živem posredovanju vrednot zlasti v družinskem krogu.

Na koncu se je sv. oče spomnil vseh ostarelih in osamljenih, ki se niso mogli udeležiti jubilejnega srečanja zaradi bolezni, težkih življenjskih razmer ali drugih ovir. Zagotovil jim je, da jim je še posebno blizu in da z vsem srcem moli zanje.

PREJELI SMO

ALI NAŠA ŠOLA
VZGAJA ZA ZRELE
IN ODGOVORNE
ODLOČITVE?

ŽARKO ŠKERLJ

balizirani, ampak še prej in predvsem obzirni, spoštljivi, zares pluralni in pluralistični ljudje.

Po ustavi in tudi po vseh mednarodnih konvencijah nam je zagotovljena tudi t. i. verska svoboda. To pomeni, da je zares moja in tvoja, za vsakega človeka je zagotovljena osebna odločitve. Tudi za odločitev o obiskovanju ali neobiskovanju šolskega verouka to velja. Odločitev mora biti zares osebna, svobodna, premišljena in odgovorna. Nalašč sem uporabil vse te besede.

Ta odločitev bi morala biti ne le za vse učence, njihove starše in dijake, ampak za ves šolski ambient, za ves naš versko-duhovno-kulturni prostor vir naše medsebojne bogatitve in ne omejevanja.

Vsak, prav vsak veren človek bi moral tudi na šoli pokazati svojo usmeritev oz. odločitev. Tako ali drugačno. Nihče ne bi smel te svoje, po ustavi zagotovljene svobodne odločitve skrivati, ša manj

se je sramovati, jo z drugačno odločitvijo preklicati. Če se verni človek za šolski verouk ne odloči, se s tem postavi na stran drugače vernih oz. nevernih. In prav to opažamo vedno bolj. Da se tudi učenci in dijaki, ki pojejo po cerkvenih zborih, ki bolj ali manj redno obiskujejo Cerkev, ki se v župniji celo pripravljajo na zakramente (npr. prvo sveto obhajilo ali birmo), ki so voditelji pri skvutih, pa se za šolski verouk ne prijavijo.

Javno sprašujem, kje je tu doslednost, osebna poštenost, značajska ali trdnost, zrelost...

In tako pridem na začetek tega svojega pisanja in se znova zaustavim ob začetnem vprašanju: Ali naša šola vzgaja trdne, odločne, zanesljive ljudi, - navsezadnje tudi versko poučene državljane?

S temi besedami nočem reči, da moramo vsi tako ali drugače vedno in povsod spoštovati vse druge ljudi, ki so različne vere, drugačne vere ali pa sploh brez vsake vere.

Sprašujem se, ali se naši verni starši ter njihovi otroci

zavedajo pomembnosti take odločitve, ki je ne le moja ali tvoja osebna zadeva, ampak predvsem stvar ponosa, značajske trdnosti, pa tudi pomembna za zgled na vse bližnje v razredu, v celi okolici in naši družbi? Ali obratno je tudi res: Če se kdo vernih staršev za šolski verouk ne odloči, je ta njegova odločitev direktna brca ali klopota vsej njegovi doseganji rasti in vzgoji! Kako naj torej imamo zanesljive ljudi in kristjane okoli sebe, če tega v šolskem ambientu ni, na to nismo pozorni, če tega niti učenci, niti učitelji in profesorji ne pokažejo?

In še na nekaj bi rad spomnil ob tem svojem pisanju. Vsi vemo, da so učni programi za šolski verouk tako splošni, da se v te vključijo ne le verski nauk, ampak verjetno vsi kateheti (profesorji verouka na šolah) dejansko vključimo v svoje delo in razgovore z dijaki marsikatero krajevne dogodke, probleme in druge teme, ki mlade najbolj zanimajo. Torej se učenci in dijaki pri urah poučevanja verouka ne dolgočasi, marveč slišijo mariskaj koristnega zase, za svojo sedanjost in še bolj za prihodnost.

S tem svojim pisanjem vabim starše, učence in dijake, da znova premislijo svojo odločitev, da po srcu ukrepajo, in če je potrebno, da svojo že sprejeto odločitev tudi popravijo.

SLOVO DR. ZVONETA ŠTRUBLJA

"ŽELEL SEM BITI PRIJATELJ, TOLAŽNIK IN SOPOTNIK"

IVAN ŽERJAL

"Bog Vas živi, dragi Zvone!" S temi besedami je dr. Drago Štoka v imenu openske župnijske skupnosti zaključil pozdrav odhajajočemu župniku in dekanu dr. Zvonetu Štrublju pri poslovilni maši v župnijski cerkvi sv. Jerneja v ponedeljek, 18. t.m.

Dr. Štrubelj, ki, kot znano, odhaja v Tübingen v Nemčijo na študijsko izpopolnjevanje, je po maši moral v pozdrav stisniti ničkoliko rok. Župljani, ki so napolnili cerkev, so se s težkim srcem poslavljali od človeka, ki jim je v devetih letih službovanja na Opčinah postal po besedah dr. Štoke iskren in resničen prijatelj, odprt vsem in vsakemu posebej. To prijateljstvo pa je bilo lepo, plemenito in "trdno kot kraški kamen".

Ravno pomen prijateljstva je dr. Štrubelj med drugim podčrtal v svoji zadnji pridigi med openskimi župljani. Potem ko je poudaril občutek hvaležnosti za dar poklicnosti in pomen vzgoje, ki jo je v krščanskem duhu prejel v družini, vernem vaškem okolju in na verski gimnaziji, se je sedaj že bivši openski župnik in dekan zaustavil pri pomenu božjega prijateljstva, kot ga je oznanjal Jezus. To je bilo, je dejal, drugo temeljno izkustvo, ki ga je imel kot duhovnik. Bog namreč hoče prijatelje, ki jim govori z vsem zaupanjem in z vso ljubeznijo. Tako je želel biti prijatelj, tolažnik in sopotnik in s tem najbližji Jezusu. Želel je biti Kristusov duhovnik za službo ljudem. Želel je ujeti kak droben žarek božjega sonca in ljubezni. V pridigi je tudi poudaril, da je imel rad svoje župljane. Skupaj so gradili skupnost kot kraj medsebojnega razumevanja. Sedaj pa se s hvaležnostjo in zaupanjem podaja tja, kamor ga Bog pošilja.

Mašo, ki jo je dr. Štrubelj daroval ob somaševanju štirih duhovnikov (med katerimi naj omenimo vikarja Franca Pohajca in openskega salezijanskega predstojnika Toneta Bedenčiča) in diakona, je spremljalo petje cerkvenega pevskega zbora Sv. Jernej, otroškega zbora in mladinske pevске skupine Vesela pomlad in terceta Ver laetum. Poleg že omenjenih dr. Draga Štoke in Toneta Bedenčiča pa so se od svojega župnika javno poslovili še številni drugi: Majda Danev v imenu staršev, pevcev, zborovodij, animatorjev in vodstva pevskega društva Vesela pomlad, osnovnošolski otroci, Marjan Škerlavaj v imenu CPZ Sv. Jernej, Kostanca Filipovič v imenu Slovenskega kulturnega društva Tabor, predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Zoran Sosič, Sonja Kocjan v imenu biblične skupine, Bruna Ciani v imenu članov zakonske skupine, Danči Vitez v imenu obiskovalcev nedeljske maše ob 9. uri, s

FOTO ANDREJ ŠTEKAR

pesmijo pa so se od dr. Štrublja poslovili sodelujoči zbori pri maši.

Slovo od dr. Štrublja se je ujemalo z izidom stote številke župnijskega lista Zvon, ki je pred leti začel izhajati ravno na njegovo pobudo, in z izidom lepe dvojezične zgibanke o openski cerkvi in župniji. Šlo je še za poslednji trud dr. Zvoneta Štrublja med tržaškimi Slovenci, potem ko je urejeval radijsko rubriko Vera in naš čas, dal pobudo za izid številnih knjig in za vsestransko bogato kulturno delovanje v župniji, ne nazadnje pa pisal tudi v naš časopis. Zato se člani uredništva Novega glasa ob slovesu zahvaljujejo dr. Zvonetu Štrublju za njegovo dragoceno sodelovanje, ki je naš list vsestransko obogatilo. Tudi mi mu voščimo vso srečo na nadaljnji življenjski in duhovniški poti z upanjem, da se bo ta njegova pot še srečala z našo.

V REČICI PRI LAŠKEM

BLAŽENEMU SLOMSKU POSVETILI CERKEV

V Rečici pri Laškem na Štajerskem je bila v nedeljo, 17. septembra, slovesna posvetitev cerkve blaženemu Antonu Martinu Slomšku. To

je za zdaj v Sloveniji edina oziroma prva cerkev, posvečena edinemu slovenskemu blaženemu, in sicer eno leto po svečani in praznični beatifikaciji, ki je bila na Betnavski poljani pri Mariboru 19. septembra lani.

Cerkve so začeli graditi že leta 1936 po načrtih tedanjega Plečnikovega asistenta Janeza Valentiniča. Zgradili so jo v treh letih in jo 20. maja 1939 tudi blagoslovili. Žal je za notranjo ureditev cerkve tedaj zmanjkalo de-

narja. Letos so cerkev na novo elektrificirali in preplekali. Manjši kip so na oltar postavili po tistem dnevu, ko je Anton Martin Slomšek postal blaženi, zdaj pa so omenjeni kip zamenjali s 180 centimetri visoko skulpturo, delom akademske kiparke Dragice Čadež-Lapanje. Kip ponazarja Slomška kot učitelja, pesnika, pisatelja in narodnega buditelja, predvsem pa seveda kot zvestega služabnika božjega.

Slovesno posvetitev cerkve je vodil mariborski pomožni škof Jožef Smej ob somaševanju številnih duhovnikov. V Rečici upajo, da bo blaženemu A.M. Slomšku posvečena cerkev postala romarska pot.

OD 12. DO 14. OKTOBRA BOGAT PROGRAM

PROSLAVLJANJE 1400-LETNICE KOPRSKE ŠKOFIJE

V okviru praznovanj 1400-letnice koprške škofije (najstarejše slovenske škofije) bo več prireditev. Krona praznovanj bo slovesno somaševanje slovenskih škofov v koprski stolnici v petek, 13. oktobra 2000, ob 19. uri. Somaševanje, ki se ga bodo udeležili slovenski škofje in škofje sosednjih škofij, bo vodil apostolski nuncij v Sloveniji Edmund Farhat.

V okviru praznovanj bo od 12. do 14. oktobra tudi znanstveni simpozij na temo 1400-letnica koprške škofije in omembe Slovanov v Istri, ki ga pripravljajo Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko v Kopru v sodelovanju z zgodovinskim inštitutom Milka Kosa ZRC SAZU iz Ljubljane, Filozofska fakulteta v Pulju, Accademia dei Concordi iz Roviga in Škofija Koper. Simpozij bo obo-

gatila priložnostna razstava arhivskih virov ter slovenski prevod knjige koprškega škofa Pavla Naldinija *Krajepis koprške škofije*, ki bo izšel ob 300-letnici izvirne izdaje.

"Z obhajanjem 1400-letnice želimo posvetiti v nekatere neraziskane sence preteklosti. Radi bi bolj spoznali vlogo koprške škofije v tedanjem istrskem prostoru in ob Jadranskem morju. Osvetlili bi radi like nekaterih koprških škofov, tvorcev življenja koprške škofije. Tako nam bo dejstvo, da je »Koper očitno imel škofa in s tem organizirano cerkveno skupnost že pred letom 599...«, okvirno med leti 579 in 599, najverjetneje po letu 590" (Rajko Bratož), škofijo še bolj približalo v njeni preteklosti in dalo novih spodbud pri njenem poslanstvu v današnjem času za jutrišnji dan," pravijo na Škofijskem ordinariatu v Kopru.

Leta 1999 je minilo 1400 let, odkar se prvič v doslej znanih pisnih virih omenja škofija Koper. Papež Gregor I. Veliki leta 599 v treh pismih prebivalcem Kopra, eksarhu Italije Kaliniku in ravenskem škofu Marinijanu omenja škofijo Koper in vdore Slovanov v Istro. "Obhajanje te častitljive obletnice najstarejše slovenske škofije smo zaradi povezave z letom velikega jubileja in duhovnim ozračjem, ki to obletnico preveva, prenesli v leto 2000. Prav to jubilejno vzdušje je potreben predpogoj, da bo praznovanje obletnice škofije pomemben duhovni in znanstveni dogodek. Duhovni del praznovanj so bila svetoletna romanja dekanij koprške škofije v koprsko stolnico v postnem času," še poudarjajo na Škofijskem ordinariatu v Kopru.

SVETNIK TEDNA

24. SEPTEMBRA

SILVESTER ČUK

ANTON MARTIN SLOMŠEK, ŠKOF (1800-1862)

"Danes se posebej veselim z vami, ker bom razglasil za blaženega škofa Antona Martina Slomška. On je znamenje svetosti Cerkev na Slovenskem, priča Boga, ki vedno deluje sredi svojega ljudstva in v vsakem času in kraju kliče k evangelijski popolnosti in apostolski dejavnosti." S temi besedami je pozdravil papež Janez Pavel II. množico (okoli 200.000 ljudi), zbrano na Betnavski poljani pri Mariboru 19. septembra 1999. Namen njegovega drugega obiska pri nas je bil prav ta, da Slovencem "podari" prvega domačega blaženega. V slovesnem obrazcu beatifikacije je sveti oče dejal: "S svojo apostolsko oblastjo dovoljujemo, da se častiljivi božji služabnik Anton Martin Slomšek odslej imenuje blaženi in se njegov god obhaja na krajih in po ustaljenih pravnih predpisih vsako leto 24. septembra."

Ta datum je dan smrti prvega slovenskega blaženega - njegov "rojstni dan za nebesa". Njegov "rojstni dan za zemljo" pa je 26. november 1800. Tega dne je zagledal luč sveta v trdnem kmečkem domu na Slomu v župniji Ponikva pri Celju kot prvi od osmih otrok delavnih in pobožnih staršev. Tonček, kakor so prvorojencu Antonu pravili, se je s hvaležnostjo spominjal svoje matere: "Kar dobra mati v mlado srce zasadi, ne usahne vse živne dni." Po zaslugi matere in kaplana Jakoba Prašnikarja, ki ga je uvažal v šolsko modrost, je prišel v šole v Celje, zatem v Ljubljano, Senj in Celovec, kjer se je pripravljaval na duhovniški poklic. Svoj vzvišeni cilj je dosegel, ko je bil 8. septembra 1824 posvečen v duhovnika. Novo mašo je pel v Olimju, kjer je bil tedaj za župnika njegov dobrotnik Jakob Prašnikar. Po novi maši se je za eno leto vrnil v Celovec, da je dokončal študije. Potem je bil dve leti kaplan na Bizelskem, od koder je šel za kaplana v Novo Cerkev pri Celju, kjer je ostal prav tako dve leti. Najraje bi ostal kaplan, povezan z ljudmi, kar vse življenje, toda škof ga je leta 1829 imenoval za spirituala (duhovnega voditelja) v celovškem bogoslovju. Tam je bogoslovce učil tudi slovensčine. Njegovo zlato življenjsko geslo je bilo: "Sveta vera bodi vam luč, materin jezik pa ključ do zveličavne narodove omike." Po devetih letih je spet ves srečen šel med ljudi kot župnik v Vuzevici, kjer je napisal svojo znamenito knjigo "Blaže in Nežica v nedeljski šoli". Leta 1844 je postal stolni kanonik in višji šolski nadzornik (šola mu je bila silno pri srcu, zato ga lahko častimo posebej kot zavetnika vseh, ki delajo v šolstvu). Prve dni marca 1846 je bil imenovan za župnika in opata v Celju, a že po dobrih dveh mesecih je moral prevzeti na svoja ramena breme vodstva lavantinske škofije s sedežem pri Sv. Andražu v Labotski dolini na Koroškem. Za škofa je bil posvečen 5. julija 1846 v Salzburgu. Pomembno zgodovinsko dejanje škofa Slomška je bil prenos škofijskega sedeža od Sv. Andraža v Maribor l. 1859. S tem je bistveno pripomogel, da je Štajerska ostala slovenska. Umrli je 24. 9. 1862. Njegov svetniški grob je v mariborski stolnici. Že doslej je bil Slomšek s svojo osebnostjo in s svojimi spisi učitelj zdravega rodoljubja, omike in svetosti, še bolj pa bo vernim ljudem svetil posej, ko je povzdignjen na oltar.

"VZGOJE NI DOVOLJENO PREKINITI NITI ZA TO, DA BI ZIDALI TEMPELJ."

Sredi septembra je izšla nova številka *Pisma dobrotnikom Škofijske gimnazije Vipava*. Uvod vanj je napisal koprski pomožni škof Jurij Bizjak, ki je še posebej odgovoren za Škofijsko gimnazijo. "Skupaj z našim škofom Metodom se vam iskreno zahvaljujem za vašo dosedanje velikodušnost, ki jo poznajo in občudujejo celo preko meja naše škofije. Hkrati pa z Božjo in s svojo besedo spodbujam duhovnike in vernike, da bi se ne utrudili in ne naveličali, temveč storili vse, kar je v naši moči, da bi tudi Dijaški dom v Vipavi srečno končali. Bog daj, da bi iz ustanov v Vipavi prihajalo za škofijo: duhovno bogastvo, Božja slava in mir v izobilju!" piše pomožni škof Jurij Bizjak.

O pomenu vzgoje pa je še zapisal: "Izraelci so primerjali šole in tempelj in dajali šoli prednost, ko so rekli: »Vzgoje ni dovoljeno prekiniti niti za to, da bi zidali tempelj!« Naj ponovim, kar sem dejal pri maši v začetku letošnjega

šolskega leta v Škofijski gimnaziji Vipava: ni mogoče pričakovati velikih darov, mogoče je pričakovati veliko majhnih darov. Zrna do zrna - pogača, kamen na kamen - palača!"

SVETOLETNO ROMANJE PRIJATELJEV RADIA OGNJIŠČE IN BRALCEV OGNJIŠČA

V soboto, 30. septembra, bo v jubilejnem svetem letu 2000 in ob petintridesletnici Ognjišča in 1400-letnici prve omembe koprške škofije romanje prijateljev Radia Ognjišče in bralcev Ognjišča. Ob 11. uri bo maša v koprski stolnici, ki jo bo vodil koprski škof Metod Pirih, somaševali pa bod pomožni škof Jurij Bizjak ter uredniki Ognjišča ter Radia Ognjišče. Ob 15. uri bodo litanije v Marijini božjepotni cerkvi v Strunjanu. Ob 16. do 19. ure bo mogoč ogled koprškega studia Radia Ognjišče na Markovcu, ogled cerkve, ki prav v teh dneh praznuje desetletnico posvetitve. Od 9. ure do 10.45 ter od 12. do 14.30 bo v prostorih uredništva Ognjišča t.i. "dan odprtih vrat".

5

ČETRTEK
21. SEPTEMBRA
2000

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE / DEVETSTO

IMENITEN SPEV PRIJATELJSTVU IN UMETNOSTI

IVA KORŠIČ

FOTO KROMA

Tudi za gledališke igralce so počitnice le še spomin, saj so se že vrnili na svoja delovna mesta v Talijane hrame. Nova abonmajška sezona je že tu in vaje za prvo postavitve bodo iz dneva v dan intenzivnejše. Ta utrudljivi, a vsekakor zadoščenja polni ritem bo v kratkem zajel tudi Slovensko stalno gledališče, ki bo v oktobru predstavilo prvo postavitev letošnje abonmajške sezone, k vpisu katere vabi vodstvo vse tiste, ki si še niso zagotovili svojega sedeža v Kulturnem domu v Trstu in seveda v naših dveh goriških domovih. V njih se bodo kot ponavadi izmenoma vrstile vse predstave.

Že pred začetkom novega gledališkega leta pa smo goriški ljubitelji odrske umetnosti doživeli pomemben dramski večer. Udeleženo se je namreč, kar je napovedal na poletni predstavitvi abonmajških ponudb za sezono 2000/01 ravnatelj in umetniški vodja SSG Marko Sosič. V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici smo v petek, 15. t. m., imeli namreč prvo izmed izvenabonmajških ponudb, "zamejsko premiero" Bariccove monodrame Devetsto v slovenskem prevodu Maje Novak in interpretaciji Janka Petrovca ter režiji Marka Sosiča. Krstna uprizoritev tega svojkega, mestoma celo nekoliko v skrivnost odetega besedila, je bila preteklega 2. junija v prenovljenem gledališču Tartini v Piranu kot koprodukcija SSG in Primorskega poletnega festivala ter Avditorija Portorož. Na slovenski obali je bila še ena njegova ponovitev v Piranu, tri pa so bile v Izoli, in sicer na katamaranu, kar je predstavi nedvomno priložilo še dodatne resnično morske čarobnosti. Sodobni italijanski pisatelj Alessandro Baricco je za svoje tekste (*Ocean mare, Seta...*) prejel že vrsto literarnih nagrad. V različnih časih se je njegovo delo Devetsto prikrajalo v zavest Sosiča in Petrovca, tako da se je ta skupna naklonjenost do nenavadne pripovedi "ob odkritju" slovenskega prevoda spremenila v željo po predstavi. Po treh mesecih študija se je porodila uprizoritev, ki jo bo gledalec nedvomno še dolgo nosil v srcu, ker je pristna in nam posreduje iskrena čustva in misli. Da je to res, je dokazalo petkovo dolgotrajno ploskanje, ki je večkrat zvabilo Petrovca na oder. Med navdušenimi gledalci je bila gospa Mira Sardoč, čudovita oblikovalka nešteti vlog v tržaškem ansamblu. Zato je lahko žal vsem tistim, ki jih na premierskem večeru ni bilo; goriška publika je očito še počitniško razpoložena in je dvorane še ne privablja.

S svojim režijskim posegom, ki se je nekako umaknil in pustil igralcu prosto pot izražanja, in scenografsko zamisli, ki je domiselno izpraznila oder in nanj postavila le nekakšno kovinsko gugalnico, ki med mo-

nologom predstavlja marsikaj, nas je Sosič popeljal sredi oceana na nenavadno popotovanje v družbi živahnega trobentača - odličnega Janka Petrovca. Le-ta nas seznanja z zdaj z vedrim licem, zdaj z rahlo otožnim obrazom z življenjem "čudežnega" pianista-samouka, po imenu Devetsto, ki so ga mornarji našli prav v začetku stoletja kot nekaj dni staro dete v kartonasti škatli na potniški ladji. Le-ta je vozila s stare celine na novo (in nazaj) bogataša, pa tudi revne izseljenke, ki so šli "iskat Ameriko". Ladja je bila za redkobesednega mladeniča Devetsto pravi dom in na njej je prebil vse svoje dni. Ko so jo zaradi odsluženosti razstrelili, je ostal na njej in izginil z njo. Njenemu "varnemu" zibajočemu se naročju se ni hotel odreči in zato ni nikdar stopil na kopno; obširnost sveta in resničnost življenja sta ga plašili. Vendar je svet in njegove znamenitosti vseeno dobro poznal; spoznaval jih je po opisih in jih zavestno vsrkaval iz potnikov, ki so se vkrcavali na ladjo. Z njimi je odkrival vonjave tisočih krajev; vso pridobljeno lepoto je nosil v sebi in jo izlival na klavirske tipke ter jo spreminjal v neponovljive zvoke. Njegova glasba je očarala poslušalce; s svojim igranjem je popolnoma zasenčil in porazil "velikega" pianista, ki se je hotel pomeriti z njim.

Ta življenjska zgodba, ki jo gledalec posreduje njegov najboljši prijatelj trobentač, zaobjema izpoved o popolni predanosti umetnosti in pa o resničnem prijateljstvu, ki je združilo "dve glasbeni duši". Česar si ne povesta z besedo, izrazita v glasbi. Globoke čustvene vezi in mnogotera občutja je Janko Petrovec tako jasno in kristalno znal posredovati gledalcu, da se le-ta popolnoma prepustila valovom njegovega razgibane-

ga pripovedovanja in brez motečih misli sledi toku dogodkov. Med monologom se Petrovec s tisočimi kretinami in prefinjeno, a povsem naravno mimiko obraza in z nešteti odtenki glasu tako prepričljivo preobraža v različne posameznike, ki nastopajo v pripovedi, da se vsak s svojim značajem živo prikaže pred našimi očmi.

Vsaka vloga terja od igralca veliko koncentracije in energije; ko pa mora z njo izvajalec skoro dve uri sam stati pred publiko, jo obvladati in sam izoblikovati celoto, je napor še veliko večji. To težko nalogo je Petrovec v režiji Marka Sosiča bleščeče opravil, saj je gledalca s svojim privlačnim nastopom tako priklenil nase, da se je še sam počutil del te prečudne zgodbe, v kateri je nenehno prisotna misel na ustvarjalnost, ki pač ima neke meje v svoji "vsemogočnosti", kot ima klavir točno določeno število tipk, s katerimi sicer Devetsto ustvarja tisočero različnih melodij.

PONOVITEV DELA DEVETSTO V PONUDBI MOJE GLEDALIŠČE

Bariccova monodrama je tiho priklenila na sedeže velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž tudi goriške srednješolce in njihove spremljevalce-profesorje v ponedeljek, 18. t. m. Uprizoritev je bila prva ponudba Mojega gledališča v sklopu Goriškega vrtiljaka, ki že drugo leto ponuja štiri dragocene umetniške prikaze za srednješolsko mladino v organizaciji KC Lojze Bratuž in Primorskega dramskega gledališča ter v sodelovanju s SSG in goriškim Kulturnim domom.

Tišina v polno zasedeni dvorani in končni aplavz po skoro dveurni monološki izpovedi sta najbolj zgovorna dokaza, da dijaki ljubijo gledališka dela in radi spremljajo predstave, ki znajo spregovoriti tudi njim.

ŽIVLJENJE IN DELOVANJE LJUBLJANSKEGA ŠKOFA

ROŽMANOV SIMPOZIJ V RIMU

LOJZKA BRATUŽ

V Sloveniku, slovenskem papeškem zavodu v Rimu, je od 4. do 8. t. m. potekal osemnajsti iz vrste vsakoletnih simpozijev, ki jih prireja Slovenska teološka akademija v Rimu in ki obravnavajo znamenite osebnosti slovenske zgodovine, zlasti cerkvene. Letošnji je bil posvečen liku ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana. Nekaj dni je bil prisoten njegov sedanjí naslednik nadškof Franc Rode, en dan pa je bil med udeleženci kardinal Alojzij Ambrožič, torontski nadškof. Več o njem smo brali v prejšnji številki Novega glasa. Nadškof Rode je v govoru med uvodno mašo poudaril pomen simpozija, ki naj bi osvetlil lik škofa Rožmana ter različne aspekte njegovega življenja in delovanja. Poudaril je tudi, da je bil predvsem dober oče in pastir, ki mu je bila pri srcu večna sreča zaupanih mu vernikov. Simpozij je poleg številnih predavateljev - iz Rima, Slovenije (večina), Nemčije, Avstrije, Severne in Južne Amerike - sledilo lepo število udeležencev iz domovine, zamejstva in zdomstva.

Prvi dan so o Rožmanovem delovanju govorili A. Malle, M. Benedik, A. Jamnik, V. Škafar, F. Oražem, M. Smolik, B. Košir in B. Kolar. Naslednjega dne se je zaradi avdiencie pri sv. očetu delo simpozija nadaljevalo še popoldne s prispevki A. Snoja, S. Fabijana, J. Prunka in A. Kralja. Četrtek je bil v celoti posvečen simpoziju. Na vrsti so bili referati A. Vidovič Miklavčič, J. Pirca, E. Dolenc, B. Godeša, J. Zdešarja, J. Stanovnika, V. Deželak Barič in P. Urbanca. Tokrat so bila na vrsti predvsem vprašanja v zvezi z Rožmanovim delovanjem v vojnih letih, njegov odnos do komunizma in italijanske okupacije ter njegovo delo v luči partizanske propagande. Pred začetkom petkovega zasedanja sta bili omenjeni Rožmanova pomoč pri gradnji Katoliškega doma v Gorici in njegova naklonjenost tej pobudi. O tem pričata brošuri, ki sta izšli ob 10. oz. 20. obletnici goriškega doma in sta bili na simpoziju izročeni njego-

vemu vodstvu. Poslušali smo nato referate v zvezi z Rožmanovim procesom (A. Drobnič), z Rožmanom in povojno oblastjo (T. Griesser Pečar), s škofovimi povojnimi leti (J. Rode) in z njegovim semeniščem v izseljenstvu (E. Škulj). Sklepni referat M. Kremžarja je prikazal Rožmanovo osebnost in še posebej razsežnosti njegove duhovnosti. Popoldne so si udeleženci simpozija lahko ogledali kapelo Redemptoris Mater v Vatikanu, kjer jim je o svojem delu govoril p. Marko Rupnik.

Kakor ob začetku simpozija je tudi ob sklepu spregovoril rektor Slovenika msgr. Maksimilijan Jezernik, ki si še skoraj dve desetletji prizadeva za tematsko zanimiva in bogata srečanja strokovnjakov in poznavalcev naše preteklosti. Z njim sta v vodstvu simpozija še dr. Metod Benedik in dr. Edo Škulj. Slednji je tudi urednik zbornikov, ki izidejo natanko leto dni po vsakem simpoziju (letos je izšel Baragov simpozij). Kot član vodstva je ob sklepu spregovoril tudi dr. Benedik. Povzel je bistvene aspekte Rožmanovega simpozija in poudaril, da se je na njem razpravljalo pogumno, odprto in nepristransko o človeku, ki je v slovenski javnosti še vedno predstavljen v izkrivljeni podobi. "Rožman je bil potegnjjen v hujši vrtnec dogajanj kot katerikoli ljubljanski škof pred njim. Moral se je soočiti z vrenjem in razhajanjem v predvojnih letih, gotovo pa so bila zanj najtežja leta fašistične in nacistične okupacije ter komunistične revolucije. Kolikor so dokumenti o njem še dosegljivi, nesporno kažejo na njegovo iskreno prizadevanje, da bi slovenski narod čim manj okrnjen preživel te viharje." Dr. Benedik je dejal, da ostaja še vrsta vprašanj, ki bi osvetlila Rožmana in njegov čas, ki pa jih ni bilo mogoče zajeti v delo simpozija.

Cepprav še niso dostopni vsi arhivski viri - znano je, da jih vatikanski arhivi zadržujejo celih sedemdeset let - pomeni letošnji rimski simpozij korak naprej na dolgi in težavni poti do kolikor toliko dokončne podobe Rožmanovega življenja in delovanja.

PREJELI SMO

NEKAJ PRIPOMB K POLETNIM SPOREDOM RADIA TRST A

re splošne ugotovitve, do katerih sem prišel.

1) V letošnjem poletju je bilo dosti več glasbe na škodo govorjenih sporedov kot v prejšnjih letih. To je bilo predvsem opazno v jutranjem pasu, ko je po govorjeni oddaji ob 8.10 glasbo prekinila samo kratka Odprta knjiga ob 12h.

2) Med govorjenimi oddajami je bilo veliko več kontaktnih oddaj in manj vnaprej pripravljenih oddaj predvsem v popoldanskem času. Kontaktna oddaja so informativne, neposredne in so seveda potrebne, celo zaželjene, vendar zahtevajo spretnega voditelja, pa tudi zanimive sogovornike. Tu di slovenščina je pri teh oddajah najbolj ogrožena. Če jih je preveč, delujejo utrujujoče in ponavljajoče.

3) V Mali sceni ob sobotah in nedeljah so se letos osredotočili na nezahtevne, bolj ali manj posrečene burke, medtem ko so prejšnja leta prišla na vrsto tudi kaka klasična dela. Poleg tega so bile igre ali oddaje v dramski obliki tudi ob torkih, sporede pa so poživile tudi oddaje Čakole na plaču (I. 1995), Za smeh in dobro voljo (1998), Kramljanje s Tatjano Turco (1999)... Zanimivih potopisnih oddaj ali intervjujev s svetovnimi potniki, ki

jih je bilo v prejšnjih letih veliko in ki so popeljali tudi tiste, ki se iz različnih vzrokov ne premikamo dosti po svetu, v nove, neznane svetove, letos skoraj ni bilo.

4) Tudi oddaje, namenjene otrokom, so v tem poletju skoraj popolnoma izginile. Odkar pomnim, je bil enkrat na teden Mladinski oder, letos celo poletje te oddaje ni bilo! L. 1995 je bil - poleg nedeljskega Mladinskega odra - vsak dan ob 9.15 Pravljinski kotiček, l. 1998 in 1999 sta bili med tednom dve oddaji namenjeni otrokom, pa še oddaja Na počitnice so otroci radi prisluhnili, da so zvedeli, kaj vse počenjajo njihovi vrstniki v počitnicah. Letos je od vsega ostala le Glasbena pravljica ob torkih ob 8.10. Otroci prav gotovo ne bodo postali poslušalci radia Trst A z eno 20-minutno oddajo na teden!

5) Še na eno dejstvo bi opozoril, ki niža nivo oddaj, a ki ni omejeno samo na poletni čas: mislim na dejstvo, da je v zadnjih letih vse manj napovedovalcev, ki so imeli v preteklosti veliko vlogo pri posredovanju lepe in pravilne govorjene besede. Danes jih ni skoraj več. To se najbolj pozna pri poročilih, ko moramo poslušati včasih osnovnošolsko, včasih neraz-

umljivo, včasih vse prej kot pravilno branje poročil.

Nanizal sem nekatera opažanja navadnega, a zvestega poslušalca Radia Trst A. (Televizijske oddaje vidim tako slabo, da me samo znervirajo!) Brez dvoma pa je v slovenski radijski ustanovi še veliko drugih problemov. Nekaj jih opazi že tak laik, kot sem jaz: teritorialno omejena slišnost radijske postaje, slaba vidljivost TV-sporodov, potreba po novih nastavitvah v programskem in časniškem oddelku, nujnost povečanja finančnih sredstev za slovenske sporede, avtonomija slovenske postaje itd. A na te probleme bi morali stalno opozarjati in se truditi za njihovo rešitev časnikarji, politični predstavniki, krovni organizaciji. Seveda skupno z vsemi poslušalci in gledalci, ki jim je kaj do našega radia.

(PODPISANI JE ZNAN UREDNIŠTVU)

TISNIKARJEVE SLIKE

Od četrta, 21. t. m., je v Hitovem paviljonu v Novi Gorici razstava del slikarja Jožeta Tisnikarja. Slike govorijo o premagovanju smrti, o nenehnem dogovoru z njo in o neizbežnosti bolečine. Največkrat je upodobil sebe, ker se je najbolj poznal, v zadnjih letih pa je ob svoji podobi kot nekakšen obračun s svojim življenjem slikal risbe z najrazličnejšimi motivi svojih del. Tisnikarjeve kompozicije so se po desetletjih ustvarjanja zmeščale kot tudi njegov pogled na življenje.

IN MEMORIAM

ŠOLNICA
VIDA
STOLFA

Zadnje slovo od priljubljene učiteljice slovenščine in dolgoletne knjižničarke Vide Štolfa, v sredo, 13. t.m., je potrdilo nenapisano pravilo, da pogreb pokaže, ali je rajna oseba resnično spoštovana. Pokojna Vida Štolfa, ki je vzgojila celo vrsto Kraševcev v ljubezni do materinščine in lepote stvaritev slovenskih pesnikov in pisateljev, predvsem pa znala svojim mladim zaupancem vcepiti trajne vrednote značajnosti in kritičnosti, si je s svojim delom in zgledom zaslužila tak pogreb. Čeprav je bila v svojem otroštvu, kot je sama pripovedovala, hudo bolna in je prebolela sedem ali osem smrtno nevarnih bolezni, je dočakala 97. leto starosti. Pripadala je tisti generaciji kraške mladine, ki se je skupaj s Srečkom Kosovelom, njegovim bratom Stanom in sestrami ter drugimi sovrstniki v letih, ko so bili naši kraji priključeni Italiji, odpravila na študij v Ljubljano. Prav občasna srečanja s pesnikom Krasa so med njima utrčila trajne prijateljske vezi, ki sta jih skrbno gojila. Pokojnica je na pesnika vse življenje ohranila zelo lep spomin in je globoko cenila ter poznala njegov pesniški opus. Sploh je bila družinska prijateljica Kosovelovih in se je veliko družila s pesnikovi sestrjami, zlasti pa s Tončko in Karmelo. Po končanem šolanju v Ljubljani, kamor se je sredi dvajsetih let umaknila tudi njena ostala družina, je najprej poučevala pri Krškem, nato pa več let v Selcah nad Škofjo Loko. Zaradi začetka druge svetovne vojne se je umaknila v Ljubljano in se preživljala kot prevajalka v uradih italijanske trgovske zbornice. Prav zaradi tega po vojni zanj na Kranjskem ni bilo kruha. Med učence, tokrat nazaj na Kras, se je Vida Štolfa vrnila po drugi svetovni vojni; prej v Hrpelju in nato v Sežano. Niso bila lahka leta in kmalu se je pokojna Vida Štolfa znašla v šolski knjižnici in na tem mestu je z veliko zavzetostjo skrbela, da je v mladini vzgajala veselje do branja. Po upokojitvi je še vedno znala ohraniti in gojiti veliko zanimanje ter je bila s svojo vedno samostojno in kritično držo zelo zanimiva sogovornica. Pogrebne svečanosti na sežanskem pokopališču je vodil župnik Joško Bric, ki je izrecno poudaril in za zgled postavil njeno pokončno držo. V imenu kolegov je spregovoril Pavle Škrinjar, v imenu celotne skupnosti pa še sežanski župan Miroslav Klun. V slovo se ji je z izbranimi mislimi poklonil tudi njen bivši učenec iz Selc pri Škofji Loki. Razni poudarki govornikov, predvsem pa obrazi pogrebcev, so jasno pokazali, da so imeli njeni bivši učenci in sedaj odrasli ali celo že ostareli ljudje pokojno Vido Štolfo resnično radi in da so se tudi zato želeli posloviti od drage osebe. Naj ji bo lahko kraška, domača zemlja.

POPRAVEK

V PREJŠNJI ŠTEVILKI našega časnika smo v članku na 6. strani z naslovom *Podoba božje navzočnosti* po pomoti napisali, da so freske slikarja Lojzeta Perka v cerkvi v Slivnem nastale ob novi maši g. Alberta Miklavca leta 1944. Novomašnik iz Slivnega pa ni bil Albert Miklavc, temveč Albert Metlikovec, bivši in že pokojni dolgoletni župnik v Ajdovščini, drugače pa slivenski rojak. G. Albert Miklavc pa je bil mlajši od msgr. Metlikovca in je bil župnik na Katinari in v Borštu, kjer je tudi pred leti umrl. Pokojni Albert Metlikovec ima veliko zaslug na področju kateheze v Sloveniji. Teološka fakulteta v Ljubljani mu je v znak priznanja za opravljeno delo na tem področju podelila častni doktorat. Umrl je l. 1982 v Novi Gorici in je pokopan v Ajdovščini. Za pomoto se bralcem opravičujemo.

OD 7. DO 15. OKTOBRA

KOROŠKI KULTURNI
DNEVI NA
PRIMORSKEM

Uspešno sodelovanje med Kršćansko kulturno zvezo iz Celovca, Slovensko prosveto iz Trsta in Zvezo slovenske katoliške prosvete iz Gorice se bo nadaljevalo tudi letošnje jesen, ko bodo na Goriškem in Tržaškem že tradicionalni Koroški kulturni dnevi. Potekali bodo od 7. do 15. oktobra.

Za uvod se bo srečala mladina iz Tržaške s predstavniki Koroške dijaške zveze, Katoliške mladine in mladinci Slovenske gimnazije. Gledališka skupina Oder mladje Koroške dijaške zveze bo na srečanju nastopila z dramsko predstavo *Učna ura* Eugena Ionesca. Dijaki Slovenske gimnazije iz Celovca pa bodo obiskali Trst in Gorico in predstavili lutkovno igrano *Sedem nalog* Tineta Varla. V Gorici bo predstava v ponedeljek, 9. oktobra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v okviru abonmaja Goriški vrtljak.

Glasbeni pedagog in zborovodja prof. Joško Kovačič bo predstavil lik in glasbeni opus skladatelja in kulturnega delavca Franceta Cigana. Srečanje bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v sredo, 11. oktobra. Kršćanska kulturna zveza bo ob tej priložnosti predstavila zbirke del koroškega skladatelja.

Mladini je posvečena predstava *Vesele zgodbe* Slovenskega kulturnega društva iz Celovca. Tudi to delo je režiral Tine Varl. Koroška mladina se bo predstavila v petek, 13. oktobra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v okviru Goriškega vrtljaka in naslednji dan v Novi Gorici.

Gledališka skupina Katoliškega prosvetnega društva Planina iz Sel pa bo obiskala Štandrež in tam zaigrala komedijo *Pleskarji nimajo spominov*, ki jo je napisal Dario Fo. Predstava bo v soboto, 14. oktobra, v župnijski dvorani Anton Gregorčič. V nedeljo, 15. oktobra, pa bodo igro ponovili na Tržaškem.

Zaključna prireditev pa bo v Gorici v nedeljo, 15. oktobra, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, kjer bodo razne skupine iz Globasnice in sosednjih krajev predstavile ženitovanske običaje v Podjuni z naslovom *Globaška ojsel*. Glasbeno-folklorno predstavitev Globaške ohceti bodo izvajali: folklorni skupini Globasnica in Trta iz Žitare vasi, mešani zbor Peca in dekliška skupina Stem iz Globasnice ter moški zbor Lesičjak iz Štebna.

V okviru letošnjih Koroških kulturnih dni bo tudi srečanje predstavnikov krovnih organizacij iz Koroške in Primorske.

Gojenci Koroške glasbene šole in Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel se bodo srečali v Gorici in se predstavili s skupnim programom.

V Peterlinovi dvorani v Trstu bodo postavili razstavo *Oblačilna kultura v Rožu*, ki jo je pripravila dr. Marina Makarovič. Ob tej priložnosti bodo predstavili tudi publikacije Kršćanske kulturne zveze in Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik.

ZBOROVANJE V LJUBLJANI

ETIKA
V KULTURI

Evropski forum kulturnih centrov (EFCN) od leta 1988 povezuje ustanove, ki na evropski ravni skrbijo za večje kulturne prireditve vsedržavne ali mednarodnega pomena. Ta pomembna organizacija si je za letošnje zborovanje izbrala Ljubljano. Približno 40 predstavnikov Foruma iz raznih držav se je od 15. do 17. t.m. zbralo v Cankarjevem domu. Srečanje sta organizirala Svet Evrope in slovensko ministrstvo za kulturo. Rdeča nit govorov in razprav je bila *Etika v kulturnem sodelovanju* s poudarkom na konfliktih in vlogi kulture pri njihovem razreševanju v kontekstu Pakta stabilnosti za jugovzhodno Evropo.

Zelo odmeven je bil nastop slovenskega ministra za kulturo Rudija Seliga, ki je na prvi dan zborovanja nagovoril udeležence in ugotavljal, da je etika v kulturi izrednega pomena. Kultura, je ugotavljal, namreč ni "nedolžna" po definiciji in ni vedno tista, ki blaži surovosti sveta. Lahko je namreč nosilka ekskluzivističnih idej in celo pozivov k vojni. Kot primer takšnega vplivanja je navedel dokument ali memorandum Srbske akademije znanosti in umetnosti iz sredine 80. let, ki je v bistvu postavljala ali obnavljala temelje t.i. Velike Srbije. Slovenski izobraženci so se temu Memorandumu uprli, srbski pisatelji pa so v odgovor objavili trajno prekinitev vseh kulturnih odnosov s Slovenijo. Pozitivno pa je ocenil, da se vse bolj obnavlja v svetu zavest o potrebi večje etičnosti v družbi in posredno tudi v kulturi. Omenil je temo podonavske rektorske konference v Mariboru, na kateri so govorili o etiki in izobraževanju, in druge sorodne primere. Današnja etična drža pa naj bi temeljela na solidarnosti in spoznanju ter občutenju, da smo vsi smrtni, je tudi menil minister Seligo.

NAGRADA MARJANA
ROZANCA 2000

V najožjem izboru za letošnje nagrado Marjana Rožanca za najboljšo esejistično zbirko je pet avtorjev: Andrej Inkret za *Melanholična razmera* (1998), Milan Komar za *Razmišljanja ob razgovorih* (2000), Edvard Kovač za *Oddaljeno bližino* (2000), Lojze Kovačič za *Literaturo ali življenje* (1999) in Aleksander Zorn za *Nacionalne junake, narcise in stvaritelje* (1999). Nagrado podeljuje pisateljev sklad. Slovesna podelitev nagrade, osme po vrsti, bo 23. t.m. v Volčjem gradu pri Komnu.

POEZIJA EKSPRES

Po zgledu evropskega literarnega vlaka je študentska založba v počastitev 200-letnice Prešernovega rojstva organizirala 15. t.m. poseben vlak, ki je popeljal 180 potnikov od Murske sobote do Kopra. Med potniki je bilo deset tujih in 20 slovenskih književnikov ter veliko glasbenikov, igralcev, žonglerjev in drugih. Pred odhodom s soboške postaje in na vmesnih postajah na Ptuj, v Celju, Ljubljani in Postojni ter ob prihodu v Koper so priredili krajše nastope in predstave. S to pobudo so želeli organizatorji pokazati, da je literatura nekaj živega in nemirno ustvarjalnega, a tudi idealno povezati ves slovenski svet od Panske nižine do morja.

MAGDALENA MED
CRNIMI OPALI

Pri Mladinski knjigi je izšla knjiga *Magdalena med črnimi opali* pisateljice Cilke Žagar, ki živi v Avstraliji. V knjigi je literarno obdelala vrsto življenjskih zgodb ljudi, ki so, podobno kot ona sama, zašli med polja črnih opalov v Lightning Ridgeu v iskanju sreče. Za rudarje predstavlja srečo in bogastvo najdba velikega črnega opala. V knjigi razmišlja avtorica tudi o smislu življenja. V Lightning Ridgeu je bila dolga leta učiteljica in se je seznanila z domorodci. O njih je napisala več knjig. Zbrala in izdala je tudi njihove legende ter sestavila slovar njihovega jezika.

POGOVOR/TANJA KUŠTRIN

KONCERTNA SEZONA
V NOVI GORICI
IN NA DOBROVEM

ERIKA JAZBAR

Ob začetku kvalitetnih koncertnih sezon, za katere skrbi Kulturni dom Nova Gorica, smo se pogovorili z njegovo ravnateljico prof. Tanjo Kuštrin.

Kaj ste nam pripravili za letošnje koncertne večere?

Koncertne sezone, ki jih pripravlja Kulturni dom Nova Gorica, že leta zadovoljujejo približno 300 abonentov. Kulturni dom oblikuje dva različna abonmaja, in sicer abonma za koncerte v veliki dvorani Kulturnega doma v središču mesta, ki je letos že dvajseti po vrsti, ter abonma Hitove muze na gradu Dobrovo, ki ga prirejamo letos že devet let. Grad Dobrovo in velika dvorana sta precej različni prizorišči, zato je tudi vsem jasno, da na drugačnih temeljih oblikujemo naše koncertne programe.

Kdaj bo stekla sezona?

V Novi Gorici bo prvi koncert na sporedu v ponedeljek, 9. oktobra, na gradu Dobrovo pa se niz koncertov začne 27. oktobra. Večerni koncerti bodo na sporedu enkrat mesečno, ob ponedeljkih, vse do aprila. Viteška dvorana na gradu Dobrovo ima sto sedežev in je tudi kot prostor bolj intimnega značaja, zato vanjo vabimo komorne sestave in pa take skupine, ki pričarajo grajsko vzdušje, tako zaradi antičnih instrumentov kot zaradi kostumov. Sporedu v veliki dvorani Kulturnega doma pa bomo tudi letos dodali koncerta v cerkvi Kristusa Odršenika v Novi Gorici.

Kako bi objeli letošnji koncertni sezoni?

Rdeča nit, ki povezuje koncerte, je pravzaprav pestrost ponudbe, nekakšno iskanje kompromisa med vokalnimi in instrumentalnimi sestavi. Radi gostimo skupine, ki prihajajo iz oddaljenih oz. manj poznanih krajev (Godalni kvartet iz Nove Zelandije 27. novembra v Novi Gorici). Posebno pozornost seveda namenjamo obletnicam: ljubitelji glasbe letos slavijo 160-letnico rojstva Čajkovskega, 450-letnico Gallusovega rojstva, pa 100-letnico Verdijeve smrti.

Poglejmo podrobneje v letošnji program v Novi Gorici...

Na otvoritvenem koncertu, ki bo 9. oktobra v cerkvi Kristusa Odršenika v Novi Gorici, bomo še enkrat počastili glasbenega genija J.S. Bacha. Bralci se verjetno spominjajo majskega *Bachovega maratona* v počastitev 250-letnice skladateljeve smrti. Ob tisti priložnosti smo namenoma izpustili njegove orgelske mojstrovine. Na otvoritvenem koncertu letošnje sezone bomo tako dopolnili pomanjkljivost z Bachovim orgelskim večerom.

Dne 25. januarja bomo imeli posebno slavo, saj ob Verdijeve obletnici praznujemo tudi 300-letnico Slovenske filharmonije. Verdiju pa se bo

sta poklonila ravno Slovenska filharmonija in Slovenski komorni zbor z izvedbo *Requiem*. Dne 19. februarja bo na programu drugi koncert z orkestrom, v gosteh pa bomo imeli Simfonični orkester Sofijske filharmonije. Kot zadnji večer pa ponujamo pravo poslastico. Po nekajletnih recitalih zlasti slovenskih pianistov se nam bo letos predstavila španska pianistka Maria Luisa Cantos, ki prihaja v Slovenijo prvič.

Kako pa je s sporedom Hitovih muz?

Hitove muze začnemo nekoliko bolj inventivno in manj grajsko. Dne 27. oktobra bomo namreč prisluhnili skladatelju Piazzolli v izvedbi velikega harmonikaša Petra Soave, ki živi v Ameriki in bo na turneji po Evropi. Pričakujemo si, da bo zelo odmeven večer bo 10. novembra z naslovom *Schubertov večer*: Vladimir Mendelssohn, violist, ki živi na Nizozemskem, je pred kratkim čisto po naključju odkril v dunajski knjižnici Schubertov rokopis krajše skladbe, za katero so menili da je samostojna skladba. Ravno on pa je ugotovil, da gre za nadaljevanje *Tria za godala*. Sprožil se je val muzikoloških razprav in Triu bomo v celoti prisluhnili na gradu Dobrovo, prvič v Sloveniji. Večer bo opremljen tudi z muzikološkim predgovorom dr. Primoža Kureta.

Zanimivo bo tudi srečanje z Beneškimi madrigalisti (1. decembra), ki so pripravili skladbe iz obdobja Dožev, ob tem pa smo jih naprosili, naj bi izvajali tudi nekatere Gallusove skladbe. Gallusa niso poznali, tako da lahko trdimo, da opravljamo tudi poslanstvo širjenja slovenske glasbe. Za muzikološki uvod bo tokrat poskrbel dr. Ivan Florjanc.

Kako pa bo z novim letom?

Januarski koncert (26. januarja) bo v znamenju kontrabasa, recital tega glasbila je redkokdaj na sporedu, vendar s tem nadaljujemo pot, ki smo jo začrtali lani, ko smo vsem dokazali, da zna biti krasno solistično glasbilo fagot; letos pa bo to mesto namenjamo kontrabasu.

Letos (23. februarja) bodo spet naši gostje solisti iz Firenc in nam bodo postregli izbor Verdijevih arij.

Na predzadnjem koncertu bomo prisluhnili flamskemu kvartetu, na zadnjem večeru pa se bo predstavil češki kitarist.

Koliko obiskovalcev prihaja iz Italije?

Konkretnih statistik nismo delali, lani smo prvič imeli na gradu Dobrovo knjigo vtisov in smo opažali tudi komentarje v italijanskem jeziku. Mislim, da je za nas zanimiva ledina zlasti okolica Krmina, Plešivega in Števerjana, saj ne ponuja velikih glasbenih doživetij. Pogosto srečujemo obrace iz slovenskega zamejstva.

Kako pa je s sodelovanjem?

Lansko leto smo imeli na obisku skupino G4, ki skrbi za boljšo informiranost na obeh straneh meje. Krasno sodelujemo s KC Lojze Bratuž, izmenjujemo si določene programe in informacije, sodelujemo z glasbeno šolo Emil Komel in pri raznih načrtih. Za praznovanje tisočletnice Gorice naročamo novo kantato, ki jo bo napisal Ambrož Čopi, izvajali pa jo bodo pevci in glasbeniki iz Gorice in Nove Gorice.

Kaj si obetate od sezone?

Predvsem polno dvorano in navdušene poslušalce!

Naši bralci se lahko obrnejo za informacije o koncertih in za rezervacije: +38 665 3354013 (stiki z javnostjo), +38 665 3021238 (prodaja in rezervacija vstopnic).

PRAZNIČNO V GROČANI

PO DVEH LETIH SPET
ODPRTA MEJA

V soboto, 16., in v nedeljo, 17. t.m., sta na področju Gročane in Vrhpolja občini Dolina in Hrpelje-Kozina po dveh letih ponovno priredili jesensko izvedbo Odprte meje. Poleg obeh občin je bilo letošnjih soorganizatorjev kar precej. Naj jih naštejemo: RAI-Radio Trst A, Svet slovenskih organizacij, Zveza slovenskih kulturnih društev, Mladi v odkrivanju skupnih poti, Mediterraneo Folk Club, vaške skupnosti iz Gročane, Peska in

kov Krasa. Že pred vhodom v vas so obiskovalce pozdravile stojnice z domačimi pridelki, v občinski hiši je bila na ogled razstava buč in ročnih izdelkov, ljudje pa so si lahko ogledali tudi vaške hleve in "čebeljo farmo".

Na vaškem trgu pa so kot ponavadi postavili plesišče (oba večera sta igrala ansambla Kraški kvintet in Modri val) in kioske z domačimi dobrotami. Tako v soboto kot v nedeljo pa je bil od 8. do 19.

FOTO KROMA

Drage, kulturni društvi Krasno polje iz Gročane in Jože Rapotec iz Prebenega ter ansambel Kraški ovčarji.

Prireditve so se pravzaprav začele že v petek, 15. t.m., ko je v parku SKD Jože Rapotec v Prebenegu v večernih in nočnih urah potekal množično obiskani in nadvse uspeli Tretji zamejski rock festival, ki so ga priredili Kraški ovčarji in Mladi v odkrivanju skupnih poti. O tem sicer posebej poročamo na drugem mestu, če pa se povrnemo k Odprti meji, je treba še povedati, da je Gročana gostila že enajsto dobro obiskano razstavo-sejem tipičnih kmetijskih pridel-

ure prost prehod meje med Gročano in Vrhpoljem, ki pa ga je nekoliko pokvarilo pretirano opravljanje dolžnosti s strani varnostnih organov. Odprta meja je, po hudem naluvi v poznih sobotnih večernih urah, dosegla svoj višek v nedeljo, 17. t.m., popoldne. Na prizorišču so se zvrstili govori predsednika SKD Krasno polje Igorja Racmana, podžupanje občine Dolina Fulvie Premolin in predstavnik občine Hrpelje-Kozina Roberta Kastelica. Nastopili pa sta Ženska pevka skupina Katice in še folklorna skupina Brkini.

TISKOVNO SPOROČILO SSO

PROSLAVA V BAZOVICI
VSESTRANSKO USPELA

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je na svoji zadnji redni seji v Trstu obravnaval vrsto problemov, ki zadevajo manjšino, v prvi vrsti skupno manifestacijo ob 70-letnici ustrelitve bazoviških junakov, ki je močno odmevala v naši javnosti. SSO je ocenil, da je manifestacija vsestransko uspešna in ob bodo njeni učinki tudi v prihodnosti prispevali k utrjevanju manjšinske skupnosti v Italiji. Tako po udeležbi kot po organizacijski plati in vsebinskih poudarkih obeh uradnih govornikov, sen. Roberta Camerinija in msgr. Marina Qualizze - katerima se SSO zahvaljuje za zavzeti pristop in prispevek k skupnemu razmišljanju o aktualnosti Bazovice -, lahko ugotovimo, da je manifestacija pomenila enega izmed viškov skupnih prizadevanj Slovencev za dosego manjšinskih pravic.

Enako pomembna je bila po mnenju SSO tudi pobuda slovenske vlade, ki je s pred-

sednikom Bajukom na čelu in ob spremstvu obrambnega ministra Janše samostojno počastila spomenik žrtvam na bazovski gmajni in s tem pokazala hvaležnost za njihovo junaško zvestobo in veliko občutljivost za našo usodo. To je bila tudi obljuba in obveznost, da nas bo Slovenija tudi v prihodnje podpirala in nam pomagala pri vsestranskem razvoju manjšine.

Nadalje je izvršni odbor na novo preučil odnose z državo, ki delijo državna sredstva za kulturno dejavnost. Odbor je ugotovil, da številne ustanove in društva še niso prejele prispevkov za pretekla leta, kar močno ovira njihovo dejavnost in obenem dokazuje, da Dežela Furlanija-Juljska krajina ne zna opravljati svojih dolžnosti. V ta namen je izvršni odbor sklenil predlagati protestno resolucijo bližnjemu Deželnemu svetu SSO.

TUDI NA TRŽAŠKEM ZAČETEK NOVEGA ŠOLSKEGA LETA

ŠOLSKA VRATA SO SE
SPET ODPRLA

Tudi na Tržaškem se je začelo novo šolsko leto 2000-2001. V četrtek, 14. t.m., je na večini slovenskih šol (šole openskega didaktičnega ravnateljstva so s poukom začele namreč že v ponedeljek, 11. t.m.) prvič zabnel šolski zvonec, v šolske klopi pa so se zgrnili 2.103 učenci oz. dijaki. Ti so takole porazdeljeni: populacija otroških vrtcev bo štela 441 malčkov (16 več kot lani), osnovno šolo bo obiskovalo 677 učencev (16 manj kot lani), nižjo srednjo šolo 75 dijakov (38 manj kot lani), višjo srednjo šolo pa 610 učencev (devet več kot lani).

Vpis v prve razrede pa je naslednji: 139 otrok je vpisanih v prvi letnik otroških vrtcev, kar znaša šest otrok manj kot v lanskem šolskem letu. Še močnejši je osip na osnovnih šolah, kjer bo prvi razred obiskovalo 131 učencev, kar pomeni kar 21 učencev manj kot lani. Vpis v prve razrede nižjih in višjih šol pa se je zvišal: na nižjih šolah bo prvi razred obiskovalo 134 dijakov (11 več kot lani), na višjih pa 162 dijakov (25 več kot lani).

Tudi šolsko leto, ki se je pravkar začelo, bo potekalo v znamenju novosti. Ravno v tem letu je namreč polnopravno stopila v veljavo t.i. šolska avtonomija. Doslej je bil ta del italijanske šolske reforme v "poskusni fazi", sedaj pa je postal polno veljaven. Prvi znak avtonomije je bil že predčaten začetek pouka na osnovnih šolah openskega didaktičnega ravnateljstva, prišlo pa je že do javnega predloženja vprašanja šolskega urnika oz. uvedbe 60-minutne učne ure.

V letošnjem šolskem letu ne bo delovala nižja srednja šola Fran Erjavec v Rojanu. Kot znano, je v Rojanu zaradi pomanjkanja učencev po osnovni zaprla vrata še nižja srednja šola. V njene prostore se je vselila šola Glasbene matice. V Križu pa so v sredo, 13. t.m., slovesno predali namenu prenovljeno poslopje domače osnovne šole Albert Sirk (na sliki spodaj). Več o tem pa v pismu, ki ga objavljamo na drugem mestu.

"OČISTIMO KRAS"

Na pobudo Kraške gorske skupnosti nameravajo občina Devin-Nabrežina in vse občine kraškega območja prirediti manifestacijo Očistimo Kras, v sklopu katere bo potekala akcija odstranjevanja odpadkov v različnih predelih občinskega ozemlja, da bi opozorili prebivalstvo na problem varstva okolja in ga širše seznanili z dragocenim naravnim premoženjem Krasa. V devinsko-nabrežinski občini bo akcija potekala 15. oktobra ob 9. uri pri Rilkejevi stezi v Devinu (na prostoru pred obratom Bar Bianco-Latterie Carsiche). Za občino Devin-Nabrežina sledi pobudi g. Alessandro Fattori (tel. 0348-2474678).

FOTO KROMA

FOTO KROMA

PROSTORSKA KRIZA REŠENA

GM ŽE DELUJE V NOVIH
PROSTORI

LUISA ANTONI

FOTO KROMA

V lanskem šolskem letu je tržaška Glasbena matica doživela eno svojih najhujših kriz: iz njene tajnice in ravnatelj je 15. aprila vse o sebi, učno in neučno, dobilo odpovedna pisma. Upravni odbor se je odločil za tako hud korak, čeprav je GM imevno zelo pomembno vlogo pri vzbujaanju in ohranjanju narodne zavesti v Trstu. V prvi svetovni vojni je težavam navkljub neprenehoma delovala (ko so bili vsi profesorji vpo-

klicani v vojsko, je priskočil na pomoč diplomant tržaškega konservatorija Srečko Kumar). Leta 1927 je fašistična oblast uradno prepovedala šolstvo v slovenščini in tako je tudi tržaška Glasbena matica, ki je sicer že prej izgubila instrumente in skupno imovino v požigih Narodnega doma in še drugih šolskih sedežev, utihnila. Po drugi svetovni vojni se je Matičino glasbeno delovanje spet začelo, tri leta je šolo vodil Karel San-

PREJELI SMO
V KRIŽU
PREMALO
POUDARJEN
NAŠ JEZIK

Cenjeno uredništvo, v sredo, dne 13. septembra 2000, je bil v Križu velik praznik, na katerem so našim malčkom izročili v uporabo prenovljeno stavbo vaške osnovne šole.

V to veselje pa je le kani-la kaplja pelina, saj je, z izjemo našega in še nekaterih govorov, potekala celotna svečanost izključno v italijanščini, to je brez prevoda, in smo bili na žalost mi starši edini, ki smo poudarili važnost poslanstva SLOVENSKE ŠOLE za vzgojo naših otrok.

Prav tako smo opazili, da niso izobesili slovenske zastave, čeprav so bili na razpolago štirje držaji. Izobesene so bile le tri zastave: italijanska, tržaška in evropska, en držaj pa je ostal prazen.

Učenca osnovne šole sta seveda prestrigla samo italijansko trobojnico.

Mislimo, da je vsak dodatni komentar odveč.

SKUPINA STARŠEV
UČENCEV OSNOVNE ŠOLE
ALBERT SIRK

cin, nato pa Gojmir Demšar.

Z odpovednimi pismi osebju je pretela nevarnost, da bi šola zdaj dokončno utihnila. Prejšnji teden pa smo lahko ugotovili, da je najhujša kriza dejansko mimo: GM je v torek, 12. t.m., priredila poslovni popoldan od stavbe na ul. Ruggero Manna in se je že v sredo, 13. t.m., zjutraj dokončno vselila v Rojan, in sicer v tiste prostore, v katerih sta bili rojanski slovenski šoli, osnovna in srednja. To je z velikim veseljem povedal sam ravnatelj GM Bogdan Kralj, ki je še poudaril dejstvo, da so ti prostori občinski in da jih občina da v najem šoli. Povedal je še, da so vsi uslužbenci spet na svojih mestih in da bo šola tudi letos redno delovala. Po Kralju je spregovoril še Demšar, dolgoletni ravnatelj, ki je prisotnim razkril marsikatero zabavno in neobičajno anekdoto. Poslovilni popoldan pa je zaključil violinist Matej Santi, diplomant GM na tržaškem konservatoriju, ob klavirski spremljavi Mione Babič.

V ponedeljek, 18. t.m., pa je v novi Gallusovi dvorani v prostorih šole v Rojanu potekal že prvi koncert. Nastopil je pianist Stefano Artesi (na sliki), prav tako diplomant GM na tržaškem konservatoriju.

OB 100-LETNICI GOSPODARSKEGA DRUŠTVA NA KONTOVELU

VLOGA OHRANJANJA IN RAZVIJANJA MEDČLOVEŠKIH ODNOSOV

IVAN ŽERJAL

"Človek se vedno potrebuje sočloveka, da lahko lažje in boljše živi. Dokaz za to je prav ta naš praznik, ki je prav s tega vidika požel pri obiskovalcih zelo velik uspeh. Veliko ljudi je namreč prišlo na ta naš teden in prav vsi so odhajali iz teh priložnostnih prireditvenih prostorov polni novih in veselih občutkov z željo, da bi take tedne še ponovili. Vloga naše zadruga je prav v tem, da ohranja in razvija medčloveške odnose, ki spremljajo in zaznamujejo življenje slehernega človeka."

Tako je predsednik Henrik Lisjak zaključil svoj priložnostni govor na zaključni slovesnosti ob stoletnici Gospodarskega društva na Kontovelu, ki je bila v nedeljo, 17. t.m., na igrišču ŠD Kontovel. Slovesnost, ki so jo oblikovali člani Godbenega društva Prosek in združenega zbora Gallus-Resonet, je sklenila niz prireditev, ki so mu dali naslov 7 dni na Kontovelu.

V teh sedmih dneh je bilo življenje na Kontovelu zares zelo živahno in razgibano, saj se je vsak večer nekaj dogajalo. Omenili smo že otvoritveno slovesnost, ki je bila v ponedeljek, 11. t.m., na igrišču ŠD Kontovel s predstavitev zbornika Na Kontovelu in domačega vina Mokolan, ki ga

FOTO KROMA

je za to priložnost ustekleničil vinogradnik Edi Kante. Tej prireditvi so sledile še druge, v vsakem primeru pa jih je zaznamovala množična prisotnost tako domačinov kot obiskovalcev iz drugih krajev. Tako so v torek, 12. t.m., odprli razstavo Kontovel in morje s postavitvijo del nekaterih znanih slovenskih slikarjev (Pilona, Černigoja, Sirka idr. - razstava je bila potem na ogled v dvorani Zadruga kraške banke na Opčinah), na ogled pa je bila tudi razstava umetnin kiparja Robina Soaveja. V prostorih društvene gostilne pa je bila na ogled razstava domačih umetnikov Katarine Jeretin Ferluga, Zorke Kopun, Karla Pertota in Savice Štoka. V sredo, 13. t.m., sta bila v sta-

rem kontovelskem vaškem jedru uprizorjena dva duhovita prizora v kontovelskem narečju, ki ju je napisal Alojz Cijak: najprej so se številni udeleženci nasmejali ob Lajni, nato pa so člani Slovenskega dramskega društva Jaka Štoka odigrali Pušast. Prireditelji so poskrbeli tudi za glasbeno razvedrilo: tako je v četrtek, 14. t.m., pred cerkvijo nastopila skupina The Original Klezmer Ensemble z židovsko glasbo, v petek, 15., in v soboto, 16. t.m., pa so na prostoru pri mlaki nastopili člani skupine Šukar s cigansko glasbo iz srednje in jugovzhodne Evrope ter slovenska pop zvezda Tinkara Kovač, ki pa je morala svoj koncert prekiniti zaradi vremenske ujme.

Naliv, ki je onemogočil koncert Tinkare Kovač, pa je bil tudi edini dogodek, ki je nekoliko skvaril sedemdnevno praznovanje na Kontovelu, saj drugače lahko rečemo le, da je bil niz 7 dni na Kontovelu (spored je priredil Evgen Ban) nadvse uspešen. Na svoj račun so prišli tudi otroci, ki so množično sodelovali na slikarskem ex-temporeju.

Na koncu lahko samo pritrdimo organizatorjem v upanju, da bo še prišlo do prireditelj takih pobud, ki v prvi vrsti povezujejo že itak živahno in delavno vaško skupnost, ki pa ustvarjajo tudi nove in trdne vezi med Kontovelom in širšo okolico.

OBVESTILA

KLUB PRIJATELJSTVA je predstavil izlet v Oglej na četrtek, 5. oktobra. Odhod bo s trga Obergdan v Trstu ob 7.30. Po jubilejni maši, ki jo bo daroval msgr. Vončina, si bomo ogledali baziliko, kripto, razstavo Patriarhov in rimsko pristanišče. Po kosilu bomo obiskali vinsko klet v Pierisu z možnostjo nakupa vina in sadja. Vpisovanje v trgovini Fortunato, ul. Valdirivo 23 v Trstu, do 27. septembra. Pojasnila na telefonskih številkah 040 639949 in 040 43194.

SSG RAZPISUJE abonma za sezono 2000-2001. Dosedanjji abonenti lahko potrdijo svoj sedež, novi abonenti pa lahko vpišejo abonma za sezono 2000-2001 do 25. septembra in od 2. oktobra dalje. Gledališka blagajna bo v času

vpisa odprta od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure. Informacije lahko dobite na telefonski številki 040 362542. Ugodnosti pri vpisu mladinskega abonmaja je omogočila Zadruga kraška banka.

DAROV

ZA NOVI glas: v spomin na Berta Franca daruje družina Šemec 50.000 lir.

DARINKA ŽIVIC vd. Cusina daruje za cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana in za Marijin dom po 50.000 lir.

POPRAVEK

V prejšnji številki je prišlo do neljube napake pri darovih v spomin na Berta Franca. Besedilo se pravilno glasi:

ZA MISIJONE: v spomin na Berta Franca darujejo Marija, Alba, Elvira, Rosalija, Berta, Jelka in Hilde 100.000 lir.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Alessandro Baricco

DEVETSTO

V INTERPRETACIJI Janka Petrovca in REŽIJI Marka Sosiča.

V soboto, 23. t.m., ob 20.30 v Ljudskem domu v Trebčah.

Bertolt Brecht

MALOMEŠČANSKA SVATBA

REŽIJA Jaša Jamnik

V nedeljo, 24. t.m., ob 19.30 v dvorani A. Sirk v Križu.

TRETJI ZAMEJSKI ROCK FESTIVAL

NOVA MLADINSKA GLASBENA SCENA

Tretji zamejski rock festival, ki je bil v petek, 15. septembra, v parku SKD Jože Rapotec v Prebenegu, je odlično uspel. Organizatorji - Mladi v odkrivanju skupnih poti in Kraški ovčarji - so lahko ponosni na rezultat svojega dela. Štirinajst nastopajočih skupin, stotine mladih poslušalcev s tržaškega in goriškega dela zamejstva, široka odmevnost v medijih.

Predvsem je zasluga organizatorjev ta, da enkrat na leto dajo priložnost mladim, ki ustvarjajo rock glasbo, da pridejo iz svojih "skrivališč", iz kleti, garaž, dvoranic, kjer vadijo, na odprto, pred publiko. Tu je enkratna priložnost, da pokažejo, česa so sposobni, in da se primerjajo s svojimi kolegi. Kar ena tretjina predstavljanih skupin je nastala v minulih dveh letih prav ob prvem ali drugem Zamejskem rock festivalu. Mnogi so se prvič predstavili prav na festivalu, kar je zgovoren podatek. Med nastopajočimi na festivalu pa niso bili samo začeteniki, pač pa tudi že uveljavljene skupine ali skupine, ki jih sestavljajo že zelo verzirani glasbeniki.

Tako smo na petkovem dolgem večeru (trajal je od 19. do 2. ure ponoči) slišali najra-

zličnejše vrste ansamblov, ki so igrali različne zvrsti glasbe - od klasičnega bolj ali manj trdega rocka, do rocka z različnimi primesmi in vplivi.

Ne bomo imenovali vseh, ki so nastopali, ne bomo pohvalili nekaterih skupin, druge pa kritizirali. Naj samo podamo nekaj splošnih vtisov.

Vse skupine so se dobro odrezale. Vsi so nastop vzeli resno: čeprav so nekateri dokazali večjo spretnost, so vsi kar učinkovito predstavili svoj band in svojo ustvarjalnost. Treba je namreč poudariti, da so se vsi predstavili izključno s svojimi skladbami. Kdor je sledil razvoju nekaterih skupin, ki so nastopile že minuli

dve leti, je opazil, da so zelo napredovale, da so izdelale svoj stil, dovršile svojo glasbeno izraznost, postale bolj sproščene v nastopanju in komuniciranju s publiko.

Pohvaliti je treba tudi tiste skupine, ki so se predstavile s slovenskimi pesmimi. Glasba je lahko kvalitetna ne glede na jezik, v katerem je izraženo besedilo. Umetnost je univerzalna, zato pride do srca ne glede na jezik. Kljub temu pa je prav v našem prostoru, kjer smo ujeti med vplive italijanske in svetovne-angleško govoreče glasbene scene, odločitev za slovenski jezik več kot pogumna. Med nastopajočimi skupinami sta

bili približno dve tretjini takih, ki so peke večinoma ali izključno v slovenščini ali v slovenskem narečju, kar je spodbuden podatek.

Lepo je bilo opazovati, kako sta glasba in nastopanje za večino predstavljala čisti užitek in igro. Peli in igrali so sebi in drugim v zabavo. Nekateri so se v besedilih lastnih pesmi odločili za ostro kritiziranje in zafrkavanje družbe in nekaterih družbenih pojavov. Ti so resda priklicali poslušalcem smeh na obraz, vendar je bila meja med kritiko in vulgarnostjo marsikdaj prekoračena. Druge skupine pa so se nasprotno izkazale tudi v iskanju globljih vsebin in plemenitih načinov izražanja za svoja besedila.

Rock glasba je in je vedno bila zelo blizu mladim. Pozitivno je, da se tudi mladi v zamejstvu opredeljujejo z njo, ko želijo izražati svojo ustvarjalnost. Spodbudno je tudi to, da se tudi po zaslugi Zamejskih rock festivalov in njihovih organizatorjev ustvarja neka mladinska glasbena scena, na katero do sedaj nismo bili vajeni, ki pa prinaša nekaj svežine in razigranosti v naš večkrat preveč "konservativni" košček sveta.

BRED A

ROŽNOVENSKA PROCESIJA

BARKOVLJE VABIJO

Arhivska slika rožnovenske procesije v Barkovljah l. 1997

Barkovljani se vneto pripravljamo, da bomo tudi letos počastili Marijo, Kraljico rožnega venca, ki je pred približno poldrugim stoletjem rešila naše prednike smrtonosne kolere. Pri procesiji, ki bo že v nedeljo, 1. oktobra, po

maši ob 8. uri, in ki se bo vila ob morju, jo bomo prosili, naj tudi v današnjem času bdi nad našim dušnim in telesnim zdravjem. Pridružite se nam tudi drugi! Kdor pride v noši, bo še posebno dobrodošel.

NM

POMLADI SLOVESNOSTI V GORICI

LIENZ IN GORICA PO 500 LETIH SPET SKUPAJ

Delegacija izvoljenih predstavnikov in odbornikov iz Gorice ter skupina goriških občanov sta se prejšnji petek in soboto mudili v Lienzu in se udeležili slavlja, ki je potekalo v glavnem mestu vzhodne Tirolske ob pobratenju avstrijske občine z našim mestom. Po treh letih, odkar sta se temu v prid izrekla goriški in lienški občinski svet, izhajajoč iz večstoletnih zgodovinskih vezi, ki bi družile obe mesti, se je torej odigralo prvo slovesno poglavje tega po-

bratenja. V petek sta na skupnem zasedanju obeh občinskih svetov goriški župan Gaetano Valenti in lienška županja Helga Machne podpisala listino o pobratenju. V soboto pa so bili na vrsti navadni ljudje oz. občani, saj so se na Tirolsko napotili iz Gorice v štirih avtobusih. V Lienzu so jih sprejeli na glavnem trgu in z bogatim kulturnim in glasbenim programom obogatili medsebojno spoznavanje. Sobotni program so sooblikovale tudi skupine z Goriškega, Tirolcem pa je bil na razpolago informativni material o našem mestu.

Zgodovinske vezi med mestoma segajo daleč v zgodovino, ko sta obe pokrajini spadali pod oglejski patriarhat, ob tem pa je mesto Lienz pol tisočletja spadalo med posestva goriških grofov. To pomeni, da se je skupna pot dveh mest deloma zvalila drugam pred 500 leti s smrtjo zadnjega goriškega plemiča. O grofu Leonhardu in soprogi Paoli Gonzaga so si udeleženci lahko ogledali tudi zelo izčrpno razstavo v gradu Bruck, kjer je med drugim goriški župan podaril lienški prvi občanki kalk nagrobni omenjenega grofa, ki ga hranijo v goriški stolni cerkvi.

Drugi del slovesnosti ob pobratenju med Lienzom in Gorico se bo odigral pri nas v pomladnih mesecih, ko bo med drugim naše mesto praznovalo tisočletnico prve omembe v pisnih virih in bo zato priložnost še slovesnejša.

Ob obeležju dogodka, ki je kraljeval na krajevni tisku kar nekaj dni, pa pričakujemo podobno prizadevnost tudi do drugih območij, ki so nam bližje, z zgodovinskega, kulturnega in tudi zemljepisnega vidika.

PEROPRASK

OB NOVEM ŠOLSKEM LETU

VPISI NA SREDNJIH ŠOLAH

HARJET DORNIK

Ta teden vam dolgujemo še kratek pregled o vpisih na goriških slovenskih srednjih šolah.

Nižjo srednjo šolo I. Trinka v Gorici, ki jo vodi poverjena ravnateljica Nadja Nanut, bo letos obiskovalo 8 dijakov več. Vseh nižješolcev bo skupno 131, medtem ko jih je bilo lani 123. Letos se za las niso posrečili trije prvi razredi. Tako bo dva prva raz-

chi pri projektu *Darko Bratina* (video o življenju mladih v Gorici), z OŠ v Šempetru na športnem področju idr. O tem in še marsičem bo profsorski zbor še podrobneje razpravljal v tem uvodnem šolskem času.

Poglavje zase so trije razredi nižje srednje šole v Doberdobi, ki niso več vzporedna mestna nižja šola, ampak so vključeni v Večstopensko šolo (vrtec, osnovna in srednja) s slovenskim učnim

je vpisalo na družboslovni in znanstveno-tehnološki licej, kjer že drugo leto teče eksperimentacija s prosto soboto. Letos bo skupno 42 dijakov (lani 36). V 1. letniku jih je 11 izbralo družboslovno smer, 5 pa znanstveno-tehnološko (lani 8 odnosno 2).

Na istem Državnem izobraževalnem zavodu - Klasični licej P. Trubar - Učiteljske S. Gregorčič, ki ga vodi ravnateljica Majda Šfiligoj, se bo na klasični smeri letos izobra-

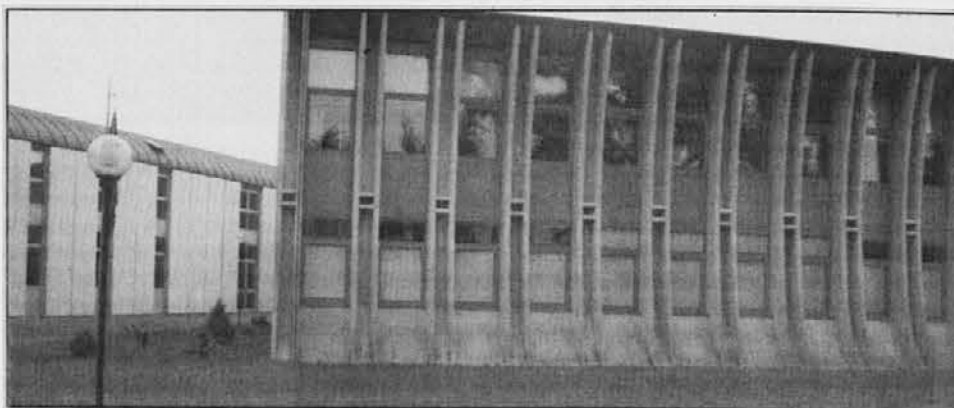

FOTO BUMBACA

reda obiskovalo 48 dijakov (lani 37), dva druga razreda 35 (lani 51), tri tretje razrede pa 48 dijakov (lani 35). Eksperimentalna razreda z dveh tujima jeziki, angleščino in nemščino, bosta II. B in III. A, v zvezi s prvima razredoma pa je novost v tem, da sta se oblikovali dve interesni skupini. Skupina 25 dijakov bo sledila pouku obeh jezikov, ostali bodo namesto drugega tujega jezika utrjevali iz glavnih predmetov (slovenščine, italijanščine, matematike). Na šoli načrtujejo še bogato dodatno ponudbo v popoldanskem času, na primer gledališko, glasbeno in zborovsko dejavnost, tečaj latinščine in drugo. Prav tako bo šola še nadalje gojila stike z osnovnimi in višjimi šolskimi ustanovami v mestu in v Sloveniji. Sodelovala bo z OŠ Dobrovo pri projektu *Brda* in z italijansko šolo Loc-

jezikom v Doberdobi pod vodstvom ravnateljice Miroslave Bratini. O tej novosti bi veljalo napisati kaj podrobnejšega. V tem članku vzamemo v poštev le letošnje obiskovanje teh nižješolskih razredov, kjer bo skupno 41 dijakov (lani 37). V prvem razredu bo 13 dijakov (lani 15), v drugem 11 (lani 17), v tretjem 17 (lani 5).

Tudi za doberdobske nižješolce se je pouk pričel 14. septembra in bo veljal dolgi šolski teden s delovnimi sobotami in dopolnilnimi dejavnostmi, o katerih bo mogoče kdo podrobneje poročal po odločitvah pedagogov.

V goriškem slovenskem višješolskem središču (na sliki) se bo letos izobraževalo skupno 183 dijakov (lani 191), kar ustreza minimumu zadnjih let. Po tej dolini se bo v prihodnjih letih krivulja razvijala navzgor. Največ dijakov se

ževalo 41 dijakov (lani 47). V IV. gimnazijo se je vpisalo 5 dijakov (lani 8).

Na tehničnem polu, ki ga vodi poverjena ravnateljica Ilda Primožič, bo letos 100 dijakov (lani 109). Največ dijakov, in sicer 47, bo obiskovalo industrijski tehnični zavod J. Vega. V 1. letniku je vpisanih 12 dijakov (lani 9). Poklicno trgovsko smer I. Cankar bo obiskovalo skupno 35 dijakov (lani 42), v 1. letniku jih bo 5 (lani 5). Trgovsko tehnično smer Ž. Zois pa sta letos izbrala 2 dijaka (lani 6), vseh dijakov bo torej letos 18 (lani 24).

Tudi v višješolskem središču je kar nekaj novosti v zvezi s šolsko avtonomijo, ki pa zaradi njihove kompleksnosti in nejasnosti ne sodijo v ta uvodni pregled. Morda se bo v zvezi z njimi kdaj kasneje kdo drug kritično oglašil.

ŠOLSKA MAŠA

VRNITEV V ŠOLSKO KLOPI

Prelepa svoboda in brezskrbne počitnice so se končale tudi za otroke, ki so v lanskem letu zapustili osnovnošolske klopi in se povzpeli na višjo stopničko do nižje srednje šole, in seveda za najstnike, ki bodo letos "trgali hlače" v drugih in tretjih razredih nižje srednje šole Ivan Trinka v Gorici in v razredih v Doberdobi. Ti so ob vertikalizaciji šol dobili novo ravnateljico, Mirko Brajnik, ki vodi že vrsto let vrtece in osnovne šole na Goriškem, v zadnjem času še na Doberdobskem.

Ko je osnovnošolcem v novem šolskem letu v četrtek, 14. t.m., zvonec že četrty dan naznanil začetek pouka, so se učenci goriške nižje srednje šole Ivan Trinka zbrali pred cerkvijo sv. Ivana in se spet srečali s poznanimi obrazi profesorjev ali pa se prvič seznanili z njimi. Po ustaljeni navadi - žal izgublja veljavo na višjih šolah - so se nižješolci priporočili Bogu za uspešno delovno leto pri šolski maši, h kateri je prišlo tudi nekaj staršev; daroval jo je veroučni profesor Marjan Markežič. S svojo neposrednostjo in odrezavostjo je med pridigo nagovoril rosnio mlade dijakke in si izmislil novo učinkovito kratico, na katero naj ne bi pozabljali pri učenju. Prilika o dveh sinovih, ki jima je oče naročil, naj gresta delat v vinograd, mu je bila iztočnica za misel o čisto "novih dijakih". Le-ti naj bodo "vip", kot so vip njihovi glasbeni ali filmski ljubljenci. "Vip" pa ima pri tem povsem drug pomen, beseda skriva v sebi: volja, iznajdljivost in potrpljenje. Teh se morajo dijaki oprijeti, če želijo prebroditi naloge, na katere bodo naleteli med šolskim letom.

Tudi mi jim želimo, da bi se uspešno "spopadali" z vsakdanjimi skrbmi in bi seveda srečno končali tudi to prvo šolsko leto v novem tisočletju.

IK

STALIŠČE TAJNIŠTVA SSK

NESRAMNO VANDALSKO DEJANJE

Goriško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti ostro obsoja vandalsko dejanje na slovenskem šolskem centru v Gorici. Kljub trenutnim spodrslijajem se je stopnja sožitja med tu živječima narodnostnima skupnostima v zadnjih letih bistveno izboljšala, očitno pa nekaterim to ni pogodu. V sporočilu Slovenska skupnost nadaljuje, da smo se takšnih nesramnih potez v Gorici odvadili, saj naj bi spdale v ropotarnico zgodovine, očitno pa smo se motili, ko smo trdili, da so težki zgodovinski trenutki, ki jih je preživela naša narodnostna skupnost na Goriškem, za večino goriških občanov mimo.

Skoda, ki so jo prizadeli šolskemu centru, ki zbira dijakke

slovenskih višjih srednjih šol, je s tega vidika nedopustna in nas popelje nazaj v tista mračna leta, ko je naša narodnostna skupnost predstavljala le tm v peti in je delovala motilno za mnogokatero goriškega občana. S tem v zvezi izraža Slovenska skupnost pričakovanje, da se bodo na pobalinsko dejanje, ki bo - kot se rado godi - ostalo anonimno, vsaj odzvali najbolj reprezentativni politični in družbeni predstavniki z Goriškega, z goriškim županom Valentijem na čelu.

Stranka Slovenske skupnosti izraža svojo solidarnost učnemu in neučnemu osebju šolskega centra ter vsem prizadetim dijakom.

RONKE / SREČANJA POBRATENIH OBČIN

UTRJEHO PRIJATELJSTVO Z METLIKO

KARLO MUČIČ

Občina Ronke je pobratena z občinama Metlika v Sloveniji in Wagnu v Avstriji. Na pobudo omenjenih treh občinskih uprav prihaja večkrat do skupnih prireditvev. Tako so npr. letos v senčnem delu Gorjancev bile zimske igre, prihodnje leto pa bodo takšne igre na Trbižu. Prav tako vsako leto ena od omenjenih občin sprejme v goste za deset dni otroke iz ostalih dveh občin in poskrbi, da pobjže spoznajo življenje v pobratenih krajih. Letos so bili v mesecu juliju otroci gostje družin v Laškem, ronška občinska uprava je poskrbela za raz-

lične dejavnosti, še najbolj priljubljeno pa je bilo kopanje v morju. Tudi spremljevalci otrok so gostje naših družin. Letos je npr. gospa Anica Perzdinc, ki je spremljala otroke iz Metlike, bila gost slovenske družine iz Romjana.

Občani iz Ronk so letos imeli priložnost, da so potrdili medsebojne stike in pobratenje vseh treh občin. Tako je bila v soboto, 9. septembra, in naslednjo nedeljo v tem belokranjskem mestecu vrsta prireditvev in športnih srečanj. Iz Ronk je v Metliko prišlo skoraj 200 občanov. Poleg predstavnikov občinske uprave in mestnih darjev so bili tudi prostovoljni gasilci, člani zbora D. Sal-

vador, člani društva Jadro ter še živeči pripadniki partizanske brigade Fontanot. Skupino iz Ronk je spremljal med drugimi msgr. Mario Virgulini, ki je tudi somaševal in pridigal v treh jeziki. Slovesnost je bila v vasi Suhor, kjer je bila omenjena italijanska brigada tudi ustanovljena. Lepe slovesnosti in praznovanja so se končala s podeljevanjem priznanj in pokalov zaslužnim skupinam, ki so tekmoval v nogometu, šahu, ribištvu itd. Tudi otroci so prišli na svoj račun in si drug drugemu obljubili, da si bodo do ponovnega srečanja naslednje leto pridno dopisovali.

DOBERDOBSKA OBČINA
SLAVI 150-LETNICO

V Doberdobi se bodo jutri, v petek, 22. t.m., začele prireditve ob pomenljivem jubileju, to je 150-letnici ustanovitve občine. Obeleževanje takšnih obletic pa bi bilo zgolj simboličnega pomena, če ne bi pustilo za seboj tudi trajnih sledov. Tako bodo v okviru prazničnih pobud, ki se bodo zvrstile do nedelje, predali namenu socialni center v Jamljah. Na osrednji nedeljski slovesnosti, predvidoma ob 10.30, bo spregovoril doberdobski župan Lavrenčič, nakar bo kulturni spored z režijo Sergija Verča. Popoldne bo v Jamljah slovesnost ob 20. obletnici odkritja partizanskega spomenika, pri kateri bo zapel Tržaški partizanski pevski zbor. V petek bo tudi predstavitev zgodovinskega zbornika *Doberdob - Doberdò 1850-2000*, ki ga je sestavil strokovnjak za našo bližnjo preteklost Marko Waltritsch.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ / PRVA SEZONA NOVEGA TISOČLETJA

KAKOVOST V PESTREM PROGRAMU

Po že ustaljeni navadi upre v septembru ob predstavitvi nove sezone vodstvo Kulturnega centra Lojze Bratuž pogled na komaj prehojeno pot, da bi ocenilo opravljeno delo.

Ob tem je tudi letos z zadostjenjem ugotovilo, da je bila minula sezona bogata in raznolika, saj je bil v dvoranih in splošnih prostorih centra izredno razvejan kulturni utrip, kot lahko vsakdo preveri, ko dobi v roke brošuro, obogateno s črno belimi slikami, v kateri so kronološko zapisani zborovski in glasbeni nastopi, gledališke predstave, predavanja, odprtja razstav in sploh zabeležene vse prireditve z navedbo imen prirediteljev. Iz pregleda je razvidno, da postaja KCLB pomembno kulturno središče za zamejske Slovence v goriškem, pa tudi širšem prostoru in stičišče različnih kultur, saj so v njem nastopali ustvarjalci raznih narodnosti, ki so se lahko prepričali, da center z odprtostjo in prijaznostjo sprejema vse tiste, s katerimi se srečuje.

Brošura je izšla ob začetku nove sezone; predstavili so jo v torek, 19. t.m., med jutranjo tiskovno konferenco, na kateri sta predsednica KC Lojze Bratuž Franka Žgavec in predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete Damjan Paulin seznanila prisotne z načrtovanim programom, ki bo v svoji raznolikosti vsebinsko obsegal gledališko, koncertno, razstav-

no in predavalno ter predstavno dejavnost.

Prihodnje leto bo naše mesto obhajalo tisočletnico svoje prve uradne omembe, zato bodo to obletnico primerne obeležile nekatere prireditve pobude, med temi bo verjetno najbolj veličasten od drski prikaz izpod peresa Janeza Povšeta, pri uresničitvi katerega bodo sodelovala naša društva z vsemi razpoložljivimi močmi.

Najbolj bogata bo tudi v prihajajoči sezoni gledališka ponudba. KCLB namreč posveča v zadnjih letih veliko pozornosti mladim gledalcem. Tako bo pripravil svoj program tudi letos Goriški vrtiljak s Kulturnim domom in v sodelovanju s Primorskim dramskim gledališčem, s katerim ima že nekaj časa tesne stike, in s Slovenskim stalnim gledališčem, edinim profesionalnim žariščem dramske umetnosti pri nas. Že četrto leto bo odstrl svojim gledalcem zaveso na odrske deske s tremi abonmajskimi sklopi.

Polžkov abonma, namenjen malčkom, ki so zadnje leto v vrtcu, in osnovnošolcem do četrtega razreda ponuja letos kot ponavadi šest predstav s pravljimi junaki. Petošolci in nižješolci se

bodo srečali na petih predstavah, treh gledaliških in dveh glasbenih, pod geslom *Abonma za mlade*.

Srednješolci so si prvo predstavljeno Mojega gledališča, Baricovo monodramo *Deveto* v izvedbi Janka Petrovca (SSG), že ogledali pretekli ponedeljek. Predstave se bodo izmenoma vrstile v obeh goriških Kulturnih domovih, kamor bodo zahajali tudi vsi "odrasli" abonenti nove gledališke sezone SSG, o repertoarju katere smo že spregovorili in se bomo k njemu še povrnili.

V pustnem času se bodo obiskovalci centra prepustili nizu petih komedij *Iskrivi smeh na ustih vseh*, ki ga bodo izzvale amaterske skupine iz naše dežele pa tudi z onstran meje s svojimi stvaritvami. Novost letošnje gledališke ponudbe je ciklus monodram *Gledališki samospevi* v družbi profesionalnih dramskih umetnikov.

Tudi koncertna sezona obeta mnogo užitka s sedmimi koncerti (od 5. oktobra 2000 do 15. marca 2001), pri katerih bodo priznani glasbeniki, prestižni zbori in glasbene skupine izvajale klasične pa tudi sodobnejše skladbe za vse okuse.

Na spominske prireditve ob prvi pisni omembi Gorice bo vezana tudi razstavna dejavnost, ki bo v letošnji sezoni zabeležila tri velike razsta-

IVA KORŠIČ

ve. Že sredi novembra bo odprtje razstave o multimedialni umetnosti v sodelovanju z goriškim društvom Grafiti. Novemu letu bo center razstavil z razstavo nagrajenih risb osnovnošolcev in nižješolcev tostran in onstran meje, ki bodo sodelovali na likovnem natečaju *Moj pogled na Gorico*. V marcu se bo center poklonil umetniku Saši Šantlu in članom njegove družine s spominsko razstavo njihovih del, ki so nastala v Gorici. V septembru pa se bodo javnosti predstavili goriški slovenski in italijanski umetniki.

Poleg navedenega bo center gostil razna društva (Krožek za družbena vprašanja A. Gregorčič, Skupnost družin Sončnica, Odbor staršev didaktičnega ravnateljstva Gorica, Študijsko raziskovalni Forum, Zadruga Mohorjeva družba), ki bodo prirejala srečanja, okrogle mize z obravnavanjem aktualnih tem, predstavitev najnovejših knjig in publikacij.

V bližnji prihodnosti bo več prireditev, ko nas bodo obiskali koroški rojaki Na Koroških dnevih na Primorskem.

Obeta se torej res plodna sezona, v kateri bodo že običajne stalnice pa tudi prireditve, posvečene tisočletnici Gorice.

OBVESTILA

KULTURNI CENTER Lojze Bratuž prireja tečaj telovadbe, ki bo potekal ob ponedeljkih od 18.45 do 20. ure. Začetek v oktobru. Informacije na tel. 0481 531 445 v jutranjih urah.

SLOVENSKO? SÍ, GRAZIE! Tečaj slovenskega jezika in kulture. Odbor staršev osnovnih šol Didaktičnega ravnateljstva bo tudi v tem šolskem letu priredil tečaj jezika in kulture, namenjen staršem in svojim otrokom, ki so vpisani v slovenske osnovne šole in vrtce tega ravnateljstva. Tečaja se lahko udeležijo tudi drugi do zasedenosti razpoložljivih mest. Prvo srečanje za nove tečajnike bo v sredo, 4. oktobra, ob 19.30 v prostorih OŠ Oton Župančič v Gorici, ul. Brolo 21.

DRUŠTVO JADRO prireja pod pokroviteljstvom občine Ronke tečaj slovenskega jezika, ki bo na sedežu društva v Rom-

janu po dve uri tedensko in bo trajal 6 mesecev. Pripravljala seja bo 9. oktobra ob 20. uri na sedežu društva. Informacije pri odbornikih društva, v slovenskem oddelku knjižnice in v uradu Informagiovani v Trzinu.

DAROV

ZA CERKEV sv. Ivana v spomin na predragega prijatelja in dolgoletnega vzgojitelja Mirota Lojka Marko Udovič 1.000.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: družina Korošec 200.000; Donna Burton 500.000.

ZA CERKEV na Peči: Milka Cijan ob 4. obl. smrti moža Ivana 50.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: Renato Devetak 130.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrijah: Zofka Černic Florenin ob poroki vnukinje Tiziane Visintin 100.000 lir.

11

ČETRTEK
21. SEPTEMBRA
2000

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

razpisuje

ABONMA ZA SEZONO 2000-2001

Dosedanji abonenti lahko potrdijo svoj sedež do petka, 29. septembra. Novi abonenti lahko vpišejo abonma za sezono 2000-2001 do ponedeljka, 2. oktobra. Vpisovanje poteka ob delavnikih od 10. do 13. ure in od 16. do 18. ure v uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20). Vse informacije na tel. 0481 33288.

PRVA NAGRADA NA NATEČAJU V FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI

PRIZNANJE ZDRUŽENJA USCI ZBORU HRAST

V dneh, ko se spet zbirajo na vajah domala vsi pevci in pevke številnih zborov v zamejstvu, so člani MePZ Hrast iz Doberdoba doživeli prijetno presenečenje, saj so prejeli prvo nagrado za natečaj, ki ga

je razpisalo italijansko zborovsko združenje USC Furlanije-Juljske krajine za zbor, ki so se v minuli sezoni še posebno izkazali. Komisija, ki ji je predsedoval sam predsednik združenja USC Sante Fornas-

sier, je prijavljene zборе ocenjevala na osnovi zelo selektivnih kriterijev, med katerimi velja omeniti uspešne nastope na pevskih tekmovanjih, izdaje zgoščenek ipd. MePZ Hrast je povsem zaslužno

osvojil odličje, saj je v pevski sezoni 1998-1999, poleg številnih uspešnih nastopov, zabeležil tudi zavidljive dosežke na vsedržavnem tekmovanju *Naša pesem* v Mariboru, kjer je prejel zlato plaketo mesta Maribor in posebno nagrado za najboljšo izvedbo obvezne pesmi, poleg tega pa je v isti sezoni izdal tudi zgoščenko *Stežice* pod pokroviteljstvom deželnega sedeža RAI v Trstu.

Najomenimo še, da bo zbor med sooblikovalci krstne uprizoritve *Moj Kras*, koncerta za tri igralce in mešani pevski zbor, v okviru osrednje prireditve za 150-letnico občine Doberdob, ki bo v nedeljo, 24. t.m., ob 10.30, pred socialnim centrom v Jamljah.

TERZO TEATRO

PETI NIZ KOMEDIJ

boto, 23. t. m., bo na sporedu prva komedijska predstava *Frankestein junior*, ki jo bo odigrala skupina *La Pecheron* za iz Forlija. Sledila ji bo v sredo, 27. t.m., igra *Camera con crimini* v izvedbi skupine *La trappola* iz Vicenze. Dne 30. t.m. se bodo gledalci nasmejali ob komediji *L'ufficiale matrimoniale*, ki jo bodo predstavili amaterji skupine *Filodrammatica* iz kraja Laives pri Boc-

nu. Dne 4. oktobra se bodo na odru zaiskrile znane *Molierove Scapinove zvijače* (*Le furberie di Scapino*); predstavilo jih bo gledališko združenje A. Faccio iz Marana Lagunare (Videm). Goričani pa bodo prav gotovo najbolj uživali ob puščicah, ki bodo letele na občinsko upravo in bodo smejale njene velike in male zdrave v narečni komediji *Din don campanon... Ma Gorizia xe un*

bidon? Predstavila jo bo skupina *Gruppo Teatrale per il Dialetto* oz. priljubljena izvajalca Gianfranco Saletta in Riccardo Canali. Večeri, ožarjeni s smehom, se bodo končali s skupino *Piccolo teatro Città di Sacile* (Sacile-Pordenone), ki bo prikazala svojo inačico *Goldonijevih Primorskih zdrav* (*Baruffe chiozzotte*).

Za niz predstav so na razpolago abonmajske "izkaznice" v knjigarni Antonini. Predstave se bodo začele ob 20.45 v Kulturnem domu v Gorici.

IK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Koncertna sezona 2000/2001

Četrtek, 5. oktobra 2000, ob 20.30
Z LJUDSKO PESMIJO PO SLOVENSKI ZEMLJI
Mešani pevski zbor Obala, Koper
Ambrož Čopi - zborovodja

Četrtek, 9. novembra 2000, ob 20.30
ZVENEČI BLIŠČ
Slovenski kvintet trobil

Nedelja, 10. decembra 2000, ob 19. uri
Z ORKESTROM...
THE SOLOIST OF ST. PETERSBURG
Mihail Gantvarg - umetniški vodja

Četrtek, 21. decembra 2000, ob 20.30
NA ANGELSKIH STRUNAH
Otroški zbor Kolibri Radio Televizije Beograd
Milica Manojlović - zborovodja

Četrtek, 25. januarja 2001, ob 20.30
VEČER S... TRIO CON BRIO
Oba, klarinet, fagot

Četrtek, 22. februarja 2001, ob 20.30
OB ZVOKIH SERENISSIME
Venezian Solist Ensemble

Četrtek, 15. marca 2001, ob 20.30
VEČERNI ZVON
Ruske romance in ljudske
Aleksander Švab - bas
Sijavuš Gadžijev - klavir

VELIKA DVORANA KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Abonma: 100.000 lir

Abonma za študente: 60.000 lir

Vstopnice: 20.000 lir

Znižane: 12.000 lir.

Abonmaji in rezervacija vstopnic: tel. 0481 531 445

O BENEŠKI SLOVENIJI STVARNO

Kako pa nas poznajo Furlani?

Niti furlanski svet ne pozna naše zgodovine in posebnosti, zato bilten ponujamo tudi Furlanom. Moram pa reči, da v tem pogledu ima posebno vlogo videmska Cerkev. Ta je že pred leti organizirala v Čedadu in Špetru posvete, ki so pomenili veliko pomoč za spoznavanje slovenske skupnosti v videmski nadškofiji. Ko so glavni shodi v videmski stolnici ali na romanjih, imamo berilo, pesem in prošnjo v slovenskem jeziku, kar veliko pomeni. Videmska Cerkev dosledno spoštuje in vrednoti raznoliko stvarnost svoje nadškofije. Ne nazadnje mesečna stran v slovenskem jeziku v tedniku *La vita cattolica*, za katero skrbi Združenje Evgen Blankin, je pomemben pokazatelj. Vsi tisti, ki so naročeni in prebirajo časopis, četudi ne razumejo vsebine strani, vedo, da obstajamo.

V Nadiških dolinah je sodelovanje na obmejnem območju precej intenzivno in vsakodnevno. Kako pojmuje v slovenski Benečiji širši slovenski kulturni prostor? Kaj mislite, da se bo spremenilo z vstopom Slovenije v EZ?

Obmejno sodelovanje je zelo koristno in nam nudi več možnosti ekonomskega razvoja. Moram pa povedati, da so za sodelovanje ob meji pri nas dale pobudo in ga v prvih sedemdesetih letih tudi začele uresničevati kulturne ustanove ter krajevne uprave v Soški dolini. Stiki so se konkretizirali in postali redni na Novoletnih srečanjih, nastalo je več kulturnih pobud. Tudi dušni pastirji v obmejnih župni-

jah se redno srečujejo v Kobaridu, kar veliko pripomore k zbliznavanju ljudi ob meji.

Benečani smo bili 400 let branitelji mejne črte med Italijo oz. Beneško republiko in Avstrijo oz. Jugoslavijo ter Slovenijo. To nam je tudi ostalo v podzvesti in tisti nacionalizem, ki je zanimal slovensko prisotnost, je rodil sadove tudi v naših ljudeh. Vseeno pa so se kljub politiki in železni zavesi človeški odnosi ohranili. Novost je danes v tem, da sodelujejo krajevne uprave. Predstavniki naših ljudi na eni in na drugi strani meje sodelujejo in skupno skrbijo za ekonomski in družbeni napredek. To bo pripomoglo k utrjevanju naše slovenske identitete in pretoku kulture in izmenjave izkušenj tudi med navadnimi ljudmi, ne le med politiki in kulturnimi delavci.

Z vstopom Slovenije v EZ se bo ta proces še bolj pospešil. Za nas bo to mejnik, ker bomo po 400 letih lahko hodili čez mejo brez dokumentov, se ne bomo več ustavljali na Štupici, meje ne bo več. Upamo seveda, da bodo Slovenci onstran meje ohranili svojo identiteto, saj se večkrat dogaja, da kadar prihajajo na italijansko stran, so premalo pozorni na svojo istovetnost.

Kako pa je z odnosi v manjšini, sodelujete z Gorico in Trstom, ali ste od ostalega dela slovenskega zamejstva bolj oddaljeni?

Odnosi so tradicionalni; po drugi svetovni vojni se je organiziranost v Benečiji utrdila, tako da so se tudi odnosi med nami poglobili. Moram tudi reči, da smo dobili veliko podporo od Slovencev na Tržaškem in Goriškem. Ob tem pa skušamo vedno ohraniti

svojo posebnost in avtonomijo, ker so zgodovina in problemi, ki smo jih v videmski pokrajini doživeli, različni, cilji pa so isti, ker vsi delamo za ohranitev naše identitete kot Slovenci v Italiji. Do okrepitev odnosov bo moralo nujno priti, ker se bomo morali skupno spoprijemati s problemi, ki so za vse manjšine v naši družbi isti, če ne zelo podobni.

S katerimi problemi se ubada Slovenec, ki živi v videmski pokrajini, ob vsakem koraku oz. v vsakdanjem družbenem življenju?

Problemov je veliko. Sam živim v vasi v Nadiški dolini in se s problemi soočam vsak dan. V vasi ni trgovine, gostilne, kar pomeni, da za vsako malenkost moraš z avtom v dolino, če ga imaš seveda. Naša skupnost je razpršena na velikem teritoriju v majhnih vaseh. Probleme občutijo predvsem mladi, ki nimajo prostorov in priložnosti, da bi se lahko srečevali in zabavali. Nemalo problemov pa imajo starejši ljudje, ki nimajo na razpolago niti vsakdanjega kruha in si morajo pač pomagati na take in drugačne načine, se priporočiti bližnjemu in sosedu.

Omenjeni problemi seveda ne pomagajo mladim družinam, da bi načrtovale svoje življenje v naših vaseh. V zameno imamo sicer čist zrak, mir in zelenje, moderno življenje pa zahteva nekaj več.

Zaposlitev pa je seveda problem zase. Kot sem povedal na začetku, gre za fizični obstoj naše skupnosti v manjših vaseh in v goratih predelih, ki ležijo daleč od Špetra ali Čedadu. Iz leta v leto se vasi praznijo. Ko mlade družine dobijo delo, se odselijo v dolino, zelo redko boš našel koga, ki si bo gradil hišo v vasi.

Ali ste glede prihodnosti slovenskega

človeka, ki živi pod Matajurjem, optimist?

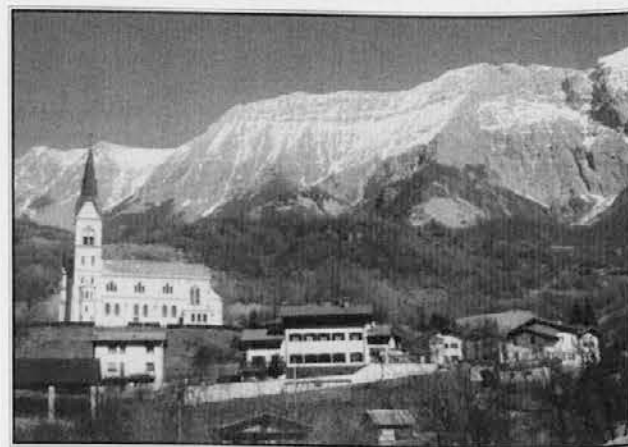
Načelno bi rekel, da sem optimist. Odkar smo pod Italijo, smo namreč premostili toliko problemov, da slabše ne more biti. Brez zunanjih podpor, pomoči in solidarnosti, smo preživeli. Optimist sem tudi ob začetku vsakega novega šolskega leta, ko vidim, da šolska populacija v dvojezičnem centru narašča, kar je razveseljivo, saj bodočnost gradimo na mlajših generacijah. Mislim torej, da bomo preživeli tudi v prihodnosti. Ne vem pa, če se zavedamo vseh nevarnosti, ki nam pretijo. Ne vem, če bomo razumeli in imeli moč se upreti nevarnostim, ki nam jih nudi moderna doba z bleščečimi tehnologijami in globalizacijo, ki prinaša veliko pozitivnega, poplitvi pa tudi vse. Vsak dan sta naša identiteta in kulturno bogastvo pod njeno grožnjo. Ponuja se nam druga podoba in način življenja, odnosov in kulture med ljudmi. Res ne vem, če bomo sposobni se upirati tej "kulturni globalizaciji".

ŽIČNICA ŠE ZA DVA TEDNA

O zelo uspešnem obratovanju žičnice na Višarje smo že pisali. Od junija do septembra se je namreč s telekabino peljalo kar 60.000 romarjev in obiskovalcev. Zato ponovno objavljamo obvestilo, da bo žičnica vozila še za dva konca tedna, in sicer 23. in 24. t.m. ter 30. septembra in 1. oktobra. Sv. maše so vsak dan ob 11. in 12. uri, ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri in popoldan. Promotur ponuja med drugim tudi paket: 29.000 lir za žičnico in kosilo v eni od gostiln, ki obratujejo ob svetišču. Velja torej izkoristiti dano priložnost še za omenjena dva tedna.

SREČANJE IZOBRAŽENCEV V DREŽNICI

NUJNA TESNEJŠA POVEZANOST

V Drežnici je sredi septembra poteklo svetoletno srečanje katoliških izobražencev iz Koprške škofije, ki deluje s sklopu Društva slovenskih katoliških izobražencev. Poleg kakih sto članov društva, so se ga udeležili še pomožni koprski škof Jurij Bizjak, msgr. Vinko Kobal, Vinko Lapanje, rektor Škofijske gimnazije v Vipavi, in Peter Vencelj, predsednik društva slovenskih katoliških izobražencev, ter več duhovnikov. Srečanje je pokazalo željo po širitvi v Posočje, tesnejšo povezanost med škofijami, zamejstvom in podobnimi organizacijami po svetu.

Po sveti maši, ki jo je skupaj z duhovniki daroval pomožni škof, je imel predavanje z naslovom *Dva pogleda na Cerkev* tržaški pisatelj Alojz Rebula, potem pa je poslušalce opozoril na barvitost krščanstva še duhovni asistent msgr. Vinko Kobal. Prav v njegovi župniji na Godoviču so se prvič sešli še kot mladi, že pred desetimi leti in začeli tako rekoč iz Besede z veliko začetnico. Načelniki so občutili ve aktualne teme, srečevali so se še z drugimi krožki po Sloveniji in se pojavljali z zapisi tudi v medijih.

Danes, ko so nekateri že stopili v zrela leta, z zadovoljstvom ugotavljajo, da kljub vsem družinskim in javnim zahtevam najdejo čas za Boga in zase.

Za rast društev so se zahvalili duhovnemu asistentu Vinku Kobalu, pomožnemu škofu Juriju Bizjaku, Primožu Krečiču, Ivanu Albrehtu, ki so jih spodbujali, in dosedanjim predsednikom klubov za organizacijske napore.

Predsednik slovenskih katoliških izobražencev je podelil nagrade društvu v številni rasti in zlasti kvaliteti. Sedaj je dozorel čas za razmislek o povezanosti vseh slovenskih društev, tudi tistih izven matice. Konkretno je bila izražena želja v goriški škofiji, saj smo zlasti občestvo in slovenska skupnost, zato se ne smemo ograževati od te škofije in zlasti ne od rojakov v njej na drugi strani meje, je posebej poudaril.

Pomožni škof je izrazil veselje nad povabilom, saj je lahko spoznal navdušenje, kako vse vre od lepega dela. Bog je namreč dovolj skrit za tistega, ki noče videti, in dovolj odkrit za tega, ki videti hoče.

Alojz Rebula je spregovoril o vsevidnosti Cerkev, ki da je misliti. Skušal je odgovoriti, kaj vidi v katoliški cerkvi sodobni človek vere in nevere; kaj je sociologični in kaj nadnaravni pogled; kaj je izvor zla in njegove posledice kot poželenja oči, duha in napuha. Današnji samooklicani liberalizem v Sloveniji je le na hitro preoblečeni marksizem, Cerkev pa dva tisočletna stalnica. Pozna zmote in tudi svetosti, čudeže do današnjih let. Tudi če je Kristus vedel, kako bo, mu ni bilo naročeno, naj bo testo, ampak kvas. Ali ni Kocbek primer sociologičnega pogleda na Cerkev? Ali je ta bivši študent teologije sploh dojel, kaj je sociologizem, ki se nadaljuje danes v slovenskem svetu? Ali ga nekateri dojemajo sedaj? Zato kristjan ne bo stavil vse na to, in če je preživel katakombe prejšnjega stoletja, bo tudi današnja zmeda, ker veruje v Kristusa, ki se je za grehe daroval, da je skupnost spravil in jo ohranil. To je vselej nanovo odkrito, tudi za naše župnije: človek, dialog, občestvo, (novo) oznanilo.

MM

VSE ZA OBLAST...

Jakec: Eh, dragi moj, ni lehkotle prnes, komej en malo pokažemo, de smo še živi, de se nes še nekej zbere ukep, če gre ze narodno stvar, jen se vre hitro organizirejo fašiste, ki organizirejo protestno manifestacijo pruote dvojezičnosti jen prute sožitje. Jen ku de be djelo nelešč glih tistu nuč mi ani telembeči, ki pravejo de so protiimperjalistična fronta al nekej tašnega, ki se jemejo za neslednike rdječeh brigad, stavejo ano bombo na sedež ued državnega ištututa ze zunanjo trgovino u ulici Genova u Trste, glih ten, kemer ki je tedi sedež ued ločene uprave juser-skih odborov, jen pole ze končet, ne veliko fešto ze novo cje-sto ne Uepčeneh ti u sebuoto pride še Haider, ki povabljen ali nepovabljen, nerdi sojo politično figuro.

Mihec: Prou rjes je stvar malo čudna. Ma mi nismo naivni, kot nekateri mislijo...

Jakec: Kašno naivni. Sej se je pokazalo, de jeh poznamo naše tičke: Šteljota, Jureta, Budina jen še kešnega zraven. Posjebno se mi je dopala tista ued Aureljota, de je bil Baju-

kov poklon Bazoviškim junakom prou-zeprou neprimjeren, zetu ki ti štirje fantje so bli taljanski državljani. Ma, če bi jen, ku be se šikelo, u sojen cajti peršu izkazet čast Drnovšek, be blo use prou, zetu ki se vje, de Drnovšek v duhu socialistične internacionale presega nacionalne opredelitve in mračnjaška stališča an-ga Bajuka, ki je rojen u Argentinini jen je bil po cjelen svjetu upoštevane strokovnjak.

Mihec: Kej čješ, politika je strast. Jen se zna, de keder te prime strast, človek ne režonira, ne misle, me zestepeš. Keder te prime, dragi moj, te ne spesti jen ti lehkio nerdiš ker čješ, nuter si, jen se povlječ ven je stršno teško. Če kešnemi rata, je gvišno kešna žjenska umjes.

Jakec: Prou prave. Sej se čuje, keder umrije kešen politik, de mu govorniki pr odprten grobi sez zlomljenin glasen povjejo, de je bil naravnost zaljubljen u služenje stranki in družbi.

Mihec: Al pej če ne mu rečejo: čiao in zdravo!

Jakec: Ja, ma tu se zgodi porjedko. Samo če je govornik tak ištijan, de špara tedi sez besjedemi.

Mihec: Dej, ne se hecet, sej je žalostno, kar prave. Samo jemeš prou. Tedi politika je lehkio strast, kuker... denmo reč... pit.

Jakec: Eh ja, tedi pijača je lehkio strast jen te lehkio ferdirba, če te ni terko u hlačeh, de znaš, kdaj ti je zedoste. Ni ga tacega junaka, de bi premagal vince! Ga ni jen ga ne bo! Počasji, počasi te fenta.

Mihec: Ta prgliha se mi zdi, de malo šjepa.

Jakec: Zakej? Tudi pijanci se lažejo, de niso pili, ma de so slabi, zetu ki so se prehladili, jen so mogli spet en čaj sez rumem, de be se segreli. Ma očitno je bla uoda slaba, zatu ki, tedi če je blo vse prevreto, de bi se skuhi čaj, je blo u uodi terko bakcilov, de so pole jemeli velike težave sez želodcem jen črevesjen.

Mihec: Ma kaj češ reč, de se tudi politiki lažejo?

Jakec: Ne, dragi moj, politiki se borijo za oblast jen vse ker oblast pomjene u dobren jen slaben, jen se zna, de oblast prnjeje tedi muč jen soude, jen ljepo življenje. Jen ze tu dosječ, so prpravljeni pravet tedi pravce.

Mihec: Tu velja ze slabe politike, tiste, ki videjo same sebe jen jeh interesi skupnosti ali družbe, ki nej bi jo predstavljali, sploh ne brigajo. V Italiji jememo doste takih pri-merov, kuker so pokazale sodne obravnave tako imenovanih čistih rok.

Jakec: Ne zamjere, ma tedi volilci so malo loleki, če jen vjerjejo.

Mihec: Tu od volilcev je pej drugo. Sej znaš, kaj je rje-ko Kardelj, keder je aden podvomil, de bo ljudstvo šlo zad ze njimi.

Jakec: Ne, kaj je rje-ko?

Mihec: Je rje-ko po srbsko: Ne skrbet, narod je šutest!

Jakec: Ma ne! Taku de je rje-ko? Jen kaj je rje-ko Budin?

Mihec: Sej ga ni blo zraven!

ZADNJE ZASEDANJE DRŽAVNEGA ZBORA 15. T.M.

VOLILNA KAMPANJA TUDI PREK INTERNETA

MARJAN DROBEŽ

Volilna kampanja političnih strank in posameznih kandidatov za poslance novega slovenskega državnega zbora je sicer v polnem teku, a se še ni razživila. Zanimanja ljudi so bolj kot politika deležne 27. poletne olimpijske igre v Sydneyju, kjer imajo nekateri slovenski športniki dobre obete in možnosti za visoko uvrstitev. Poslanci sedanjega sklica parlamenta so imeli zadnje zasedanje v petek, 15. septembra. Na njem so sprejeli nekaj najbolj nujnih zakonov in sklepov z raznih področij, kakih 20 zadev - med njimi je tudi predlog ustavnih sprememb, s katerimi bi izboljšali postopek imenovanja vlade - pa je ostalo kot dediščina dosedanjih poslancev za obravnavo v novem državnem zboru.

V zadnjem času sta bili vsekakor odmevni poslanstvi, ki sta ju v tem obdobju v tujini opravila predsednik vlade Bajuk in zunanji minister Peterle. Dr. Bajuk, ki se je 13. septembra v Budimpešti udeležil sestanka predsednikov vlad Madžarske, Italije, Hrvaške in

Slovenije, je 15. septembra bil na pogovorih v Vatikanu. Svetemu očetu in državne-mu sekretarju kardinalu Sodanu se je predsednik vlade zahvalil za mednarodno priznanje Slovenije leta 1991, hkrati pa se zavzel, da bi sveti sedež pomagal tudi pri vključevanju Slovenije v EZ. V pogovoru s časnikarji je slovenski premier poudaril, "da si Slovenija ne želi vstopa v kakršno koli Evropo, ampak v takšno, kot si jo zamišljajo tudi v Vatikanu, ki temelji na skupni kulturi, zgrajeni na krščanskih vrednotah. Bojim pa se, da bi v evropskih središčih odločanja utegnili prevladati finančni in gospodarski interesi nad civilizacijskimi in kulturnimi načeli".

V tem tednu bo dr. Bajuk obiskal ustanove EZ v Bruslju. Medtem je zunanje-politični odbor evropskega parlamenta na seji v Bruslju v četrtek, 14. septembra, sprejel resolucijo o napredku Slovenije v pristopnih pogajanjih z Evropsko zvezo. Osnova zanjo je bilo ugodno poročilo, ki ga je za zunanje-politični odbor pripravil italijanski poslanec Claudio Martelli.

Zunanji minister Peterle pa je ob robu zasedanja generalne skupščine Združenih narodov New Yorku, na katerem je tudi govoril, imel vrsto stikov v zvezi z vprašanjem nasledstva nekdanje Jugoslavije. O tem se je pogovarjal tudi z generalnim tajnikom OZN Kofijem Ananom in z zunanjimi ministri najpomembnejših zahodnih držav. Na srečanju z zunanjo ministrico Madagaskarja Lilo Ratsifandrihamanano pa sta se strinjala s predlogom, da bi slovenskega misijonarja Petra Opeko predlagali za Nobelovo nagrado za mir. Peter Opeka je na Madagaskarju kakšnih 20 tisoč ljudem že pomagal, da so se rešili zaostlosti in bede.

NA VOLITVAH BO SODELOVALA VEČINA POLITIČNIH STRANK

Pravila za državnozbornske volitve v Sloveniji 15. oktobra so določena v raznih zakonih, tudi v zakonu o volilni kampanji. Ta pravila so v bistvu enaka tistim, ki veljajo v drugih državah s parlamentarno demokracijo. Letošnje volitve bodo potekale po nekoliko spremenjenem proporcional-

nem sistemu, kot ga je s spremembo ustave določil državni zbor. Po sistemu, ki omogoča večjo poimensko izbiro kandidatov, bodo 88 poslancev tako kot doslej izvolili v 88 volilnih okrajih. Med bistvenimi novostmi sta odprava nacionalnih list in 4% volilni prag za vstop v parlament. Poslanca italijanske in madžarske narodnosti bodo tudi tokrat volili po večinskem sistemu, in sicer v posebnih volilnih enotah, v Kopru in Lendavi. Tudi letos bo izvoljenih 90 poslancev, vključno s poslancema obeh avtohtonih narodnih manjšin v Sloveniji. Na volitvah bo s svojimi kandidati sodelovala večina političnih strank v Sloveniji, vseh je 35. Liste kandidatov bo republiška volilna komisija dokončno potrdila v torek, 26. septembra. Večina strank in kandidatov volivce nagovarja na klasičen način, to je s plakati ter prek radia in TV. Nekatere stranke, med njimi LDS in SDS, pa predvolilno kampanjo vodijo tudi prek računalnikov in interneta. LDS je na pot po Sloveniji poslala dva kombija z računalniki, ki so povezani z internetom. Prek teh elektronskih pripomočkov, ki simbolizirajo širjenje informacijske tehnologije v Sloveniji, naj bi se volivci neposredno soočili s predstavnikami LDS.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE / SEZONA 2000-2001

BOGATA JESENSKA PONUDBA

V novogoriškem Primorskem dramskem gledališču nova sezona že krepko trka na vrata. Magično Talijo bodo v sezoni 2000-01 prvič počili stilisti že v četrtek, 28. t.m., ko se bodo na velikem odru PDG domači igralci spomnili na 90. letnico rojstva Cirila Kosmača z uprizoritvijo komedije *Tistega lepega dne*, ki jo je prav za to okroglo obletnico po pisateljevi noveli in filmskem scenariju priredil Srečko Fišer. V novembru bo v veselje malih gledalcev po desetih letih spet stopila na oder v novi preobleki otroška igra nizozemskega pisca Hepa van Delfta *Hura soncu in dežju*. Decembra bo doživela slovensko praznično sodobna komedija *Libertinec* francoskega dramatika Erica-Emmanuela Schmitta. V oktobru bo

PDG v sodelovanju z društvom Nova iz Nove Gorice pripravilo praznično opereto Benjamina Ipavca *Tičnik*. Ogledali si jo bodo tudi operno-baletni abonenti.

V jeseni bo PDG imelo razna gostovanja v tujini. Shakespeareovega *Hamleta* bodo dvakrat odigrali na Hrvaškem (na Reki in v Zagrebu). Gledališki ansambel bo spet nastopil na Češkem (v Brnu) in v Nemčiji (v Budyšin-Bautzen). Ionescova *Plešasta pevka* bo poromala s svojim "absurdnim" humorjem v Avstrijo v Gradec, spomladi pa se bo predstavila na mednarodnem gledališkem festivalu v Venezueli v Caracasu.

PDG bo v jesenskih dneh gostovalo tudi po domovini. Najpomembnejši nastop bo gotovo tekmovalni na Boršt-nikovem srečanju v Mariboru, ob njem pa še gostovanje s *Hamletom* v Cankarjevem domu v Ljubljani. V domačem novogoriškem hramu pa bo medtem kar nekaj mednarodnih gostovanj: beograjski A-telje 212 z dvema predstavama (*Na čigavi strani* Ronald Harwooda in *Družinske zgodbe* Biljane Srbljanovič).

Ob praznovanju stoletnice smrti Giuseppea Verdieja bo v novembru gostovalo Hrvaško narodno gledališče z Reke s *Traviato*; decembra pa bo *Večer musicala* v izvedbi skupine Musical World iz Budimpešte (Madžarska).

V okviru projekta Zavoda Museum iz Ljubljane - PDG je vključeno kot koordinator v *Mrežo za mobilnost teatra*, katerega cilj je kroženje predstav v Srednji in Vzhodni Evropi, bo v oktobru gostovanje plesne predstave Branka Potočana *Vrata*.

Ob prvi letošnji premieri pripravljajo PDG v počastitev pisatelja Cirila Kosmača dve pobudi. Prva je razstava *Ciril Kosmač in film* v sodelovanju s Slovensko kinoteko. Razstavljeni bodo fotografije s snemanjem, plakati ipd. V sklopu razstave bo tudi na ogled film *Tistega lepega dne*. Druga pomembna pobuda pa nastaja v sodelovanju s podjetji Arc-tur d.o.o. iz Nove Gorice, TV Piko iz Ljubljane in TV Vitel iz Dornberka. Prvič v Sloveniji si bo mogoče ogledati preko svetovnega spleta - interneta premiero, in sicer *Tistega lepega dne*. Slika bo predvajana tudi na slovenskem razstavnem prostoru na svetovni razstavi EXPO 2000 v Hannoveru. Predvajali bodo še videoposnetek o Novi Gorici. Uporabniki interneta bodo tako širrom po svetu lahko spremljali prvo premiero PDG v letošnji sezoni. To bo gotovo prijetno presenečenje za slovenske izseljence, ko bodo izbrali spletne strani novogoriškega gledališča www.pdg-ng.si, Arc-turja d.o.o. www.arctur.si, TV Pike www.tvpika.net in TV Vitela www.vitel.si.

IK

SPREMENBA ZAKONA

SPET MOŽEN VPIS ŽRTEV POBOJEV V MRLIŠKE LISTE

Državni zbor je pred zaključkom mandata sedanje-ga sklica odobril pomembno spremembo zakona o matičnih knjigah. Dopolnitve oz. spremembe določajo postopke za vpis žrtev medvojnih in povojnih pobojev v Sloveniji v mrliške knjige in druge uradne dokumente. Slednje vodijo upravne enote, ki delujejo za območja večjega števila občin. S tem so izpolnili zahteve in pričakovanja svojcev omenjenih žrtev, ki doslej pobitih niso mogli vpisati v mrliške liste. Takih primerov je v Sloveniji zelo veliko, po mnenju nekaterih celo nekaj tisoč. Po prejšnjem zakonu je bil rok za omenjene vpise pet let. Spremembe pa rokov ne omejujejo več. Svojci žrtev naj se oglašijo na pristojni upravni enoti z zahtevom, da uradniki v posebnem upravnem postopku ugotovijo nasilno smrt (poboj) in mrtve sorodnike vpišejo v mrliški list. Takšen dokument omogoča tudi dedovanje po pobitih. Takšen upravni postopek lahko zahtevajo tudi društva ali druge ustanove civilne družbe v primerih, ko gre za žrtve, katerih svojci sami ne bi mogli uvesti postopka oz. za tiste žrtve, ki nimajo več sorodnikov.

M.

PRIKLJUČITEV PRIMORSKE MATICI

DOGODEK ZGODOVINSKEGA POMENA

V Sloveniji se je le nekaj javnih občil spomnilo 15. septembra, zgodovinske obletnice, ko je bilo na ta dan leta 1947 Slovensko Primorje skupaj z Istro priključeno matični državi. O tem so dali izjave zunanji minister Lojze Peterle, predsednik ZLSD Borut Pahor, predsednik Slovenske nacionalne stranke Zorko Jelinčič, poslanec LDS Davorin Terčon in poslanec Branko Tomažič iz SKD+SLS Slovenske ljudske stranke.

Zunanji minister Lojze Peterle je poudaril, "da je bila priključitev izjemen zgodovinski dogodek, pri čemer pa se je najprej spomnil narodnoobrambne in protifašistične organizacije TIGR, prvih slovenskih in verjetno tudi evropskih protifašistov, ki so se kot demokrati in Slovenci uprli fašizmu, ter seveda slovenskih primorskih duhovnikov, ki so prav tako odigrali izredno pomembno narodno-obrambno vlogo. Kasneje pa se je na Primorskem vprašanje slovenstva tudi zlorabljalo. "Komunisti, ki jim seveda ne odrekam njihovega deleža v osvobodilnem boju," je dejal Peterle "so hoteli biti prvi, bolj antifašistični od drugih. To načelo 'kdor ni z nami, je proti nam' se je že izkazalo kot pogubno za slovenski narod. Avnojski Jugoslaviji je sicer uspelo pridružiti velik del Primorske

matični domovini. Mislim pa, da bi bila Jugoslavija, če bi bila demokratična država, na mednarodnih pogajanjih bolj prepričljiva, nekatere italijanske politične opcije pa ne bi našle izgovora, da so slovensko manjšino obravnavale kot uvoznika komunizma in so se zato izmikale njeni zakonski zaščiti."

Zmago Jelinčič je dejal, "da je na 15. september še posebej ponosen, ker je bil njegov stric Zorko Jelinčič (na sliki) tisti, ki je leta 1927 ustanovil prvo protifašistično organizacijo v Evropi, TIGR". Borut Pahor pravi, "da je 15. september dan, ko so se oblikovali Primorska, primorski ponos in istovetnost". Davorin Terčon poudarja, "da je 15. september zapisan v njegovem spominu, saj mu kot Primorcu dviguje samozavest". Poslanec Branko Tomažič pa ob spominjanju na priključitev meni, "da bi morali za Primorsko narediti neki osrednji praznik, ki bi nas spominjal nad zmago nad fašizmom".

M.

OŠ MILOJKA ŠTRUKELJ

ŠODOBNA ŠOLA

Osnovna šola Milojke Štrukelj v Novi Gorici je ob pričetku novega šolskega leta izdala brošuro, v kateri so objavljene značilnosti delovanja te šole, ki je ena največjih v Sloveniji. Pouk obiskuje letos 724 učencev, kar pomeni majhno znižanje v primerjavi z lanskim šolskim letom, ko je bilo 735 učencev. Posebno skrb namenljajo računalništvu pri pouku. Posodobili so računalniško učilnico, nabavili nekaj novih multimedijско opremljenih računalnikov, jih povezali v omrežje in omogočili dostop do interneta preko posebej vzpostavljene linije. Učencem omogočajo osnovna računalniška znanja že na razredni stopnji pouka. Pri predmetnem pouku, to je od petega do osmega razreda, pa je računalnik nepogrešljivo orodje pri vseh predmetih.

Knjižnica obsega 25.700 knjig, 74 naslovov časnikov in revij, 423 video in 480 avdio kaset ter 147 zgoščenk, ki so računalniško obdelane za potrebe vzgojno-izobraževalnega dela in za izdelavo referatov, seminarskih, raziskovalnih in projektnih nalog.

Učencem oz. učencem, ki prebivajo v Kromberku, zagotavlja šola brezplačen prevoz z avtobusom in po pouku vrnitev domov. Na voljo so tudi malice za 120 tolarjev, kosilo pa stane 400 tolarjev. V šolski kuhinji pripravijo vsak dan tisoč obrokov kosila.

M.

V PETEK, 22. T.M.

DAN BREZ AVTOMOBILA

V letošnjem letu se mesto na občina Nova Gorica prvič vključuje v mednarodno akcijo pod geslom *V mesto brez avtomobila*. Akcija bo potekala v skoraj vseh večjih mestih Slovenije in v mestih večine članic EZ. 22. september je evropski dan brez avtomobila, ko se bo Nova Gorica pridružila milijonom evropskih prebivalcev, ki bodo ta dan pustili avtomobile doma in se odpravili v mesto po opravkih ali v službo s kakšnim drugim prevoznim sredstvom. Tako bo mesto vsaj za en dan prijaznejše in dostopnejše. V ta namen so pripravili zaporedje ulic oz. odsekov ulic za avtomobilski promet v mestnem središču. Od polnoči do 24. ure bodo avtomobilistom nedostopne Kidričeva, Gradnikova, Delpinova in Rejčeva ulica, od 16. do 16.15 bo delna zapora Erjavčeve ulice, od 16. do 18. ure še Jelinčičeve ulice. Občina je za ta dan organizirala tudi prireditve, ki naj bi domačine spodbujale k uporabi primernejših prevoznih sredstev zlasti na krajših razdaljah in na območju mesta: med drugim so priredili okroglo mizo na temo *Promet v mestu, ex-tempore* za otroke na temo *Dan brez avtomobila* in pa anketo med občani v zvezi z učinkovitostjo dneva brez avtomobila. Na Kidričevi ulici pa bodo od 13. do 19. ure prodajalci koles in opreme razstavljali novosti.

MEDNARODNI DAN ZA ZAŠČITO OZONA

ALI ŠČITIMO OZONSKO PLAST?

Generalna skupščina OZN je leta 1987 proglasila 16. september za dan zaščite ozonske plasti. Dan so si domislili v počastitev podpisa Montrealske konvencije, ki predvideva omejitve uporabe ozon- škodljivih snovi. Ozonska plast se zaradi krepitve uporabe halogeniziranih ogljikovodikov (znanstvena oznaka za freone, halone ipd., ki jih uporabljamo npr. za različne pene v industriji) stalno krči, kar bi za zdravje človeka lahko pomenilo veliko nevarnost. Ozon je namreč najbolj koncentriran v stratosferi, t.j. na višini med 19 in 23 km nad zemljo. Njegova funkcija je v tem, da brani naš planet pred kratkovalovnim sončnim sevanjem. Na Antarktiki in na severnem tečaju zapazijo vsako leto po koncu polarne noči drastično razkrojitev ozonske plasti, ki se sicer nato med poletnimi meseci ponovno okrepi, vendar ne v zadostni meri. Kako pa je pri nas? Nad območjem, na katerem nam je

dano živeti, se količina stratosferskega ozona skrči predvsem meseca marca in aprila (od 10 do 20%), podobno pa kot na severnem tečaju se v poletnih mesecih ozonska luknja zapolni.

Velja nadalje povedati, da je ozonska plast krepkejša nad naseljenimi območji, medtem ko je nad mesti npr. znatno nižja. Omenjena razlika je seveda vezana na ozon- škodljive snovi, ki jih uporabljamo v naseljenih predelih našega planeta, medtem ko je na redko naseljenih področjih, kjer človeška proizvodnja ne ustvarja škodljivih snovi, stanje manj zaskrbljujoče.

Če se bo proizvodnja strupenih snovi ustalila, lahko pričakujemo, da se bo ozonska plast zmanjševala vse do leta 2010. Zatem lahko računamo, da bomo komaj v polovici stoletja lahko ponovno uživali ozonsko koncentracijo, ki smo jo na zemlji poznali leta 1980.

PORAST GOSTOV

USPEŠEN OBRAČUN SLOVENSKEGA NARAVNIH ZDRAVILIŠČ

Skupnost slovenskih naravnih zdravilišč je sporočila, da je letošnji obisk gostov v njih velik, zaradi česar bo turistična sezona v zdraviliščih zelo uspešna. Od začetka tega leta pa do konca avgusta je 15 naravnih zdravilišč obiskalo 289.297 domačih in tujih gostov, kar je za 14,7 odstotka več kot v enakem obdobju lani. Delež domačih gostov se je v omenjenem obdobju povečal za 8,1 odstotka, tujih pa za 31 odstotkov.

Prenočitev je bilo v primerjavi s prvimi osmimi meseci v lanskem letu 12,7 odstotka več, porast pa je očiten pri domačih in tudi tujih gostih.

V mesecu avgustu so bili najštevilnejši tuji gostje v slovenskih naravnih zdraviliščih Italijani (10,2% vseh prenočitev). Na drugem mestu so bili gostje iz Nemčije, na tretjem mestu pa Avstrijci. Povečala pa je tudi prisotnost gostov iz Hrvaške in Rusije.

M.

O TRASI PETEGA KORIDORJA

PRIZADEVANJA ZA RAZVOJ F-JK

Že večkrat smo pisali o tem, da se snujejo nove prometne zveze, ki naj bi čim bolj povezovala Zahodno Evropo z vzhodnoevropskimi državami. Gre za t.i. peti koridor, ki naj bi Barcelono povezal z Lionom in nato prek Italije in Slovenije dosegel Kijev ter kasneje Moskvo. Trst gleda na te načrte z določeno zaskrbljenostjo, saj ni še jasno določena trasa, po kateri naj bi šel železniški promet. Za Trst pa gotovo ni vseeno ali bo železnica prišla do njegovega pristanišča ali ne. Neposredna naveza na peti koridor bi namreč pomenila, da bi mesto pridobilo na pomenu in ustvarilo potrebne pogoje za razvoj. Trst hoče ovrednotiti svoje zemljepisne in gospodarske danosti. Zato župan Illy zagovarja izgradnjo t.i. nizke variante nove železnice, ki predvideva, da bo nova trasa šla v glavnem skozi tunela po novi trasi iz Ronk do Trsta. Iz Trsta pa naj bi zgradili novo železnico do Ajdov-

ščine. Tudi v tem primeru bi traso izpeljali pod zemljo. Iz Ajdovščine bi nova železnica šla nato v smeri proti Ljubljani ter dalje. Koper s svojim pristaniščem pa bi bil povezan s Trstom z drugo, novo železniško progo. V tem okviru mora svojo vlogo odigrati tudi deželna uprava in odbor- nik za prevoze Santarossa je ustanovil posebno komisijo izvedencev, ki naj bi preučili in položaj in najboljše možnosti za izgradnjo petega koridorja preko ozemlja Furlanije-Juljske krajine. Deželna uprava je za pripravo potrebnih analiz in načrtov namenila šest milijard lir. Upoštevali naj bi tri variante. Prvo smo pravkar omenili, druga naj bi obšla Trst in se neposredno povezala z železniškim vozliščem pri Divači. Tretja pa je začetna še severneje in bi sploh obšla Kras. Za Slovenijo je življenjskega pomena, da se ne odpove izgradnji drugega tira na progi Divača-Koper, saj mora nujno izboljšati železniške zveze med Lu-

ko Koper in Obalo sploh z notranjostjo države. Italijanski načrtovalci, ki jih obvezujejo tudi evropske povezave, bodo vsekakor morali upoštevati že obstoječe železniško vozlišče v Červinjanu in dejstvo, da nameravajo italijanske železnice zgraditi novo postajo v neposredni bližini letališča v Ronkah.

V luči postopnega širjenja Evropske zveze proti vzhodu je jasno, da ima Koridor 5 določene prednosti. Vladni krogi menijo, da bo uresničen v letih 2002-2005. Zato je nujno potrebno, da se čimprej preverijo vsi potrebni vidiki uresničevanja tega načrta. Pri tem je treba upoštevati finančno plat investicije, a tudi makro-gospodarske interese Italije in Slovenije ter Evrope nasploh. Istočasno pa načrtovalci ne smejo zanemariti naravovarstvenih vidikov tako zahtevnih gradenj, ki hočeš nočeš prizadejajo teritorij.

OLAJŠAVE

SPROSTITEV TRGOVINE MED EZ IN BALKANOM

V ponedeljek, 18. t.m., so se v Bruslju zbrali zunanji ministri evropske petnajsterice, da bi sprejeli sklep o sprostitvi trgovine z industrijskimi izdelki in kmetijskimi pridelki iz Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Makedonije ter Albanije. Določene olajšave se napovedujejo tudi za nekatere pridelke in izdelke s Kosova ter izdelke iz aluminija, ki jih proizvaja Črna gora, pa čeprav je ta republika del Zvezne republike Jugoslavije, za katero je še v veljavi embargo. Trgovinske olajšave bodo veljale dve leti; EZ pri tem zahteva, da omenjene države sprejmejo določene gospodarske reforme in tudi izboljšajo medsebojne trgovinske in gospodarske izmenjave. EZ se je odločila za ta korak, ker meni, da bodo omenjene olajšave pripomogle k izboljšanju družbenih in posredno političnih razmer na Balkanu. Vse olajšave bodo veljale, le če dobava blaga iz omenjenih držav bivše Jugoslavije in Albanije ne bo bistveno rušila evropskega notranjega tržišča.

ZAKLJUČIL SE JE OBRTNI SEJEM V CELJU

IZLOŽBA GOSPODARSKE USPEŠNOSTI

V nedeljo, 17. t.m., se je v Celju zaključil 33. mednarodni obrtni sejem, ki ga prirejajo Obrtni in gospodarska zbornica Slovenije, ministrstvo za malo gospodarstvo ter turizem in družba Celjski sejmi. Začel se je 8. t.m. in potrdil, da se počasi razvija v enega najpomembnejših tovrstnih sejmov v srednjeevropskem prostoru. Ob končni oceni so organizatorji zelo zadovoljni, saj ugotavljajo, da si je sejem ogledalo kakih 200 tisoč obiskovalcev. Na sejmu je sodelovalo 1821 razstavljalcev iz 31 držav, med katerimi tudi Kitajska, ki se je predstavila s številnimi podjetji. Organizatorji so letos poskrbeli tudi za poglobitev poslovanja dela sejma, ki so mu namenili kar 60.000 kvadratnih metrov. Lepo obiskana so bila tudi številna strokovna srečanja in okrogle mize o različnih temah. Največ zanimanja so vzbudili posveti o vključevanju Slovenije v EZ, vprašanje ekološke občutljivosti pri obrtniških dejavnostih v Sloveniji ter perspektive slovenskih obrtnih zadrug. Med drugim pa je prišlo do številnih poslovnih srečanj med zastopniki obrtniških organizacij. V tem smislu velja opozoriti na srečanje, ki sta ga priredila Obrtna zbornica Slovenije in Slovensko obrtno združenje - Trst. Na srečanju je predsednik poslovnega odbora obrtnega sejma v Celju Stanislav Kramberger poudaril, da so v obrti in podjetništvu še

velike možnosti sodelovanja med gospodarstveniki z obeh strani meje. Ravnatelj SDGZ Vojko Kocjančič pa je v svojem posegu opozoril, da so bili na letošnjem sejmu prvič prisotni tudi predstavniki Trgovinske zbornice iz Vidma. Poleg slovenskih zamejskih obrtnikov in poslovnih zvez so letos sodelovali na sejmu tudi italijanski podjetniki. Kocjančič je tudi izrazil prepričanje, da bo letošnji obisk pripomogel k navezavi novih poslovnih vezi. Med drugim velja opozoriti, da bodo v kratkem uresničili načrt iz programa Interreg 2, o sodelovanju s Slovensko obrtno zbornico. Tako naj bi namestili elektronsko okenca pri sedežih sodelujočih združenj in se povezali po internetu. Srečanje pa je tudi pokazalo, da bo potrebno okrepiti stike s podjetji in obrtniki, ki opravljajo storitvene dejavnosti. Odnosi med proizvodno usmerjenimi slovenskimi in zamejskimi podjetji pa so že večletna dobro utečena stvarnost.

V IGRALNICI PERLA ŠEST MILIJONOV GOSTOV

Dne 11. t.m., na sedmo igralniško odprtja Hitovega igralniško zabavišnega centra Perla v Novi Gorici, je igralnico obiskal 6-milijonti gost. To je bilo 25-letno dekle iz Portogruara, redna gostja Perle. Nagradili so jo s potovanjem za dve osebi v Pariz.

V GORIŠKIH BRDIH

OBILNA TRGATEV IN KAKOVOSTNO GROZDJE

V Goriških Brdih so prijetno presenečeni zaradi obilne trgatve, saj tako dobrega pridelka grozdja niso pričakovali. V času rasti in dozorevanja sta sicer bili suša in ponekod tudi toča, ki pa v vinogradih nista povzročili večje škode. V vinski kleti na Dobrovem, ki je med največjimi v Sloveniji, so od pridelovalcev oz. vinogradnikov doslej prevzeli v odkup in predelavo okoli 8 milijonov kg grozdja, do konca trgatve (okoli 25. septembra) pa se bo odkup povečal na več kot 11,5 milijona kilogramov grozdja. To je povedal direktor vinske kleti oz. kmetijske zadruge v Brdih Silvan Peršolja.

Ni pa ni znanega o tem, kolikšen je bil pridelek grozdja pri tistih zasebnikih, naj-

več jih je na območju Medane, Cegla in Plešivega, ki grozdje sami predelujejo v vino. Odkupne cene grozdja, prevzetega v vinski kleti na Dobrovem, znašajo od 55 do 128 slovenskih tolarjev za kilogram. Direktor Silvan Peršolja je povedal, da je grozdje letošnje trgatve glede na višino sladkorja in drugih sestavin zelo kakovostno, zaradi česar bodo iz njega lahko napravili vrhunska vina. V kleti so tehnologijo pred kratkih dopolnili s 75 barique sodi iz francoskega hrasta. V takih sodih briško vino pridobiva kakovost, tudi vrhunsko, ki ga sedaj zahtevajo na slovenskem in tudi tujih tržiščih, kamor prodajajo vina iz Goriških Brd.

M.

ODBOJKA / POKAL BAZOVIŠKIH ŽRTEV

DVOJNA GORIŠKA ZMAGA

FOTO KROMA

Športno združenje Sloga je tudi letos priredilo tradicionalni mednarodni odbojkarški turnir v moški in ženski konkurenci za Pokal bazoviških žrtev. Turnir, ki je potekal 16. in 17. t.m. v občinski telovadnici v Repnu (za moške) in v občinski telovadnici Muzio de Tommasini na Opčinah (za ženske), je letos doživel dvojno goriško zmago. V moški konkurenci je namreč zmagal Odbojkarški klub Val iz Gorice, v ženski pa je slavila ekipa HIT-a iz Nove Gorice.

V finalu so v moški konkurenci valovci premagali ekipo Odbojkarškega kluba iz Izole z izidom 3:2. Tretji so bili odbojkarji Hypo VBK iz Celovca, ki so v malem finalu premagali Slogo Mima Eurospin s 3:0. V ženskem finalu je HIT Nova Gorica premagal ekipo Doprastava iz Bratislave s 3:1, medtem ko so tretje mesto zasedle slogašice Mime Eurospin, ki so v malem finalu premagale ko-

prski Kemiplas s 3:0. Turnirja so se udeležile tudi ekipe OK Fužinar Gok Igem, MOK Rijeka in ŽOK Sušak Rijeka. Pozitiven vtis sta dali obe Slogini ekipi, ki sta prikazali solidno igro, manifestacija pa je doživela res množično udeležbo s strani občinstva.

Letošnji turnir za Pokal bazoviških žrtev, ki je bil po mnenju nekaterih poznavalcev najboljši doslej, je potekal v okviru številnih pobud: najprej seveda v okviru niza svečanosti ob 70-letnici ustrelitve bazoviških junakov (kot znano, je SZ Sloga priredilo tudi vsakoletni spominski pohod), zatem pa še ob 30-letnici Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, pa tudi v okviru proslav ob 170-letnici ceste Trst-Ljubljana-Dunaj. Tako sta turnir podprli krovni organizaciji SSO in SKGZ, svoje pokroviteljstvo pa je dala tudi tržaška občinska uprava.

IŽ

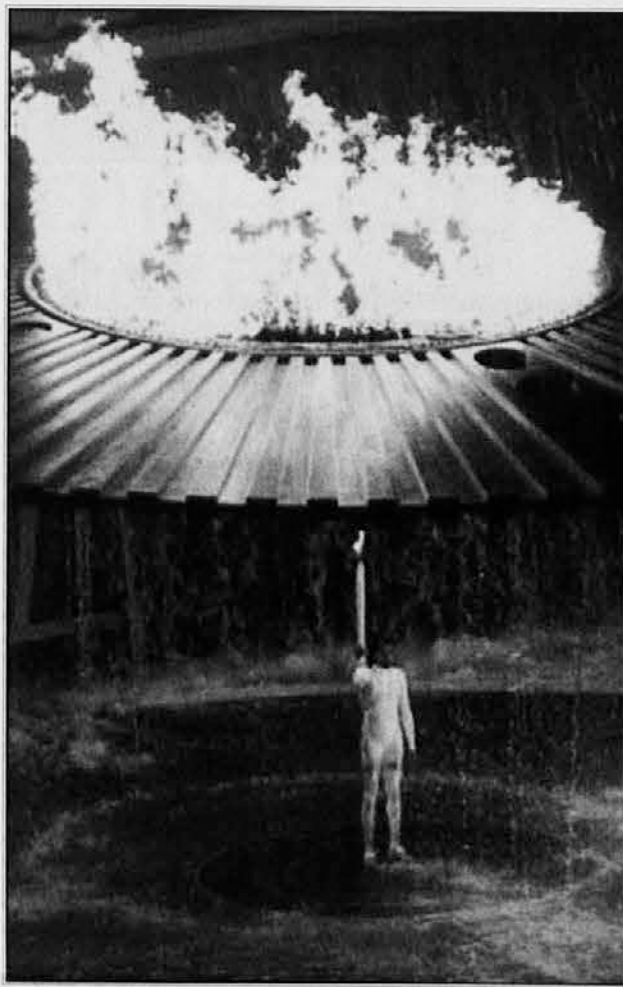
OLIMPIJSKE IGRE SYDNEY 2000

NAJVEČJI ŠPORTNI IN MEDIJSKI DOGODEK LETA V POLNEM TEKU

USPEŠEN ZAČETEK ITALIJANSKIH PLAVALCEV

V Sydneyu v Avstraliji so se začele letošnje olimpijske igre, ki veljajo za najodmevnejši športni in medijski dogodek leta. Igre so se začele s slovesno, spektakularno in tri ure trajajočo otvoritveno slovesnostjo v osrednjem olimpijskem stadionu, ki si jo je ogledalo več kot 100.000 navdušenih gledalcev in na milijarde ljudi, ki so bili širom po svetu prilepljeni pred televizijske ekrane. Šlo je za nekako popotovanje po Avstraliji v sanjah deklice, ki se je seveda srečala z domorodci, ki so se predstavili s tradicionalnimi plesi in drugimi običaji. S tem so se Avstralcji želeli pokloniti avtohtonemu prebivalstvu pete celine, na katerega so pred dvesto leti ob svojem prihodu naleteli prvi Evropejci, britanski kaznjenci.

Tekmovalni dnevi so se začeli zlasti v izredno hitrem olimpijskem bazenu, v katerem so olimpijski in svetovni rekordi padali kot zrele hruške, za kar je poskrbel predvsem domači, 17-letni čudežni deček Jan Thorpe. Italijanski plavalci pa so dosegli zgodovinske uvrstitve, saj so pobrali svoje prve kolajne na olimpijskih igrah. Zanje sta poskrbela Rosolino in Fioravanti (na sliki), kar je v Italiji vzbudilo val navdušenja za to športno pa-

nogo. Zlato odličje so Italijani osvojili še v sabljanju in judu. Dobro so začeli tudi italijanski nogometaši, ki so se brez večjih težav uvrstili v nadaljevanje olimpijskega turnirja.

KAJ PA SLOVENC?

Olimpijskih iger niso začeli najbolje, zlasti v plavanju s sestrama Kejžar in v moški gimnastiki. Slovenska moška rokometna reprezentanca, ki je

že dosegla zgodovinski uspeh, s tem da se je kot prva slovenska predstavnica ekipnih športov uvrstila na olimpijske igre, si je v uvodni tekmi proti Franciji zapravila visoko vodstvo in na koncu le remizirala. Podobna slika se je ponovila na drugem srečanju proti Švedski, ko so Slovenci po prvem polčasu vodili za pet golov, na koncu pa izgubili za dva. Seslovenski sindrom oziroma bojazen pred zmago nadaljuje? Upajmo, da ne, saj bodo imeli slovenski športniki v Avstraliji še priložnost, da to dokažejo.

ED

IZLET PROSVETNEGA DRUŠTVA RUPA-PEČ

BOGATA DOŽIVETJA NA JUGU ITALIJE (2.)

Prvega septembra smo že zavili proti severu; cilj je bil Gargano, gorato območje oz. podaljšek Apeninskega gorovja, ki sega globoko v Jadransko morje. Slikovita obalna cesta obkroža polotok, saj tvori skalovje naravne mostove in izredne figure, notranjost pa je naravni park (Foresta Umbra 2.200 ha) s stoletnimi drevesi: javor, lipa, hrast, bukev. Tudi živalstvo je bogato: divje mačke, sokoli, kanje, damjaki, kune. Od l. 1886 je park državna last in strogo zaščiten. Ob morju ležijo znana središča, kot so Manfredonia, Mattinata, Vieste, Peschici, Rodi Garganico, v notranjosti pa Monte Sant'Angelo, San Giovanni Rotondo, San Severo. Ogledali smo si Vieste, staro ribiško mesto na skrajnem rtiču Gargana. Pisane hiše stojijo ob obali ali pa se vzpenjajo visoko po skalnatem obronku. V srednjeveškem predelu so ulice ozke in med seboj povezane z dolgimi stop-

nišči. Vmes so še tipične gostilne in visoko zgoraj grad in nedaleč stolnica iz 9. stoletja.

Prijetna je bila vožnja skozi bogati gozd, čeprav se je cesta vila in počasi dvigala vse do Monte Sant'Angelo. To je lepa razgledna točka (796 m) in znano svetišče že iz dobe križarskih vojn. Posvečeno je nadangelu Mihaelu (5. stol.); cerkev je velika, na desni pa je sugestivna votlina s kipom nadangela iz alabastra. Slikovite hiše s trgovinicami s tipičnimi pridelki in izdelki tvorijo ozke ulice in strme stopnice. Zgoraj ob parkirišču stojijo seveda grad z raznovrstnimi stolpi, izstopa pa tako imenovani stolp velikanov (*Torre dei Giganti*), peterokotnik iz 11. stoletja.

Zvečer smo se pripeljali v San Giovanni Rotondo. Tu je živel, deloval in umrl dobro znani pater Pij iz Pietrelcina. L. 1999 je bil proglašen za blaženega. Že kot otrok je veliko molil in si želel v samostan.

Bil pa je zelo rahlega zdravja in so se starši in predstojniki bali, da ne bi vzdržal samostanskega življenja. Kljub težavam je bil le posvečen v patra in pri 23 letih bral prvo mašo. Nekaj časa je preživel doma, nato pa je bil premeščen v Benevento, l. 1916 pa prišel v San Giovanni Rotondo, kjer je ostal vse do smrti (1968). Takrat sta bila samostan in cerkev S. Maria delle Grazie oddaljena 5 km od vasi in je le malokdo prihajal k maši. Počasi so se razmere spremenile in vedno več ljudi je prihajalo k njemu, ker so čutili v tem človeku božjo moč. L. 1918 je prejel stigme kot Kristus. Kljub rahlemu zdravju je imel izredno moč in vztrajnost; spal je le po dve uri na noč in veliko molil in spovedoval. Počasi so ob stari cerkvi sezidali novo (1956-59). V kripti je njegova grobnica: zelo preprosta - sarkofag iz monolitne (30 stotov). Desno ob cerkvi stojita kip patra in

Nekateri izletniki iz Rupe-Peči si ogledujejo t.i. Sassi v Materi.

stopnišče, kjer se začne križev pot. Izdelal ga je kipar Mesina iz granita in brona. Nekoč odmaknjena stoji mogočna zgradba (bolnica) - Casa sollievo della Sofferenza. To je simbol človekoljubja in usmiljenja. Nastala je l. 1956 s prispevki vernikov celega sveta. Sedaj je že v gradnji ogromna bazilika v obliki školjke, ki naj bi zajela 10.000 ljudi.

Zvečer ob prihodu smo si ogledali glavno cerkev in celoten kompleks od zunaj. Naslednje jutro smo imeli voden ogled samostana s celico, stare in nove cerkve ter kripte, nakar smo se prosto sprehodili naokrog vse do 10.30, ko smo se zbrali pri avtobusu in se odpeljali proti domu. Imeli smo daljši postanek za kosilo v Lancianu, večkrat pa smo

se ustavili in se okrepčali s pi-jako in dobrotami, ki jih kot po navadi člani društva ponudijo na teh potovanjih.

Potrpežljivo smo se predali previdni vožnji šoferja Gaetana in v pravcatem poletnem nalu izstopili v poznih urah v Štandrežu oz. v Rupci. Bili smo nekoliko utrujeni, a polni novih doživetij in lepih vtisov.

PK / KONEC

15

ČETRTEK
21. SEPTEMBRA
2000

Rim. Naši romarji pred baziliko Marije Snežne.

Bazilika sv. Petra med avdienco Janeza Pavla II.

16

ČETRTEK
21. SEPTEMBRA
2000

"Pozdravljeni člani znanstvenega simpozija o osebnosti škofa Gregorija Rožmana. Dobrodošli slovenski svetoletni romarji iz goriške in tržaške škofije. Naj vas svetoletni odpustek duhovno in človeško obogati. S to željo vam podeljujem svoj apostolski blagoslov."

S temi besedami, izgovorjenimi v slovenskem jeziku, je papež Janez Pavel II. v sredo, 6. septembra, pozdravil na Trgu

PAPEŽEVA DOBRODOŠLICA

MIRJAM SIMČIČ

sv. Petra slovenske romarje, udeležence simpozija o škofu Rožmanu, ki je potekal v Sloveniku, in pa nas, ki smo poročali v Rim z organizacijo Novega glasa in duhovnim ter strokovnim vodstvom dr. Jožeta Markuže.

Avdiencia pri sv. očetu je bila tudi osrednja točka našega svetoletnega romanja. Papežev nagovor večtisočglavi množici, ki se je tisto jutro strnila na Trgu sv. Petra, je bil še enkrat vabilo k "hoji za Kristusom", ki ga sv. oče od svojega prvega vzklika s Trga sv. Petra "Ne bojte se odpreti vrata Kristusom" neutrudljivo ponavlja v svoji že dvajsetletni službi Petrovega namestnika in poglavarja vesoljne Cerkve.

Naša zajetna skupina, kar 52 ljudi, se je že v ponedeljek, 4. septembra zjutraj, odpravila z avtobusom na pot iz Trsta in Gorice. Ko smo proti večeru le srečno prišli do našega prenočišča, nas je presenetil izredno lep in urejen hotel Villa Primavera, ki ga upravljajo sestre Učlovečenja in ki so tudi hitro poskrbele za prijetno in domače vzdušje.

Ko smo naslednjega dne pričeli z ogledom Rima, smo se morali najprej prilagoditi ritmu in pravilom velikega mesta, saj je bil zaradi omejitev v prometu nemogoč vstop v mesto z našim avtobusom, zato smo se kar znašli in se posluževali sredstev javnega prevoza: od metroja in mestnega avtobusa do vlaka, ki je vozil mimo našega prenočišča in nas peljal vse do

Trga sv. Petra; ob vsem tem pa smo precejšnje razdalje po mestu opravili kar peš.

Program ogledov je bil kar pester in nabit: ogledali smo si najprej Kolosej, od koder smo nato šli v cerkev sv. Klementa, kjer je v spodnji baziliki pokopan sv. Ciril. Ogledali smo si nato cerkev sv. Petra v Vezeih (S. Pietro in Vincoli), kjer poleg znamenitega Michelangelovega Mojzesa hranijo verige, v katerih je bil vklejen sv. Peter v Jeruzalemu. V jutru smo še pohiteli do

bazilike Marije Snežne (S. Maria Maggiore), najpomembnejše, največje, pa tudi najstarejše Marijine cerkve, saj

je po izročilu bila na tem mestu postavljena cerkev na čast Božji Materi že sredi 4. stoletja. Popoldne smo si ogledali tudi Lateransko baziliko sv. Janeza in baziliko Svetega Jeruzalemskega križa, kjer smo lahko tudi imeli mašno bogoslužje. Po večerji pa nas je šofer ponovno zapeljal v zgodovinski center mesta in nam v krožni vožnji z avtobusom (zvečer na srečo ne veljajo več omejitveni predpisi v prometu) razkazal vse znamenitosti Rima, čar najlepših trgov in izrednih vodometov, s kratkim postankom tudi pri Fontani Trevi; peljali smo se tudi mimo bazilike sv. Petra, ki v nočnem sijaju še bolj odseva svojo mogočnost.

Sreda, tretji dan našega bivanja v Rimu, je bila v celoti posvečena Vatikanu. Zjutraj smo se prerinili na avdienco na Trgu sv. Petra, popoldne pa si ogledali Vatikanske muzeje s Sikstinsko kapelo. Proti večeru smo pohiteli še v baziliko sv. Petra.

Čakal nas je še en dan intenzivnega ogleda, v četrtek je bilo treba kar pohiteti, da smo si poleg že predvidenega programa lahko ogledali še vse tisto, kar smo morali v prejšnjih dneh preskočiti. Čakal nas je predvsem antični Rim - Fori Imperiali in potem dolga peš pot po starem središču, mimo Kapitola, kjer je sedež občine, Oltarja domovine vse do Španskega trga (Piazza di Spagna) do vznožja stopnišča Trinità dei Monti. Preveč smo bili utrujeni od dolge hoje, da bi se povzpeli tudi do vrha stopnišča, in so zato vsi fotografski posnetki za spomin nastali kar ob vodometu sredi trga. Čakala sta nas še Pantheon in znameniti Berninijev vodomet rek na Trgu Navona, nakar smo se z mestnim avtobusom le odpeljali na zasluženo kosilo v samopostrežbi novega, ogromnega Parkinga, ki so ga ob priložnosti jubileja zgradili tik ob baziliki sv. Petra.

Tudi popoldne je bilo treba pohiteti: od štirih najvažnejših bazilik nas je čakal še sv. Pavel izven obzidja, tu so bila tudi zadnja sveta vrata, skozi katera smo vstopili; pohiteli smo še v katacombe sv. Kalista, kjer je našo skupino prijazno sprejel slovenski brat Danijel Lestan, od tam smo nato kar peš dosegli Ardeatinska brezna, kjer so nacistične oblasti 24.3.1944 umorile 335 nedolžnih oseb.

Po južni cesti Appia Nuova smo se tudi počasi oddaljevali od Rima in peljali proti Rimskim gričem. Kratek postanek smo imeli v prikupnem srednjeveškem mestecu Castelgandolfo nad jezerom Albano, znamenitem predvsem zaradi dvorca papeške letne rezidence. Obvezen je bil še postanek v Frascati, kjer je bil ravno tako obvezen ogled ene od znanih vinskih kleti, v bližnjem Montecompatri pa nas je čakala še tipična rimska večerja. Nočna vožnja s tega jugovzhodnega predela rimske okolice proti našemu prenočišču, ki je bilo ravno na nasprotni, severozahodni strani mesta, malo nad Vatikanom, nam je še enkrat nudila izreden pogled na Rim, ki se je pred nami razgrnil v tisočih bleščečih lučkah. To je bil tudi zadnji pogled na sveto mesto s kupolo sv. Petra, ki se je zarisala v daljavi, saj nas je naslednje jutro pot hitro po zajtrku že peljala proti severu. Kratek postanek smo opravili še v Orvietu, z ogledom čudovite gotske bazilike, kjer hranijo dragoceno relikvijo evharističnega čudeža - prtiček s Kristusovo krvjo, iz XIII. stoletja.

Kar hitro je naš avtobus prevozil tudi apeninsko hribovje, in že se nam je odpirala Padška nižina in misel na že skorajšnji prihod domov; bilo pa je potrebno še malo potrpljenja, ko se je pri Mestrah začel gostiti promet in so začeli prvi zastoji. Pa smo se vendarle le vrnili srečno, še zadnji medsebojni pozdravi in že so se ti dnevi skupnega romanja, z vsem, kar smo na tej poti doživeli, za vedno zarisali v naš spomin.

Daritev svete maše v baziliki Sv. Jeruzalemskega križa. V tej baziliki hranijo relikvije Sv. Križa.

Kapitol z bronastim kipom Marka Avrelija.

Bazilika sv. Pavla izven obzidja.

Pred sv. vrati bazilike sv. Pavla izven obzidja.

Prva točka našega potovanja je bil ogled Koloseja, do koder smo prišli z metrojem.

Pred avdienco na Trgu sv. Petra.